

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
Správa Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce
Teplická 424/69, 405 02 Děčín

Plán péče
o Chráněnou krajinnou oblast
Labské pískovce
na období 2011–2020

OBSAH

1. Úvod	4
1.1. Základní údaje	4
2. Cíle ochrany přírody a krajiny.....	5
2.1. Strategie ochrany přírody a krajiny v CHKO	5
2.2. CHKO.....	5
2.2.1. Změna výnosu – bližší ochranné podmínky	5
2.2.2. Změna hranic	6
2.2.3. Změna zonace	6
2.3. Maloplošná zvláště chráněná území.....	7
2.4. Soustava Natura 2000.....	9
2.5. Památné stromy	10
2.6. Rostlinná společenstva.....	11
2.7. Významné druhy rostlin	12
2.8. Významné druhy živočichů	13
2.9. Invazní a expanzivní druhy	16
2.10. Neživá příroda	17
2.11. ÚSES	18
2.12. Krajinný ráz	19
2.13. Monitoring, výzkum.....	21
2.14. Práce s veřejností.....	22
2.14.1. Terénní informační systém a naučné stezky	23
2.14.2. Stráž přírody	24
3. Lidské činnosti ovlivňující stav přírody a krajiny	25
3.1. Lesy a lesní hospodářství	25
3.1.1. Cílový stav lesa (dlouhodobý cíl).....	25
3.1.2. Střednědobé cíle a způsoby péče o les.....	26
3.1.3. Podporované aktivity lesního hospodářství	26
3.1.4. Limity pro lesní hospodářství.....	27
3.1.5. Ponechávání částí lesa samovolnému vývoji	27
3.2. Zemědělství.....	28
3.3. Myslivost	30
3.4. Rybníkářství a sportovní rybářství	31
3.4.1. Sportovní rybářství	31
3.4.2. Rybníkářství	32
3.5. Vodní hospodářství.....	32
3.6. Výstavba	33
3.7. Doprava a inženýrské sítě	35
3.7.1. Doprava	35
3.7.2. Fragmentace, migrační bariéry.....	35
3.7.3. Inženýrské sítě.....	36
3.8. Průmysl	36
3.9. Zacházení s odpady	37
3.10. Těžba nerostných surovin a rašeliny.....	37
3.11. Rekreace, turistika, sportovní činnost	38
3.11.1. Pěší turistika, cykloturistika, mototuristika, táboření	38
3.11.2. Horolezectví.....	39
4. Závěrečný přehled prioritních úkolů za celou CHKO	40
5. Seznam zkratk	41
6. Použitá literatura	42

Přílohy

- č. 1 Souhrn doporučených opatření k zachování populací druhů ptáků, které jsou předměty ochrany Ptačí oblasti Labské pískovce, v příznivém stavu v dlouhodobém časovém horizontu
- č. 2 Rámcové směrnice péče o les

1. Úvod

1.1. Základní údaje

Plán péče o CHKO je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území (§ 38, odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny). Zpracování plánů péče o CHKO zajišťuje Ministerstvo životního prostředí České republiky (MŽP) prostřednictvím Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR), zejména příslušné správy CHKO. Podrobnosti ke způsobu zpracování a obsahu plánů péče jsou stanoveny prováděcím předpisem (vyhl. MŽP č. 60/2008 Sb.) a pro CHKO dále rozpracovány v metodickém pokynu MŽP, zveřejněném ve Věstníku MŽP č. 12/2007.

Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Pro fyzické ani právnické osoby není závazný.

Plán péče neobsahuje opatření, která jsou povinností správy CHKO vyplývající přímo ze zákona o ochraně přírody a krajiny.

Plán péče o CHKO Labské pískovce je zpracován na období let 2011 až 2020 v souladu s dlouhodobým harmonogramem MŽP pro předkládání a schvalování plánů péče o CHKO. Plán péče je druhým dokumentem tohoto druhu předkládaným ke schválení a vychází z plánu péče o CHKO Labské pískovce zpracovaného kolektivem autorů složeným z pracovníků Správy CHKO Labské pískovce a schváleného MŽP ČR na období 1997–2006, který byl prodloužen do roku 2011.

2. Cíle ochrany přírody a krajiny

2.1. Strategie ochrany přírody a krajiny v CHKO

CHKO Labské pískovce je typem harmonické krajiny s převahou lesa. Krajina má silně členitý reliéf a hluboké údolí Labe ji rozděluje na dvě odlišné části. Levobřežní část s nejvyšší horou Děčínským Sněžníkem má výraznou převahu lesa s několika bezlesými enklávami a různorodě svažitém sklonem pískovcových skalních útvarů a masivů do Libouchecké plošiny. Pravobřežní část s hlubokými údolními vodními toků zaříznutých do pískovcové tabule je charakteristické střídání rozsáhlých komplexů lesa s nelesní půdou, dnes především loukami, pastvinami, remízky a vesnickou zástavbou.

Dlouhodobý cíl ochrany přírody a krajiny v CHKO je definován Výnosem o zřízení CHKO Labské pískovce: „Posláním oblasti je ochrana všech hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků i přírodních zdrojů a vytváření vyváženého přírodního prostředí. K typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření včetně vodních toků a ploch, rozvržení a využití lesního a zemědělského půdního fondu, její vegetační kryt a volně žijící živočišstvo a ve vztahu k ní také rozmístění a urbanistická skladba sídlišť, architektonické stavby a místní stavby lidového rázu.“

V ochraně přírody bude pozornost zaměřena na zachování a ochranu všech vyskytujících se přirozených lesních společenstev (zejména bučin a přirozených borů se smrkem na příkrých svazích např. kaňonu Labe), zvyšování ekologické stability lesů cestou změny druhové skladby a prostorové výstavby lesních porostů (např. vhodným způsobem rekonstrukcí náhradních porostů v oblasti Vysokého Sněžníku, redukováním invazní borovice vejmutovky v celé CHKO, ponecháváním jednotlivých stromů a skupin na dožití, zvyšováním zastoupení jedle apod.). Dále je prioritou zachování typických nelesních ekosystémů a udržování pestrosti jejich společenstev i druhů, ochranu a obnovu vodních ekosystémů s důrazem na průchodnost vodních toků pro migrující organismy a udržování, příp. vytváření vhodných životních podmínek pro regionálně vzácné, ohrožené a chráněné druhy rostlin a živočichů s důrazem na druhy, které jsou předmětem ochrany EVL a ptačí oblasti.

V ochraně krajiny bude pozornost soustředěna na zachování a ochranu typického krajinného rázu, vyváženého poměru mezi lesní a zemědělskou krajinou, zastavěným územím a volnou krajinou a udržení pestrosti krajiny, včetně zachování (případně obnovy) typického uspořádání sídel a jejich vybraných kulturních a historických charakteristik, zejména lidové architektury.

2.2. CHKO

2.2.1. Změna výnosu – bližší ochranné podmínky

Charakteristika problematiky

CHKO Labské pískovce byla zřízena v roce 1972 a ve zřizovacím předpisu nemá stanoveny bližší ochranné podmínky. Na bližší ochranné podmínky, jako nástroj umožňující zohlednit specifické podmínky ochrany v jednotlivých CHKO, odkazuje i zákon č. 114/1992 Sb., v § 26 odst. 1) písm. i)

Dlouhodobý cíl

– zabezpečení odpovídající ochrany všech předmětů ochrany na území CHKO

Navrhovaná opatření

- zpracovat analýzu vhodnosti možného využití bližších ochranných podmínek a následně podklad pro nové vyhlášení CHKO Labské pískovce, včetně návrhu bližších ochranných podmínek

2.2.2. Změna hranic

Charakteristika problematiky

V minulosti byl zpracován návrh na rozšíření CHKO Labské pískovce o oblast vojenského prostoru v okolí obce Tisá. Návrh však nebyl rozpracován do detailů a nedošlo k jeho realizaci, i přes nespornou přírodovědnou hodnotu území.

Vznikem NP České Švýcarsko došlo k rozdělení CHKO do čtyř částí. Kromě plošně rozsáhlých částí, na západě a severovýchodě, které tvoří základ současné CHKO, zůstaly mezi hranicemi NP a CHKO u obcí Dolní Chřibská a Doubice dva plošně izolované polygony. V současné době však tyto polygony nepůsobí žádné administrativní a organizační problémy.

Dlouhodobý cíl

- zabezpečení odpovídající ochrany území CHKO vhodným vymezením včetně všech přírodovědně cenných ploch na CHKO navazujících

Navrhovaná opatření

- zpracovat podklad pro nové vyhlášení CHKO Labské pískovce a v něm navrhnout rozšíření CHKO o oblast vojenského prostoru u obce Tisá a blízkého okolí, a dále o území ptačí oblasti mimo stávající VZCHÚ (PR Velký rybník a PR Světlík)

2.2.3. Změna zonace

Charakteristika problematiky

Schválená zonace CHKO z roku 1994 nevyhovuje potřebám ochrany území. Po vyhlášení nejcennějších území za NP České Švýcarsko v roce 2000 byla CHKO zmenšena o podstatnou část první zóny a o významnou část zóny druhé. Platná zonace neodpovídá současným poznatkům o rozložení přírodních a krajinných hodnot, např. výskytu ZCHD či vzácných a ohrožených společenstev, a požadavkům na jejich ochranu. Při původním zpracování zonace (před vyhlášením NP) byly preferovány velké plochy, např. souvislá třetí zóna na levém břehu Labe má cca 6770 ha, což představuje cca 1/4 současné rozlohy CHKO. V rámci velkorysé arondace byla řada menších území, kvalitou i rozsahem splňujících požadavky na vylišení I. zóny zařazena do III. Zóny, např. řada připravovaných přírodních rezervací a přírodních památek je ve třetí či dokonce čtvrté zóně CHKO. U ploch větších než 15 ha by přitom bylo vhodné jejich vylišení. Zonace rovněž v některých případech nezajišťuje dostatečnou ochranu EVL. Z výše uvedených důvodů by bylo vhodné zonaci přepracovat, aby odpovídala současným poznatkům a potřebám.

Dlouhodobý cíl

- zabezpečení diferenciace ochrany území CHKO odpovídající potřebě ochrany zájmových fenoménů

Navrhovaná opatření

- připravit a dokončit návrh nové zonace pro CHKO Labské pískovce na základě aktuálních poznatků; pro tento úkol zřídit pracovní skupinu složenou z pracovníků AOPK ČR a nezávislých odborníků, která vyhodnotí odborné podklady z různých oborů

2.3. Maloplošná zvláště chráněná území

Charakteristika problematiky

Území chráněné v MZCHÚ podchycuje významné typy stanovišť a důležité lokality výskytu chráněných rostlinných a živočišných druhů i cenná území z hlediska geologie. V MZCHÚ jsou zastoupena území chránící lesní ekosystémy, luční společenstva i geologické útvary. Počet MZCHÚ je 15 a jejich podíl na celkové ploše je pouze 1,36 %, neboť se nejedná o plošně rozsáhlé lokality. Současná síť MZCHÚ plně neodpovídá dochovaným přírodním hodnotám CHKO Labské pískovce ani aktuálnímu ohrožení některých vzácných společenstev MZCHÚ.

Dlouhodobý cíl

- vytvoření reprezentativní sítě MZCHÚ v CHKO se zabezpečenou odpovídající péčí

Navrhovaná opatření

- zpracovat potřebné podklady a vyhlásit následující nová MZCHÚ:

Čedičový vrch

Předmět ochrany: Významný geologicko-morfologický útvar, zachovalé lesní porosty.

Navrhovaná kategorie: PP

Rozloha: cca 2 ha

Holý vrch

Předmět ochrany: Rozsáhlé suťové pole s výskytem četných reliktních druhů bezobratlých.

Navrhovaná kategorie: PP

Rozloha: cca 10 ha

Louky pod Holým vrchem

Předmět ochrany: Komplex zachovalých druhově bohatých luk.

Navrhovaná kategorie: PP

Rozloha: cca 8 ha

Louky u Kunratic

Předmět ochrany: Zachovalá květnatá louka s výskytem prstnatce májového a prstnatce Fuchsova.

Navrhovaná kategorie: PP

Rozloha: cca 9 ha

Na Tisce

Předmět ochrany: Zachovalá luční společenstva s výskytem ohrožených druhů rostlin.

Navrhovaná kategorie: PP

Rozloha: cca 6 ha

Pastýřská stěna

Předmět ochrany: Mozaika různorodých přírodě blízkých lesních porostů (kyselé bučiny, suché kyselé doubravy, borové doubravy a bory). Zajímavá fauna bezobratlých, která zahrnuje celou řadu reliktních a velmi vzácných druhů.

Navrhovaná kategorie: PP

Rozloha: cca 60 ha

Rašeliniště u Antonínova

Předmět ochrany: Malé zachovalé rašeliniště s typickou flórou.

Navrhovaná kategorie: PP

Rozloha: cca 2 ha

Všemilský bor

Předmět ochrany: Ukázka velmi zachovalého reliktního boru.

Navrhovaná kategorie: PR

Rozloha: cca 25 ha

Vřesoviště u Bynovce

Předmět ochrany: Rozsahem a charakterem ojedinělé vřesoviště v Labských pískovcích, výskyt vzácných druhů psamofilního hmyzu.

Navrhovaná kategorie: PP

Rozloha: cca 1,3 ha

Náplav u Dolního Žlebu

Předmět ochrany: Pravidelně zaplavovaný štěrkopískový náplav s charakteristickou flórou.

Navrhovaná kategorie: PP

Rozloha: cca 0,5 ha

Sojčí rokle

Předmět ochrany: Geomorfologicky zajímavá rokle se zachovalou acidofilní bučinou.

Navrhovaná kategorie: PP

Rozloha: cca 5 ha

Libouchecké bučiny

Předmět ochrany: Velmi zachovalé bučiny pralesovitého charakteru na ortorule.

Navrhovaná kategorie: PR

Rozloha: cca 20 ha

Louky u Mikulášovic

Předmět ochrany: Zachovalé druhově bohaté louky s výskytem prstnatce májového a dalších regionálně významných druhů. Ochrana modrásků.

Navrhovaná kategorie: PP

Rozloha: cca 9 ha

– sledovat a na základě výsledků průzkumů a zhodnocení vhodnosti případně navrhnout MZCHÚ v lokalitách:

- Niva řeky Kamenice pod Českou Kamenicí (velmi dobře zachovalý přirozený tok a niva podél řeky v úseku mezi bývalou střelnicí a mostkem)
- Ostrovská rašeliniště (několik disjunktivních ploch rašeliništního charakteru s charakteristickou flórou)
- Koryto Chřibské Kamenice u Všemil (geomorfologická zajímavost, kdy je koryto říčky tvořeno pouze skalním korytem bez sedimentů či náplavů)
- Pastevní vrch (teplomilná společenstva stepního charakteru na čedičové vyvřelině s rozsáhlými porosty křovin)
- Sloupcový rozpad čediče u Jílového (možno spojit s Holým vrchem)
- Tektonická zrcátka u Ludvíkovic
- Rašelinný rybníček a přilehlá menší rašeliniště pod Kamenským vrchem
- Větrný vrch
- Rauchgraben (zachovalé lesní porosty)
- Bučiny pod Tanečnicí a prameniště při státní hranici

- Lom v jurských vápencích u Brtníků
- upravit bližší ochranné podmínky v PP Tiské stěny, aby bylo možné lépe regulovat rekreační a sportovní aktivity.
- připravit podklady pro nové vyhlášení PR Stará Oleška z důvodu problematického vedení hranice prostředkem trvalého travního porostu; v rámci nového vyhlášení navrhnout rozšíření o mokřad v těsné blízkosti, kde je doložen výskyt řady zvláště chráněných a vzácných druhů
- zajistit u stávajících MZCHÚ provedení zápisu v katastru nemovitostí
- provést revizi stávajících zřizovacích předpisů MZCHÚ, případně zajistit odstranění problémů zřizovacích předpisů

2.4. Soustava Natura 2000

Charakteristika problematiky

Na území CHKO Labské pískovce jsou vymezeny následující lokality tvořící soustavu chráněných území Natura 2000: evropsky významné lokality Labské údolí CZ0424111, České Švýcarsko CZ0424031, Královomlýnský rybník CZ0422079, Horní Kamenice CZ0423507, Jílové u Děčína – škola CZ0423653, Libouchecké bučiny CZ0420500, Olšovský potok CZ0420501 a Ptačí oblast Labské pískovce zahrnující kromě CHKO a NP České Švýcarsko i území mimo CHKO Labské pískovce (PR Velký rybník a PR Světlík).

Management předmětů ochrany nelesních stanovišť je také součástí ochrany druhů a biotopů zajišťované v rámci celé CHKO. Některé přírodní stanoviště a lokality výskytu druhů jsou součástí MZCHÚ a péče o ně je zajištěna prostřednictvím realizace opatření navržených v plánech péče.

Ochrana a management nelesních druhů ptáků (např. chřástala polního) je ošetřena Agroenvironmentálními opatřeními – plošným programem pro zemědělské subjekty.

K ptačí oblasti Labské pískovce je navíc zpracován *Souhrn doporučených opatření k zachování populací druhů ptáků, které jsou předměty ochrany Ptačí oblasti Labské pískovce, v příznivém stavu v dlouhodobém časovém horizontu* (viz příloha č. 1), který je zapracován do textu plánu péče.

Dlouhodobý cíl

evropsky významné druhy a typy přírodních stanovišť zachovat ve stavu příznivém z hlediska ochrany přírody

Navrhovaná opatření

pro EVL

jeskyně nepřístupné veřejnosti:

- nevyznačovat nové turistické trasy k jeskyním, provádět pravidelnou kontrolu nejceněnějších jeskyní (např. Přátel přírody, Dámská, Krakonošova, Cipískova, Přátelství), příp. zajistit vhodné zabezpečení proti nežádoucím vstupům

lesní biotopy:

- podporovat zastoupení geograficky a stanovištně původních dřevin s maximálním využitím přirozené obnovy lesa; snižovat zastoupení geograficky nepůvodních dřevin, zejména borovice vejmutovky včetně redukce její přirozené obnovy s využitím ekonomických nástrojů ochrany přírody (viz kap. 3.1)

nelesní biotopy:

- u lučních porostů podporovat druhovou skladbu vhodnými managementovými opatřeními (např. kosením luk, odstraňováním náletových dřevin)
- zvyšovat přírodovědnou hodnotu luk a pastvin, vyloučit mulčování a další nevhodné způsoby hospodaření
- zabránit zalesňování nelesních biotopů
- u poříčních a potočních stanovišť chránit a podporovat přirozený vývoj vodních toků
- mokřadní společenstva udržet v současném stavu a u narušených tento stav zlepšit (úprava vodního režimu)
- zabránit šíření invazivních druhů (viz kap. 2.9.)
- monitorovat skalní útvary s přírodními společenstvy a podle aktuální situace navrhnout vhodná opatření k jejich zajištění či sanaci (především odstraňování nepůvodních dřevin, použít specializovaných firem)
- na základě monitoringu provádět v případě potřeby další opatření pro zachování a zlepšení příznivého stavu biotopů

druhy:

- zachovat výskyt druhů, které jsou předměty ochrany EVL (viz kap. 2.7. a 2.8.), lokality pravidelně monitorovat a management a opatření přizpůsobovat aktuálním trendům a současným vědeckým poznatkům

pro ptačí oblast

- podporovat přírodě blízké formy a metody lesnického hospodaření s cílem vytvoření prostorově a věkově rozrůzněných porostů (viz kap. 3.1.)
- podporovat zvýšenou regulaci stavů predátorů (lišky obecné, prasete divokého, kuny skalní a jezevce lesního) z důvodu ochrany významných chráněných druhů ptáků (zejm. chřástala polního, výra velkého a datla černého)
- zajistit cílený management na tradičních hnízdištích chřástala polního (v rámci PO byla vymezena následující jádrová území – Mezná, Petrovice – Tisá - Rájec, Libouchec, Všemilská planina, Vysoká Lípa, Vysoký Sněžník) – nepoužívat biocidy, preferovat první seč po 15.8., zamezit odvodňování vlhkých luk a pramenišť, podporovat vyplocení podmáčených míst, mokřadů a pramenišť, ponechání dostatečně širokých vysokostébelných travních pásů na orné půdě; zabránit sukcesi stromů a keřů na těchto lokalitách – viz také příloha č. 1
- v oblastech hnízdění výra velkého a sokola stěhovavého zabezpečit ostrahu hnízdišť a regulovat turistické a horolezecké využívání blízkého okolí (viz kap. 3.11.)
- vzhledem k potravním nárokům výra velkého není v PO vhodné používání rodenticidů (kromě zastavěných území)
- prevencí předcházet úhynům ptáků na některých technických zařízeních (prosazovat zabezpečení sloupů elektrického vedení s nevhodnou konstrukcí proti úhynům ptáků, zabezpečení velkých skleněných ploch proti nárazu ptáků apod.)

2.5. Památné stromy

Charakteristika problematiky

Na území CHKO Labské pískovce je aktuálně v kategorii „památný strom“ vyhlášeno 25 dřevin, které jsou významné svým druhem, rozměrem, estetickými hodnotami apod. V posledních deseti letech byla u 4 stromů zrušena ochrana a následně byly z bezpečnostních důvodů či velkých povětrnostních škod odstraněny (lípy ve Vysoké Lípě, Lužné, dub v Jetřichovicích, buk ve skupině památných stromů pod Kváderberkem). Bylo provedeno ošetření 14 památných stromů. Nově vyhlášeny byly 2 stromy (dub v Jílovém u Děčína, dub v Jalůvčí), jež jsou

z pohledu ochrany přírody významné mnohými ekologickými vlastnostmi a jsou v dobrém zdravotním stavu, který odpovídá jejich věku a stanovišti.

Správa sleduje na území CHKO zdravotní stav několika desítek významných stromů, které jsou v případě nutnosti ošetřovány. Správa CHKO má v plánu na základě jednání s vlastníky dotčených pozemků řadu dalších jedinců ošetřit a vybrané z nich vyhlásit jako památné stromy. Vybrané stromy jsou navrženy k vyhlášení se jmény zaslužilých strážců v oblasti Českého Švýcarska, pánů Jiřího Marka a Jana Kampfa.

Dlouhodobý cíl

- zachování památných stromů a alejí a vybraných významných stromů v dobrém stavu

Navrhovaná opatření

- dle aktuálních znalostí případně vyhlásit další památné stromy
- zdravotní stav památných stromů (stávajících i navrhovaných) průběžně monitorovat (dvakrát ročně) a v případě potřeby provést nutná opatření k jeho zlepšení (např. ošetřit jilm ve Hřensku)
- sledovat stav významných stromů rostoucích v lese i mimo les a dostupnými prostředky zajišťovat jejich dobrý zdravotní stav
- při ošetřování prosazovat aplikaci nových poznatků v oblasti biotechnických zásahů
- informovat veřejnost a vlastníky pozemků o významu stromů v krajině a o možnostech zajištění potřebné péče

2.6. Rostlinná společenstva

Charakteristika problematiky

Labské pískovce jsou převážně lesní krajinou, velmi významné je zde ale i zastoupení nelesních ploch. Trvalé obhospodařování v nejrůznějších formách a frekvencích, trofické, geologické a vlhkostní poměry vytvořily pestrou mozaiku luk a pastvin. Nutnost hospodaření za účelem obživy se postupem času proměnila v údržbu krajiny. Pestrá mozaika různých zemědělských kultur se přeměnila v monotónní krajinu co do kultur a hospodaření. Krajina je sklízena v pevných termínech a na rozsáhlých půdních blocích a mezi těmito monokulturami se místy objeví ostrov s vyšší druhovou a managementovou diverzitou.

Mezi obecně platná a trvalá pravidla patří nutnost trvale sklízet a odstraňovat biomasu ve všech formách pro zastavení sukcesních procesů a udržení bezlesí v kulturní krajině při absenci různých disturbačních procesů a specifických živočišných druhů zajišťujících bezlesí.

Dlouhodobý cíl

- uchování rozmanitosti rostlinných společenstev včetně ekotonálních a sukcesně diverzifikovaných stanovišť, především regionálně významných společenstev a společenstev zařazených v červených seznamech ČR a severozápadních Čech
- udržení vzájemného poměru lesních a nelesních ploch

Navrhovaná opatření

- při obnově lesa zvyšovat (nebo udržet) podíl stanovištně původních dřevin, podporovat přirozenou obnovu lesa (viz kap. 3.1.)
- pečovat o luční porosty (např. T1.1, T1.2, T1.5, T1.9), aby byla zachována plná pestrost a bohatost jejich společenstev i druhů (pravidelná seč, načasovaná podle typu společenstva a cílových druhů), nutno zohlednit výskyt vzácných druhů živočichů
- zvyšovat přírodní hodnotu kulturních luk (degradované a zatravněné orné půdy vzniklé louky), například výsevem osiva z druhově bohatých lučních porostů a zavedením vhodných termínů seče; nutná je úzká spolupráce s vlastníky a hospodáři

- ve výjimečných případech používat speciální agrotechnická opatření (např. vláčení či mulčování u poškozených porostů)
- zajistit vhodný management nelesních stanovišť (např. T1.3, T2.3, T3.4, T8) formou pastvy za účasti ovcí, skotu, koz a jiného zvířectva, příp. výřez náletových dřevin
- u mokřadních společenstev (včetně lesních) dbát o zachování vodního režimu, na poškozených lokalitách zajistit jeho obnovu (například PR Rájecká rašeliniště)
- zachovat lesní okraje – tj. přírodní stanoviště přechodného charakteru (lesní lemy a lesní pláště), provádět potřebné ochranné zásahy (např. úpravy druhového složení pláští, výřez dřevin měnící charakter směrem k zapojenému lesu)
- u travinných, ekotonálních a sukcesně diverzifikovaných stanovišť nepřipustit zalesňování (nebo je jinak poškozovat)
- zajistit likvidaci invazních a expanzivních druhů (viz kap. 2.9)
- vybrané botanicky hodnotné pozemky získat do vlastnictví ČR s právem hospodaření AOPK ČR, např. plochy v okolí Mikulášovic (p.p.č. 4747/1, 4347/3), Jílového (p.p.č. 807/15, 3549/1), Modré u Děčína (p.p.č. 81/1, 32/1, 29/1), Kunratic (p.p.č. 713bp, 825/1), Růžové (p.p.č. 911bp), Srbské Kamenice (p.p.č. 1201/1), Vlčí Hory (466/1, 428), Libouchce (p.p.č. 660, 762); realizovat směny a výkupy pozemků (např. v PR Pod Lesem a v PR Arba); cílem tohoto opatření je vytvoření reprezentativní sítě typických nelesních (zejména lučních) společenstev ve správě SCHKO Labské pískovce v jednotlivých fyto geografických oblastech (tj. po celém území CHKO), příp. přilehlých oblastí – vlastnictví či správa pozemků Agenturou ochrany přírody a krajiny dokáže velmi operativně přizpůsobit management potřebám těchto přírodních stanovišť, obhospodařování většiny takto získaných pozemků bude zajištěno formou pronájmu za předem stanovených podmínek SCHKO Labské pískovce

2.7. Významné druhy rostlin

Charakteristika problematiky

Na území CHKO bylo zjištěno 27 zvláště chráněných druhů rostlin a dalších 70 druhů zařazených do červeného seznamu rostlin ČR. Nejvýznamnější jsou populace drobnokvětu pobřežního (*Corrigiola litoralis*), žabníčku vzplývavého (*Luronium natans*) a třezalky pěkné (*Hypericum pulchrum*), tyto druhy se jinde v ČR nevyskytují.

Existují různé přístupy, metody a nástroje k zachování a rozvoji populací ohrožených druhů – záchranné programy, repatriace, management druhů a další činnosti bez přímého aktivního působení na druhy. Prioritou by měla být vždy opatření na ochranu celých ekosystémů se souborem druhů vytvářejících fungující celek, většina ohrožených druhů je tak chráněna zachováním resp. aktivní péčí o společenstva (viz kap. 2.6.). Management na podporu jednotlivých druhů lze považovat za velmi specifická opatření, prováděná obvykle až v době, kdy selhal management na ochranu biotopu. Pro některé vybrané druhy na území CHKO Labské pískovce byly zpracovány návrhy na podporu a záchranu. Studie obsahují obvykle rozbor problematiky, návrhy opatření, výběr lokalit pro repatriaci apod. S touto problematikou souvisí i monitoring těchto druhů a tyto obory se vzájemně prolínají. Pro nejohroženější druhy jsou pro celou ČR zpracovávány a realizovány komplexní záchranné programy, příprava je však velmi složitá a zdoluhavá.

K podpoře jednotlivých druhů je potřebné přistupovat podle aktuálního stavu populace a společenstva. Jsou dva operativní způsoby jejich podpory – formou studií a následných opatření a formou dílčích opatření na základě zkušeností a aktuálních vědeckých poznatků. V Labských pískovcích byla provedena opatření pro přímou podporu druhů:

- žabníčku vzplývavého (*Luronium natans*) – budování tůněk, odstranění expansivního druhu *Juncus bulbosus*
- podpora topolu černého (*Populus nigra*) formou identifikace současných lokalit, křížení, výsadby semenáčů, vytváření možností přirozené reprodukce apod.

Dlouhodobý cíl

- zachování diverzity rostlinných druhů
- ohrožené a významné druhy v životaschopných populacích

Dílčí cíle

- udržení populací ohrožených a regionálně významných druhů v dlouhodobě perspektivním stavu
- vytvoření náhradních populací u mizejících druhů
- zajištění vhodného managementu pro druhy závislé na nelesních přírodních stanovištích

Navrhovaná opatření

- sledovat populace a udržovat lokality v CHKO vzácných druhů, především pravidelnou sečí nebo pastvou, případně kombinací obou opatření – například u hvozdíku lesního (*Dianthus sylvaticus*), koprníku štětínolistého (*Meum athamanticum*), prstnatce májového (*Dactylorhiza majalis*) apod.
- z důvodu ochrany drobnokvětu pobřežního (*Corrigiola litoralis*) a dalších druhů přijmout opatření a přizpůsobit rozhodovací činnost tak, aby byly zajištěny přírodní procesy nezbytné pro tvorbu jedinečných štětkopískových náplavů
- sledovat populaci žabníčku vzplývavého (*Luronium natans*) a provádět opatření k jeho udržení a rozšíření
- upravit nevyhovující vodní režim lokalit ohrožených mokřadních druhů – například vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*), klikva bahenní (*Oxycoccus palustris*)
- sledovat vysazené plochy s topolem černým (*Populus nigra*) a zajistit další péči a pravidelně provádět dosadby
- zajistit vhodný management kosení luk ve vhodných termínech a intervalech s ohledem na prioritní i další významné druhy (viz kap. 2.6. a 2.8.)
- při obnově LHP uplatnit vytipované lokality pro výsadbu tisů červeného (*Taxus baccata*), podporovat jeho výsadbu dle regionálního programu péče o tis červený
- na území lesních porostů chránit a podporovat málo zastoupené lesní dřeviny (dle ekologických nároků a stanovištních podmínek) – např. *Corylus avellana*, *Cerasus avium* a další
- zlepšovat podmínky pro vzácné druhy hub ponecháváním mrtvé dřevní hmoty především v lesních rezervacích a zachovalých lesních biotopech
- dle aktuální potřeby případně připravit a provést podpůrná opatření pro další druhy (zejména údržbou biotopů)
- likvidace invazních a expanzivních druhů na lokalitách ohrožených taxonů (viz kap. 2.9.)
- v případě zájmu informovat vlastníky a nájemce o výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a opatřeních na jejich ochranu

2.8. Významné druhy živočichů

Charakteristika problematiky

Z hlediska biotických i abiotických podmínek oblasti Labských pískovců je nutnou prioritou ochrana a zachování refugií v nejrůznějších podobách. Díky jedinečné geomorfologii území se zde vyskytují populace a společenstva s jedinečným genofondem. Hlavními typy biotopů, kde se lze setkat s těmito relikty, jsou následující:

- společenstva reliktních borů
- společenstva inverzních poloh a soutěsek
- společenstva suťových lesů a suti
- společenstva mokřadů a rašelinišť

- společenstva vodních toků a ploch
- společenstva luk a pastvin

V rámci lesních biotopů jsou hlavním důvodem setrvání jejich přirozeného charakteru do současné doby extrémní podmínky, v nichž se nacházejí. Tyto většinou zamezovaly možnostem intenzivního hospodaření a díky mozaikovitému výskytu v krajině umožnily ostrůvkovité přežití reliktních druhů nejrůznějších forem fauny. Díky vysoké lesnatosti území, minimálním rušivým faktorům a ve spojitosti s lesy navazujících orografických celků, se v oblasti vyskytují významné druhy jako rys ostrovid, sokol stěhový, výr velký, ale také čáp černý apod. Z dalších významných ekologických skupin lze jmenovat společenstva bezobratlých dutin a torz stromů, vřesovišť, skalních hran, pramenišť a další.

V lesním prostředí je z širokého zoologického hlediska zásadní přítomnost rozkládající se dřevní hmoty v nejrůznějších stupních a druhové skladbě. Klíčový význam vychází např. z pohledu přímých či sekundárních trofických nároků bezobratlých (xylofágové *Prostomis mandibularis*, *Ceruchus chrysomelinus* či terikolní mykofágové *Acalles* sp., *Anthribidae* apod.) či hnízdního prostředí dutinných druhů ptáků, netopýrů i dutinných druhů hmyzu (*Osmoderma eremita*).

Biotopy otevřené krajiny se zde na rozdíl od lesních stanovišť vyskytují díky vhodným způsobům hospodaření v minulosti, a proto jejich zachování vyžaduje pravidelné zásahy potlačující postup přirozené sukcese (důležité pro druhy jako např. chřástal polní, modráscí rodu *Maculinea* apod.).

Velmi zranitelná je fauna vázána na vodní prostředí a břehy vodních ploch a přirozených vodních toků. V případě vodních ploch je nutné především správné načasování realizace případných zásahů (např. manipulace s vodní hladinou). Z hlediska vodních toků je nutné zachování přirozených břehů a zahájení revitalizace vodních toků.

Dlouhodobý cíl

- přirozená rozmanitost biotopů a pestrost území a krajiny jako základní předpoklad druhové diverzity živočichů
- populace a biotopy vzácných a ohrožených druhů živočichů v příznivém stavu

Dílčí cíle

- získat ucelené znalosti o rozšíření zvláště chráněných druhů živočichů v CHKO
- zachovat či zlepšit stav populací ohrožených druhů a předmětů EVL a PO Labské pískovce
- zachovat biotopy vzácných živočichů v lesních porostech (viz také kap. 3.1.)
- udržet vybrané sekundární biotopy blokováním sukcese (tůňe, louky, písčiny apod.)

Navrhovaná opatření

- provádět monitoring a inventarizační průzkumy živočichů (viz kap. 2.13)
- zásahy týkající se vodních toků a ploch, na kterých se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů (např. škeble rybníčná, rak říční, mihule potoční, vranka obecná, střevle potoční, ledňáček říční, obojživelníci) a které by mohly mít negativní vliv na jmenované živočichy, realizovat mimo období rozmnožování příp. zimování těchto druhů
- prosazovat a podporovat revitalizaci vodních toků, především toků a jejich úseků protékajících nezastavěným územím, včetně výsadeb vhodných dřevin a podpory průchodňování toků pro vodní faunu
- v případě zájmu informovat vlastníky a nájemce o výskytu zvláště chráněných druhů živočichů a opatřeních na jejich ochranu

Bezobratlí

- udržovat vybrané luční porosty z důvodů ochrany a zachování populací vzácných druhů hmyzu (motýlů, fytofágních skupin brouků atd., ale také ptáků); v místech výskytu významných druhů např. modrásků rodu *Maculinea* přizpůsobit seč podpoře populaci; nevhodné je další odvodňování vlhkých luk či zalesňování stávajících lokalit

- při sekání traktorem upřednostňovat lištové sekačky ponechávající výšku strniště min. 7 cm; na entomologicky cenných lokalitách neumožnit mulčování lučního porostu
- podporovat zachování biotopu rozvolněných písčitých borových lesů (otevřené písčiny, porosty vřesu, brusnicovitých apod.) pro další skupiny bezobratlých (např. střevlíka *Carabus nitens* a teplomilné společenstvo blanokřídlého hmyzu)
- dohodou se správci lesa docílit ponechávání mrtvého dřeva v lesních porostech z důvodu zajištění podmínek pro druhy vázané na daný typ substrátu, dbát na zachování lesních pramenišť a rašelinišť
- zajistit ochranu starých a prosychajících stromů a alejí jako biotopu významných druhů hmyzu
- spolupracovat na ochraně společenstva štěrkopískových náplavů řeky Labe s dotčenými orgány a partnery

Ryby

- chránit populace místních druhů ryb a jejich biotop před ničením – zejména před nevhodnými úpravami vodních toků i stojatých vod, znečišťováním vody, budováním MVE na tocích s nevhodnými parametry.
- vhodným způsobem (udržování vhodného prostředí z hlediska zarůstání apod.) zabezpečit lokality s výskytem střevle potoční, slunky obecné a karase obecného jako vzácných a ohrožených původních druhů

Obojživelníci

- vytvořit evidenci lokalit s výskytem a rozmnožováním obojživelníků a evidenci rizikových úseků komunikací s úhynem žab v době jejich hromadného tahu, zabezpečit kvalifikovanou ochranu migrujících obojživelníků
- chránit populace obojživelníků a jejich biotop před ničením nevhodnými úpravami vodních toků (zimoviště některých druhů) i stojatých vod, před znečišťováním vody, vysazováním ryb na nepůvodní stanoviště (do horských rybníčků a tůní aj.)
- prosazovat a podporovat údržbu a zkvalitňování stávajících vodních biotopů (obnova zanikajících tůní, péče o známé biotopy hromadného výskytu a rozmnožování obojživelníků)
- zřizovat a podporovat vytváření nových biotopů pro obojživelníky – při stavbě nových a údržbě stávajících nádrží zajistit dodržování vhodného sklonu břehů a rozsahu litorální zóny alespoň v 1/3 vodní plochy
- prosazovat likvidaci nebo úpravy nevhodných lokalit s kolmými stěnami, které fungují jako pasti na obojživelníky a jiné volně žijící živočichy, předcházet vytváření nových „pastí“

Plazi

- chránit biotopy plazů před ničením (silniční a železniční násypy, suché jižní stráně s dostatkem úkrytů aj.)
- zlepšovat kvalitu biotopů plazů (údržba kamenných zídek, příp. budování nových)
- prosazovat likvidaci zařízení, které v krajině fungují pro plazy jako pasti (šachtice, kanály a nádrže s kolmými stěnami aj.), předcházet vytváření nových „pastí“

Ptáci

- monitorovat hnízda – především hnízda velkých dravců, čápa černého a některých dalších ohrožených druhů (např. sovy); na monitoring bude navazovat cílené zajištění jejich ochrany v době hnízdění, především v případech konfliktu hnízdní lokality s lidskou činností (např. těžbou dřeva či horolezectvím)
- zajistit kontinuální přetrvání starých a doupných, zejména listnatých stromů na vhodných lokalitách; podporovat zlepšování prostorové a věkové struktury lesních porostů (viz též kap. 3.1.)

- chránit, udržovat a zakládat rozptýlenou zeleň v krajině – solitérní stromy, aleje, pásy křovin, remízky, břehové porosty apod.
- zohledňovat potřebu existence volné nelesní krajiny (např. pro chřástala polního) vzhledem k tendenci její zástavby a jejího plošného zarůstání (zajišťovat výřez dřevin, kosení apod.) – viz také příloha č. 1
- prosazovat omezování používání biocidů a hnojiv ve vybraných lokalitách
- na základě prováděného monitoringu zajistit na vhodných místech odpovídající management lokalit pro chřástala polního (první seč provádět po 15.8., kosení od středu, nepoužívat skupinové nasazení sekaček, neprovádět mulčování a obnovu travních porostů bez písemného souhlasu příslušného orgánu ochrany přírody, termín seče na vhodných lokalitách přizpůsobit také modráskům rodu *Maculinea*) – viz také kap. 2.4. a příloha č. 1
- informovat vlastníky, příp. stavební úřady o problematice ochrany a výskytu některých chráněných druhů ptáků, dle druhu a nároků na biotop realizovat veškerá opatření ve smyslu zachování populace (např. rorýs obecný aj.)
- podporovat zřizování nových hnízdních lokalit pro ledňáčka říčního, jehož biotop je v kritickém stavu (ochrana i vytváření kolmých hlinitých stěn v březích toků, slepých ramen apod.)
- prevencí předcházet úhynům ptáků na některých technických zařízeních (elektrická vedení, velké skleněné plochy apod.) – viz také kap. 2.4. a příloha č. 1
- zlepšovat hnízdní možnosti ohrožených druhů ptáků podporou vhodných biotopů, případně realizací technických opatření (např. hnízdní podložky)

Savci

- vyhledávat a monitorovat letní úkryty i zimoviště netopýrů, zajistit odpovídající ochranu (např. uzávěry štol, zamezení likvidace netopýrů a jejich biotopu v budovách – např. při zateplování a rekonstrukcích objektů, šachet apod.)
- spolupracovat na ochraně biotopů bobra evropského, zejména se správci vodních toků
- monitorovat lokality s výskytem plcha zahradního, příp. plcha velkého, zabezpečit podmínky pro udržení a rozvoj jejich populací
- pokračovat v monitoringu vydry říční na vybraných tocích, v rámci možností zabezpečit udržení populací v přijatelném stavu (např. při opravě silničních mostků zajistit vybudování chodíček pro vydru)

2.9. Invazní a expanzivní druhy

Charakteristika problematiky

Na území CHKO Labské pískovce můžeme invazní a geograficky nepůvodní druhy rozdělit podle rizika a vlivů na přírodní ekosystémy a domácí druhy do několika kategorií. Nejnebezpečnější jsou druhy zařazené do první kategorie, invadující v území a likvidující přírodní ekosystémy a druhy. Tyto druhy vyžadují eliminační opatření a sledování, z rostlin sem patří: borovice vejmutovka (*Pinus strobus*), křídlatka japonská (*Reynoutria japonica*), křídlatka sachalinská (*Reynoutria sachalinensis*), křídlatka česká (*Reynoutria bohemica*), netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*), trnovník akát (*Robinia pseudacacia*), zlatobýl kanadský (*Solidago canadensis*), zlatobýl obrovský (*Solidago gigantea*), javor jasanolistý (*Acer negundo*), pajasan žláznatý (*Ailanthus altissima*), bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*), kolotočník ozdobný (*Telekia speciosa*).

U řady dalších druhů (kategorie II – druhy s nepředvídatelným invazivním vlivem, místy se šířící; druh je třeba monitorovat a v případě invazivního chování provádět opatření na jeho eliminaci) nelze zcela odhadnout, zda se budou šířit v území, nebo jestli jsou v lag fázi a čekají teprve na „svou“ příležitost. Vzhledem k dlouhodobé platnosti plánu péče nelze

vyloučit neočekávané šíření dalších druhů, proti kterým bude nutné zasahovat v současné době neznámým způsobem a prostředky.

Z okruhu velmi rizikových druhů živočichů je důležité snažit se o eliminaci následujících druhů: rak pruhovaný (*Orconectes limosus*), krab čínský (*Eriocheir sinensis*), sumeček americký (*Ameiurus nebulosus*), karas stříbřitý (*Carassius gibelio*), norek americký (*Mustela vison*), mýval severní (*Procyon lotor*) a psík mývalovitý (*Nyctereutes procyonoides*).

Obecně je potřebné sledovat nepůvodní druhy a jejich chování ve volné krajině se zaměřením na nejcennější a nejzachovalejší ekosystémy.

Dlouhodobý cíl

- území CHKO bez invazních druhů a jejich ohnisek v blízkém okolí (možnost kontaminace území)

Dílčí cíle

- lokality vzácných a ohrožených společenstev a druhů bez nepůvodních, invazních i expanzivních druhů rostlin a živočichů

Navrhovaná opatření

- sledování výskytu a šíření invazních a expanzivních druhů rostlin v CHKO, zejména s ohledem na cenné lokality (např. zachovalá přírodní stanoviště, cenná společenstva a lokality s významnými a chráněnými druhy), navazující území NP a okolních CHKO
- plošné odstraňování nejagresivnějších druhů, podle ekologických vlastností druhů zvolit vhodný způsob k jejich cílenému a systematickému odstraňování
- na porostní půdě podporovat odstranění invazních dřevin (např. borovice vejmutovka, trnovník akát) s využitím ekonomických nástrojů ochrany přírody
- omezení výskytu a šíření expanzivních druhů (např. třtiny křovištní /*Calamagrostis epigejos*/) na lokalitách vzácných a ohrožených společenstev a druhů, např. vyšší frekvencí kosení, v ojedinělých případech i selektivními herbicidy (graminicity)
- spolupracovat s OOP sousedních území, kde se nacházejí ohniska šíření či zdrojové lokality
- cílená a systematická osvěta pro majitele a uživatele pozemků s invazními a expanzivními druhy, včetně vodních nádrží a toků, ohledně vyloučení chovu nebo vysazování nepůvodních druhů rostlin a živočichů
- z hlediska nepůvodních hospodářských ryb (amur, tolstolobik, kapr, karas stříbřitý apod.) zajistit jejich eliminaci v cenných vodních plochách (např. v PR Libouchecké rybníčky), kam se dostaly nelegálním vypuštěním
- ve spolupráci s osobami oprávněnými pro výkon práva myslivosti prosazovat odchyt (odstřel) norka amerického, příp. mývala severního, psíka mývalovitého (viz kap. 3.3.)

2.10. Neživá příroda

Charakteristika problematiky

Výnos o zřízení CHKO Labské pískovce z roku 1972 uvádí, že posláním oblasti je mj. ochrana všech hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků (např. povrchové utváření). Její nejvýraznější, na první pohled zřejmou přírodní charakteristikou jsou pískovcové útvary druhohorního stáří, které jí vtiskují neopakovatelný krajinný ráz. Tyto útvary a masivy jsou v neustálém pohybu, takže v určitých situacích dochází ke skalnímu řízení. Většině skalních řízení nelze zabránit – existovala po celou dobu geologické historie a bude k nim docházet i nadále. V místech, kde jsou ohrožena sídla či lidské životy, se proto provádí monitoring skalních masivů a případná sanace.

V některých přírodních rezervacích hraje ochrana neživé přírody důležitou roli. Jsou to např. Tiské stěny (skalní město), Niva Olšového potoka (přirozeně meandrující vodoteč),

Meandry Chřibské Kamenice (výrazná hloubková i boční eroze), Jeskyně na Sněžníku (pseudokrasové prostory), Labské údolí (chystaná NPP, hluboké antecedentní údolí) a Pavlínino údolí. K výrazným objektům neživé přírody dále náleží množství kopců tvořených pískovcem (mezi nimi vyniká stolová hora Děčínský Sněžník), skalní výchozy sopečného původu či ojedinělá kamenná moře. Výraznou zlomovou linií je lužický přesmyk, ohraničující druhohorní pískovce oproti Lužickému žulovému masivu.

Dlouhodobý cíl

- zachování všech významných lokalit neživé přírody bez poškození

Navrhovaná opatření

- při sanaci skalních útvarů dbát o jejich maximální ochranu a po dohodě s geology volit nejšetrnější způsoby sanace (dát přednost podezdění či kotvení nestabilních bloků, tam, kde je to vhodné)
- usměrnit horolezeckou činnost tak, aby nedocházelo k poškození mikrotvarů na pískovci (nelézt za vlhka, používat vhodnou obuv, nepoužívat magnézium, viz též kap. 3.11.)
- spolupracovat se Správou jeskyní na péči o přírodní památku Jeskyně pod Sněžníkem, a to z důvodu ochrany podzemních pseudokrasových prostor s mineralizační výplní a jako doklad montánní památky
- ochránit významné geologické lokality před případnou těžbou nerostných surovin (viz kap. 3.10.)
- drobné lomy a pískovny chránit před zasypáváním, pinky, šachtice a jejich odvaly pak před aplanací

2.11. ÚSES

Charakteristika problematiky

Na území CHKO Labské pískovce část obcí doposud nemá schválené územní plány, zčásti mají urbanistické studie a na části probíhá v různém stádiu proces schvalování územních plánů. Jednotlivé dokumentace ÚSES, jako podklady pro územní plány, jsou zpracovány s rozdílnou kvalitou a v nejednotném pojetí (v současnosti je různá úroveň jednotlivých dokumentů z důvodu časové prodlevy zpracování).

Pro značnou část území CHKO Labské pískovce nechala Správa CHKO zpracovat dokumentaci ÚSES. Navržené prvky ÚSES zčásti již získaly závaznost zapracováním podkladů do územních plánů obcí. Tato dokumentace je zpracována včetně cílových opatření a návrhu managementu jednotlivých skladebných prvků ÚSES.

Další část dokumentací, které byly podkladem pro schvalování územních plánů (prvky ÚSES se tak staly závaznými), vykazuje často chybovost jak metodickou, tak i ve vymezení hranic prvků. Na této části území je potřeba provést revizi ÚSES a následně přepracovat (nově vypracovat) dokumentaci ÚSES jako podklad pro změnu příslušných územních plánů. Na malé části území nejsou k dispozici ke schváleným prvkům ÚSES textové části. Jedná se o dokumentace s dřívějším datem zpracování, kde je vhodné jejich přepracování.

Při schvalování územních plánů je třeba vycházet z jednoznačných a kvalitních podkladů. Je třeba, aby textové části obsahovaly také konkrétní opatření a návrhy způsobu managementu.

V současné době je Krajským úřadem Ústeckého kraje pořizován v souvislosti s přípravou Zásad územního rozvoje Ústeckého kraje (ZÚR) nový krajský plán územního systému ekologické stability. Po aktualizaci ZÚR bude třeba zpracovat změny ÚSES do územních plánů obcí.

Dlouhodobý cíl

- plná funkčnost ÚSES na celém území CHKO
- souvislá a dostatečně zachovalá kostra ekologické stability

Dílčí cíle

- budování dosud nefunkčních prvků a posilování funkčnosti stávajících skladebných prvků ÚSES

Navrhovaná opatření

- zajistit zpracování ÚSES pro celé území CHKO tak, aby dokumentace vykazovala shodnou vyhovující kvalitu a jednotné pojetí
- na části území ÚSES revidovat s případným následným přepracováním nedostatečně a chybně zpracovaných dokumentací (Mikulášovice - St. Křečany - Kr. Lípa - rozloha celkem cca 2970 ha, Kunratice - Česká Kamenice - rozloha celkem cca 1270 ha)
- vytipovat ty přednostní prvky lokálního ÚSES, které jsou navrženy k založení nebo mají sníženou funkčnost a iniciovat jejich realizaci (Sněžník – Děčín - rozloha celkem cca 8835 ha - návrh využití ÚSES k revitalizaci degradovaných lesních porostů v plošinách pod Vysokým Sněžníkem - revitalizace vodotečí v rámci tvorby biokoridorů, využití zachovaných fragmentů starých bučin pro biocentra)
- ve spolupráci s pozemkovými úřady vytipovat některá katastrální území, kde by bylo vhodné vyhlásit pozemkové úpravy a v souladu s nimi realizovat prvky ÚSES
- v rámci plánovaných projektů KPÚ iniciovat realizaci navržených prvků ÚSES
- podrobně vymezit ty prvky ÚSES, které jsou k vymezení určeny dle ÚTP (zejm. regionální ÚSES, dále také nadregionální biocentrum č. 40 Hřenská skalní města, které je částečně vymezeno jednoznačnými hranicemi a část hranic je určena k upřesnění)

2.12. Krajinný ráz

Charakteristika problematiky

Výjimečnost krajinného rázu oblasti je určena zejména geomorfologickou členitostí území, jedinečnou kombinací pískovcových skal s výraznými tvary čedičových kup (zejména v jižní části území), hlubokým kaňonem Labe, údolními vodních toků s členitým reliéfem, ale také kulturní krajinou s řadou velmi hodnotných sídel a charakteristických staveb. Ochrana krajinných a kulturních, patří k základním úkolům ochrany přírody a krajiny.

V území pískovcových skal dominují lesy. Na venkovská sídla navazují plochy luk, pastvin a orné půdy, často s výraznou terénní modelací. Lužická porucha odděluje severní část území oblasti, pro kterou je charakteristický delší hřbet, rozčleněný mělkými údolními s mírným úklonem svahů. Horní část hřbetu je zalesněná, v dolní části a na úpatí svahu jsou plochy orné půdy a pastvin.

Na celém území oblasti se vyskytují ve větší či menší míře následující problémy:

- větší nečleněné plochy orné půdy a luk
- zarůstání luk náletovými dřevinami a postupný sukcesní vývoj směřující k lesním porostům, které je důsledkem opouštění od původního hospodaření v krajině
- zanedbané či nevhodně vyhlížející zemědělské areály a nefunkční průmyslové objekty
- tlak na rozšiřování zástavby do volné krajiny a zahušťování zástavby v zastavěném území
- šablonovité parkové úpravy zahrad u rodinných domů na vesnicích včetně nevhodného oplocení
- novostavby rodinných domů odlišného objemu od tradiční místní zástavby

Při ochraně krajinného rázu se využívá odborná studie *Vyhodnocení krajinného rázu území* (Brychtová, 2008).

Dlouhodobý cíl

- maximálně zachovaný makro i mikrorelief krajiny (přednostní ochrana charakteristických tvarů pískovcového reliéfu a vyvřelých vrcholů, kup a suků)
- zachovaný ráz krajiny s menšími venkovskými sídly a s cennou vazbou k významným přírodním prvkům
- zachované případně obnovené drobnější členění zemědělské krajiny (meze, cesty, remízky), vyvážený vztah mezi přírodními a kulturními složkami krajiny

Navrhovaná opatření

- ve stanoviscích k jednotlivým záměrům vč. územních plánů uplatňovat zájem ochrany přírody a krajiny směřující k naplnění dlouhodobého cíle za využití Vyhodnocení krajinného rázu území (Ing. arch. Jitka Brychtová, 2008)
- postupně obnovovat přirozenou druhovou skladbu lesních porostů (viz kap. 3.1.)
- podporovat členitější lesní okraje, porostní plášť, např. u obcí Jetřichovice, Kámen, Kamenická Stráň, Kyjov, Labská Stráň, Ludvíkovice, Růžová, Srbská Kamenice, Stará a Nová Oleška, Vlčí Hora, Vysoká Lípa,
- zachovat prostorové proporce nelesních ploch např. u obcí Arnoltice, Brtníky, Ludvíkovice, Petrovice, Růžová, Srbská Kamenice, Vlčí Hora, Vysoká Lípa
- podporovat ochranu a výsadbu doprovodných dřevin cest, mezí a vodních toků, např. Knížecí cesta u Bynovce
- podporovat výsadbu dřevin typických pro vzhled sídel a krajiny, např. ovocných dřevin a domácích listnatých dřevin (lípa srdčitá, dub letní, převislé formy domácích vrb)
- chránit a podporovat členění zemědělské krajiny mezemi s porosty, cestami, úvozy, remízky, např. u Arnoltic, Bynovce, Markvartic, Růžové
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny vč. rozptýlené zeleně
- chránit nivní louky navazující na zástavbu před zarůstáním nálety dřevin a před případnou výstavbou či jinými nevhodnými zásahy
- chránit pramenná území, síť drobných vodních toků s okolními vlhkými loukami a břehovými porosty a dochovanou rozptýlenou zeleň
- podporovat obhospodařování zemědělské půdy a bránit jejímu zarůstání dřevinami, např. u obcí Ostrov, Petrovice, Rájec
- zachovat v co největší míře přírodní a přírodě blízký charakter vodních toků vč. říčního kaňonu řeky Labe
- zachovat místa s výhledy na jedinečnou geomorfologii a prostorovou členitost krajiny, chránit je např. před zalesňováním
- chránit diverzitu krajiny, podporovat management, jenž napomáhá udržovat a vytvářet rozmanitost kulturní krajiny (kosení luk, extenzivní pastva, údržba vysokokmenných sadů atd.)
- zástavbu umožnit zejména v současných zastavěných územích obcí
- zachovat venkovská sídla s navazujícími loukami a pastvinami, prostorově vymezená přírodními předěly a lesy
- zachovat urbanistické struktury sídel, zástavbu doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným
- zachovat proluky (oddělenost – nezastavěná území) mezi jednotlivými obcemi a osadami, např. mezi obcemi Ludvíkovice a Kámen, Srbská Kamenice a Všemily z důvodu ochrany krajinného rázu i udržení migrační propustnosti krajiny
- zachovat stávající rozsah a dispozici menších stavebních souborů v krajině, bez dalších zásahů do volné krajiny
- chránit typické objekty lidové architektury, např. v obcích Jetřichovice, Kamenická Stráň, Kyjov, Vysoká Lípa, Všemily

- případné nové dílčí dostavby svojí zastavěnou plochou i výškou a způsobem umístění v terénu musí vycházet z obdobného rozsahu zastavěné plochy i výšek staveb ve svém okolí.
- chránit drobné prvky v krajině (sakrální, zídky, kamenné sloupky, kamenné chodníky, schody, mostky)
- upřednostňovat v místě tradiční řešení oplocení
- podporovat nové využití zanedbaných zemědělských areálů, nefunkčních průmyslových a vojenských objektů, např. v obcích Arnoltice, Česká Kamenice, Janská, Labská Stráň, Libouchec, Ludvíkovice, Růžová
- prosazovat a podporovat při nové výstavbě či rekonstrukci stávajících staveb výsadbu zeleně s využitím domácích druhů dřevin, přednostně v případech, kdy zmírní vliv negativních dominant na krajinný ráz (např. penzion ve Vysoké Lípě)

2.13. Monitoring, výzkum

Charakteristika problematiky

Na území CHKO existují významné dlouhodobé práce týkající se fauny bezobratlých emisních ploch v okolí Sněžníku. Floristické botanické mapování stále probíhá a data z tohoto projektu se již transformují do výstupů v podobě map a dalších syntéz. Existuje komplexně zpracovaná avifauna a řada dílčích inventarizačních průzkumů přináší široké poznatky o dalších skupinách.

Bohužel je nutné většinu průzkumů soustředit do maloplošných chráněných území a mnohé významné a zachovalé lokality zanikají nepoznané pod neustále se rozšiřující výstavbou na úkor volné krajiny.

Z obecného hlediska znalostí zdejší fauny lze kvantitu i kvalitu údajů některých skupin (vybraná společenstva střevlíkovitých brouků, blanokřídlých a motýlů, dále tesaříkovití a fytofágní brouci, obojživelníci, ptáci či netopýři) hodnotit velmi pozitivně, jelikož byla již uskutečněna řada konkrétních managementových opatření k podpoře významných druhů (vřesoviště u Bynovce, tvorba tůní v regionu Srbské Kamenice a okolí, ošetření významných stromů na celém území apod.) nebo bylo využito získaných poznatků jako podkladů pro správní řízení (populace modrásků rodu *Maculinea* v katastru Ludvíkovic, střevlíka *Carabus auratus* na Libouchecku apod.). Velká řada skupin však stále vyžaduje další průzkum, jelikož je stále nutné rozšiřovat znalosti o dopadech antropogenních vlivů na ně. Jedná se hlavně o referenční skupiny borových lesů (např. na Jetřichovicku), suťových lesů či nivy řeky v kanonu Labe, bučin (např. na Libouchecku), rašelinišť, vřesovišť, obecně starých stromů i mimo les a v neposlední řadě povodí různých toků či vodních ploch.

Na území stále existují rezervace, které vzhledem ke svému charakteru nemají dosud řádně zpracované veškeré reprezentativní skupiny hmyzu (PR Pavlínino údolí *Hymenoptera*, *Symphyta*, *Trichoptera* apod.).

Dlouhodobý cíl

- ucelený přehled znalostí o aktuálním stavu rostlinných a živočišných druhů i jejich společenstev, o jejich vývoji a dlouhodobějších změnách, včetně znalostí jejich životních nároků
- znalosti o významných ohrožujících faktorech jako podklad pro stanovení vhodných managementových opatření pro jednotlivé druhy i celá společenstva

Navrhovaná opatření

- podílet se na monitorování evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000 a druhů sledovaných na základě směrnic o ptácích a o stanovištích (viz též kap. 2.4.)
- zjistit a kontinuálně monitorovat populace kriticky a silně ohrožených druhů rostlin a živočichů (dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. a Červeného seznamu ohrožených druhů)

- monitorovat druhy indikačně významných čeledí živočichů (např. reliktní a indikačně významné druhy hmyzu)
- monitorovat výskyt invazních druhů rostlin i živočichů (viz kap. 2.9.) s ohledem na NP České Švýcarsko
- monitorovat škody zvěří v MZCHÚ ve vztahu k ochraně vybraných druhů
- vyhodnotit případné střety mezi ochranou EVL, PO, zvláště chráněnými druhy a hospodářským a rekreačním využíváním území
- doplňovat nálezovou botanickou a zoologickou databázi vedenou AOPK ČR, zaměřit se především na chráněné a ohrožené druhy a druhy bioindikačně významné (např. lišejníky, houby)
- monitorovat významné biotopy v krajině, jež mají z hlediska ochrany druhů velký význam např. rašeliniště, vřesoviště, plochy s křovitými vrbami, mezofilní loučky s totenem apod.
- kompletně inventarizovat lokality připravované k vyhlášení MZCHÚ (viz též kap. 2.3.)
- ve stávajících MZCHÚ doplnit potřebné inventarizační průzkumy vybraných skupin, které nebyly dosavadními výzkumy pokryty, nebo pro něž jsou údaje již zastaralé
- zmapovat a monitorovat místa hromadného rozmnožování obojživelníků
- pravidelně monitorovat výskyt rysa a dalších vzácných savců (vydra říční, netopýři aj.)
- pravidelně monitorovat vliv managementových zásahů na vegetaci i druhy (periodické sledování trvalých ploch nebo deštníkových druhů/skupin)
- monitorovat účinnost vybraných agroenvironmentálních opatření, navrhnout zlepšení
- provádět prostorově omezený monitoring dalších jevů (zejm. zástavby, rekreačního a turistického ruchu, zalesňování zemědělské půdy apod.)
- na klíčových a konfliktních lokalitách zpracovat studii výskytu modrásků rodu *Maculinea* s návrhy na řešení problematiky
- spolupracovat se Správou NPCŠ na zjištění příbuznosti lokálních ekotypů dřevin s ostatními populacemi (izoenzymové analýzy smrku a jádrové Jetřichovické borovice)
- koordinovat výzkum, monitoring a ukládání dat ve spolupráci se Správou NP České Švýcarsko
- v případě zájmu informovat vlastníky o přípravě a realizaci monitoringu

2.14. Práce s veřejností

Charakteristika problematiky

Na Správě CHKO Labské pískovce je kladen stále větší důraz na práci s veřejností, která je významným nástrojem ochrany přírody. Jejím hlavním cílem je předcházení poškození přírody, environmentální výchova a navázání dobrých vztahů s veřejností. Při získávání kladného přístupu v této oblasti se jeví jako nejúčinnější pracovat s dětmi a mládeží.

Již nyní jsou realizovány některé dílčí kroky k pozitivnímu vnímání zájmů ochrany přírody veřejností. Jsou to například výstavy (pořádané na Správě CHKO Labské pískovce v Děčíně, na detašovaném pracovišti Správy v Klášterci nad Ohří a v galerii „Na schodech“ při informačním středisku v Tisé), exkurze (téměř celý rok na území CHKO), akce pro veřejnost (např. „Týden Země“, Cyklus cestopisných besed, přednášky pro školy aj.), výchovné programy pro děti a mládež i aktivní účast na nejrůznějších regionálních akcích (prezentace formou infostánku jak CHKO Labské pískovce, tak ochrany přírody obecně).

Na území CHKO v současnosti nepůsobí žádné Centrum ekologické výchovy, resp. ekologicky zaměřené informační centrum. Aktivní práce s veřejností je tedy prozatím provozována Správou CHKO Labské pískovce.

Již dlouhou dobu funguje dobrá spolupráce s různými institucemi, například se Správou NP České Švýcarsko, o. p. s. České Švýcarsko, Městskou knihovnou Děčín, Sdružením Arnika Děčín, Ekocentrem při Magistrátu města Děčína. Důležitá je i dlouhodobá osvědčená přeshraniční spolupráce (např. se Správou Národního parku Saské Švýcarsko). Důležitou

součástí je též spolupráce s médii, můžeme jmenovat například týdeník Princip, Děčínský deník, Český rozhlas 1.

Správa CHKO Labské pískovce spravuje a aktualizuje internetové stránky <http://www.labskepiskovce.nature.cz/>. Vydává mnoho informačních a propagačních materiálů, které se vztahují k jejímu území a k ochraně přírody.

Správa spravuje informační centrum v Tisé, které plní funkci při práci s veřejností a předávání informací, což je každoročně spojeno s namáhavým sháněním finančních prostředků na zajištění provozu a pracovníka infocentra.

Dlouhodobý cíl

- zvýšené ekologické povědomí a vztah k přírodě zejména u laické veřejnosti

Navrhovaná opatření

- poskytovat informace mj. prostřednictvím aktualizovaných internetových stránek Správy
- provozovat informační středisko v Tisé
- vyhodnotit možnost vybudování návštěvnického střediska – „Domu přírody“, plnicího environmentálně-informační funkci na území CHKO Labské pískovce
- aktivně se podílet na pořádání akcí pro veřejnost, jako jsou přednášky či exkurze pro organizované skupiny i veřejnost, výstavy, účast na regionálních akcích s informačním stánkem Správy CHKO
- spolupracovat s organizacemi v rámci regionu (obce, neziskové organizace)
- spolupracovat se školami
- dále rozvíjet ekologickou výchovu zaměřenou na děti a mládež, včetně pořádání přednášek a ekologicky zaměřených programů v přírodě na letních pobytových táborech
- vydávat či aktivně spolupracovat na vydávání odborných, naučných a popularizačních tiskovin (např. zpravodaje ornitologického a entomologického klubu, zpravodaj NP České Švýcarsko)
- spolupracovat s regionálním tiskem, uveřejňovat zprávy o činnosti Správy CHKO prostřednictvím tiskových zpráv, pořádání setkání s novináři atd.

2.14.1. Terénní informační systém a naučné stezky

Charakteristika problematiky

Terénní informační systém je důležitým nástrojem působení na veřejnost. Informační tabule jsou rozmístěny na naučných stezkách, u většiny MZCHÚ a také u míst jinak pozoruhodných. Snaží se návštěvníky zejména upoutat netradičním způsobem a probudit v nich zájem o hlubší vztah k přírodě a ke krajině. Informační tabule by neměly pouze popisovat přírodní hodnoty daného území resp. předměty ochrany, ale je vhodné jednoduchým a srozumitelným způsobem popsat i cíle ochrany přírody v dané lokalitě a vysvětlit návštěvníkům případně prováděný management. Použitý materiál stojanů i tabulí se osvědčil. Vzhledem ke klimatickým podmínkám a poškození stojanů a tabulí je nutná jejich pravidelná údržba. U všech MZCHÚ jsou pod státním znakem s označením kategorie dodatkové tabulky se základními údaji (název MZCHÚ, vyhlášení, rozloha, předmět ochrany). Tyto tabulky nevyhovují svým zpracováním, jedná se pouze o vytištěné a zalaminované texty. U některých památných stromů v působnosti statutárního města Děčín byly v roce 2004 ve spolupráci s magistrátem instalovány informační tabulky.

Dlouhodobý cíl

- funkční informační systém, informační tabule u všech MZCHÚ

Navrhovaná opatření

- udržovat stávající informační systém včetně NS, spolupracovat při značení s dalšími subjekty

- zajistit vybudování návštěvnické infrastruktury (zábradlí, zábrany vstupu, schodiště apod.) v PR Tiské stěny
- instalovat nové informační tabule u případných nově vyhlášených MZCHÚ (např. NPR Kaňon Labe) či na jiných místech s přírodními či historickými zajímavostmi
- spolupracovat s dalšími subjekty při zřizování naučných stezek, Správa CHKO Labské pískovce neplánuje v nejbližší době zřízení další naučné stezky ve své režii
- postupně doplnit u památných stromů informační tabulky pro veřejnost se základními údaji
- postupně nahrazovat u MZCHÚ současné informační tabulky pro veřejnost se základními údaji novými tabulkami s více údaji (bližší ochranné podmínky MZCHÚ, mapa, kresby typických rostlin a živočichů)
- umístit na hraniční stojany CHKO Labské pískovce informační tabule k Ptačí oblasti Labské pískovce

2.14.2. Stráž přírody

Charakteristika problematiky

Ze staršího kolektivu zůstalo u Správy pět strážců a tři zpravodajové. Ti v rámci časových možností kromě strážní služby pomáhají při brigádách (likvidace skládek) či při údržbě informačního systému. Z těchto pěti dobrovolných strážců jsou dva současně profesionálními strážci NP České Švýcarsko. Tento fakt logicky vyplynul ze skutečnosti, že krajina NP a CHKO do sebe volně přechází, i když se jedná o dva administrativní celky. Vedením aktivu strážců je pověřen jeden pracovník Správy. Na příkladu spolupráce s NP se ukazuje, že nejlepší práci odvádějí placení strážci.

Dlouhodobý cíl

- funkční stráž přírody plní funkci kontrolní (v případě potřeby i represivní), monitorovací a osvětovou

Navrhovaná opatření

- usilovat o zaměstnání jednoho zaměstnance ve strážní službě na trvalý úvazek
- prověřit případné zájemce o dobrovolnou strážní službu a dle schopností je proškolit a přijmout
- spolupracovat s týmem strážců NP
- zintenzivnit spolupráci s policií v situacích, kdy operativnost strážců nestačí (stíhání motorkářů)
- spolupracovat s dobrovolníky a odborníky v jiných oblastech (např. hlídání sokolích hnízd)

3. Lidské činnosti ovlivňující stav přírody a krajiny

3.1. Lesy a lesní hospodářství

Charakteristika problematiky

Lesy pokrývají většinu území CHKO Labské pískovce (62,6 %). Vzhledem k tomu má veškerá, zejména hospodářská činnost v lesích výrazný vliv na stav celé CHKO.

Mezi hlavní problémy (především v hospodářských lesích) patří zjednodušená prostorová, věková a druhová struktura lesních porostů, plošně nízký podíl původních listnatých dřevin (zejména buku) a zanedbatelné zastoupení jedle bělokoré. Z hlediska druhové diverzity je silně negativní vliv nedostatku dřevní hmoty (potěžební zbytky a souše) ponechávané v lese.

3.1.1. Cílový stav lesa (dlouhodobý cíl)

Cílový stav lesa je popisován v časovém horizontu jednoho obmýtí (100–120 let).

Zonace CHKO byla stanovena především z hlediska geomorfologického, neboť hlavní přírodní zvláštností (a tím i motivem ochrany) je zde pískovcové skalní město a kaňony a na ně vázané lesní porosty. Proto je třeba při stanovení zásad hospodaření vycházet nejen ze zonace, ale především z ekologické hodnoty každého porostu. Biologicky cenné porosty, tj. ty které mají přírodě blízké složení, ve všech zónách musí být obhospodařovány podle zásad pro I. zónu tak, aby byl zachován charakter těchto porostů jako cenné výchozí prvky pro obnovu přírodě blízkého stavu. Místy se nacházejí v I. zóně stanovištně nevhodné porosty (smrkové, modřínové a vejmutovkové monokultury), jejichž přeměny se neobejdou bez použití maloplošné holé seče a umělé obnovy.

I. zóna

Cílem péče o lesy v I. zóně je vznik souvislých ploch přírodě blízkých lesů, to znamená porostů s přirozenou, stanovišti odpovídající druhovou skladbou, věkově a prostorově rozrůzněných a s probíhajícími autoregulačními procesy. Tento stav bude naplňován jemným způsobem hospodaření, především clonným až výběrným, v biologicky cenných porostech. Nejzachovalejší ekologicky stabilní části I. zóny s funkčními autoregulačními procesy (např. části v NPR Kaňon Labe) budou postupně ponechány samovolnému vývoji.

Lesnická činnost zde bude zaměřena na postupné vyloučení geograficky a stanovištně nepůvodních dřevin, věkové a prostorové rozrůznění stejnověkých porostů a dále na doplnění a uvolňování původních druhů.

II. zóna

Cílem je vytvořit komplex porostů obhospodařovaných přírodě blízkými způsoby. Předpokládá se zde postupný přechod v delším časovém horizontu na hospodářský způsob podrostní až výběrný. Současná dřevinná skladba bude upravována na skladbu odpovídající stanovištním podmínkám. Je nutné vždy respektovat velmi rozdílné klimatické a půdní podmínky v zaříznutých kaňonech a na plošinách nad kaňony a podle nich volit vhodné postupy výchovy a obnovy s využitím maloplošných forem hospodaření.

III. a IV. zóna

V této části území CHKO převládají intenzivně obhospodařované lesní porosty. V západní části, která byla v minulosti silně poškozena průmyslovými imisemi, je potřebné nadále provádět rekonstrukci porostů náhradních dřevin (zejména SMP). Cílem je zde dosažení zapojených lesních porostů nejprve s poměrně velkým zastoupením (místy i 50 %) přípravných dřevin (BR, JR, OS ap.) a s postupným vnášením skupin cílových, stanovištně vhodných dřevin (hlavně BK). Realizace smrkových podsadeb by měla být prováděna až po zajištění dostatečného podílu stanovištně vhodných dřevin (hlavně BK). Vzhledem ke

klimatické exponovanosti této oblasti jsou zde cílem staticky stabilní lesní porosty, při jejichž obnově a pěstování bude dodržena výše melioračních a zpevňujících dřevin dle vyhlášky č. 83/1996 Sb.

V oblasti východně od kařonu Labe je hlavním cílem pěstování lesních porostů se stanovištně vhodnou dřevinnou skladbou, s možnou preferencí hlavních hospodářských dřevin pro jednotlivá stanoviště se zastoupením dle OPRL a vyhlášky č. 83/1996 Sb. V lesích zvláštního určení a v lesích ochranných budou při všech výchovných a obnovních zásazích vždy upřednostňovány mimoprodukční funkce lesa a z porostů odstraňovány geograficky nepůvodní druhy dřevin. Při obnově lesa budou uplatňovány jemnější, maloplošné způsoby, včetně přeměn stanovištně nevhodných jehličnatých monokultur (zejména borovice vejmutovky) viz Rámcové směrnice péče o les (příloha č. 2).

3.1.2. Střednědobé cíle a způsoby péče o les

Střednědobými cíli jsou v obecné rovině:

- zlepšená druhová skladba lesů směrem k přirozené skladbě dle stanovišť
- udržení genetické kvality porostů (podchycení a využití lokálních ekotypů dřevin /Jetřichovická jádrová borovice, chlumní smrk/)
- zvýšená druhová pestrost stanovištně původních dřevin v lesních porostech (zejména zvýšené zastoupení jedle, buku, jilmu a lípy, ale i zachování hospodářsky méně významných druhů dřevin včetně keřů)
- postupná přeměna porostů náhradních dřevin (zejména SMP) v západní části CHKO
- udržení, případně zlepšení věkové a prostorové diferenciaci lesa
- diverzita druhů vázaných na odumřelou dřevní hmotu (ponechání vhodného podílu hmoty v porostech, hlavně doupné stromy, souše, vývraty)
- zajištěné obhospodařování lokalit s výskytem ohrožených druhů živočichů a rostlin způsobem vedoucím k jejich zachování a podpoře
- břehové porosty kolem toků složené ze stanovištně vhodných druhů dřevin

Střednědobé cíle vycházejí z dlouhodobých cílů a sledují udržení nebo zlepšování kvality biotopu druhů vázaných na lesní prostředí. Střednědobé cíle budou naplňovány zejména intenzivní komunikací s lesními hospodáři, pořádáním odborných akcí pro lesnickou veřejnost a prosazováním uvedených zásad a vhodných opatření do plánovacích dokumentů (LHP a LHO). Způsoby péče v jednotlivých zónách jsou rozpracovány podle cílových hospodářských souborů a aktuální dřevinné skladby porostu v Rámcových směrnících péče o les (RSPL, příloha č. 2).

3.1.3. Podporované aktivity lesního hospodářství

Podporované aktivity lesního hospodářství jsou vhodná opatření pro naplnění cílů ochrany přírody, která budou podporována v procesu rozhodování a v souladu se směrnici příslušných dotačních programů i finančně.

- podporovat vlastníky lesa při používání přirozené obnovy stanovištně původních dřevin
- prosazovat zvýšené používání jedle bělokoré a buku lesního při obnově lesních porostů na vhodných stanovištích a vlastníky lesa při jejich pěstování podporovat
- podporovat vlastníky při pěstování bohatě strukturovaných lesních porostů, zejména při zavádění a následném udržení vtroušených dřevin přirozené skladby (dle stanoviště jilm, klen, lípa, třešeň)
- podporovat vlastníky lesa při změnách druhové skladby vnášením jedle a buku podsadbou do kalamitou proředených nebo narušených porostů, do porostů proředených po odstranění borovice vejmutovky či do porostů náhradních dřevin

- podporovat vlastníky lesů při změnách druhové skladby spočívajících v odstraňování geograficky nepůvodních druhů dřevin (zejména borovice vejmutovky)
- podporovat vlastníky lesů v zachování z hospodářského hlediska přestárých listnatých porostů nebo v jejich obnově s dlouhou obnovní dobou a s využitím maloplošných obnovních prvků nebo výběrů
- podporovat zachování lokálních ekotypů domácích dřevin, zejména Jetřichovické jádrové borovice a chlumního smrku (oboje podpora přirozené obnovy včetně využití semene z genového archivu)
- ponechávat ve spolupráci s lesním provozem jednotlivé stromy nebo skupiny stanovištně původních dřevin jako trvalé výstavky do úplného rozpadu (ochranné lesy, staré bukové a borové porosty, listnáče v náhradních porostech)
- vyhledávat a ve spolupráci s vlastníky lesa chránit vhodné doupné stromy, zlomy a padlé kmeny v předmýtných porostech; ochrana vybraných stromů bude spočívat v tom, že vlastník lesa je nebude odstraňovat v průběhu výchovy, ani při asanačních těžbách (biotop zvláště chráněných druhů živočichů a hnízdní prostory významných druhů ptáků, např. datla černého)
- podporovat vlastníky lesa při revitalizaci drobných lesních vodních toků, které byly v minulosti meliorovány za účelem výsadby hospodářských dřevin (převážně smrku ztepilého)

3.1.4. Limity pro lesní hospodářství

- zachovat místní populace lesních dřevin, zejména ekotypy Jetřichovické jádrové borovice a chlumního smrku
- zachování a posílení populací produkčně méně významných lesních dřevin (např. jilm, klen, lípa, třešeň)
- vyloučit nové odvodňování mokřadních lesních biotopů a plošné letecké vápnění
- v biocentrech všech úrovní ÚSES plánovat minimální zastoupení MZD tak, aby vedlo ke zvýšení ekologické stability lesních porostů, v porostech s vyhovující porostní skladbou nesnižovat při umělé obnově na obnovním prvku současné zastoupení listnatých dřevin a jedle
- geograficky nepůvodní dřeviny (záměrné rozšiřování zakázáno – možno pouze na základě výjimky ze zákona)
 - I. a II. zóna, MZCHÚ se svými ochrannými pásmy, biocentra ÚSES – rozšiřování geograficky nepůvodních druhů nepovolovat, přirozenou obnovu těchto dřevin výchovnými zásahy eliminovat
 - III. (příp. IV.) zóna – akceptovat na vhodných stanovištích (dle RSPL, příloha č. 2) pouze MD do 5 % v cílové druhové skladbě porostu (v souladu se závazným stanoviskem MŽP k OPRL pro PLO 19), případnou přirozenou obnovu této dřeviny výchovnými zásahy udržovat v zastoupení do 5 % v cílové druhové skladbě porostu

3.1.5. Ponechávání částí lesa samovolnému vývoji

- k ponechání samovolnému vývoji jsou vytipované části národní přírodní rezervace Kaňon Labe, deklarovat toto území v plánu péče a zajistit jeho monitoring
- zbývající část uvedené NPR dlouhodobými managementovými opatřeními postupně připravit rovněž pro ponechání samovolnému vývoji

3.2. Zemědělství

Charakteristika problematiky

Území CHKO Labské pískovce je ze zemědělského hlediska v současnosti využíváno převážně extenzivně. Aktuální využití zemědělského půdního fondu je takové, že trvalé travní porosty převládají nad ornou půdou. Současná zemědělská výroba v CHKO je založena na údržbě krajiny a na chovu skotu, produkci píce a v menší míře na rostlinné výrobě, produkci obilovin.

Ve srovnání s nedávným obdobím došlo z důvodu změn zemědělské politiky, vypořádání restitučních nároků a privatizaci půdy ke zlepšení stavu obhospodařování zemědělských pozemků – především ke zmenšení výměr dočasně neobhospodařovaných pozemků ve srovnání se stavem po rozpadu většiny zemědělských subjektů po roce 1989. Přesto však nedošlo ke zvrácení nepříznivého stavu – zániku právě těch nejvýznamnějších biotopů s výskytem vzácných a ustupujících druhů rostlin a živočichů – např. pozemky přimykající se ke krajům lesa. Zvláštní pozornost je třeba věnovat mokřadním společenstvům (svaz *Calthion* – vlhké pcháčkové louky) – je využívána nevhodná mechanizace, která není schopna tato rostlinná společenstva sklídit bez újmy. Z krajiny Labských pískovců zcela vymizeli typičtí obyvatelé vyvážené šetrně zemědělsky obhospodařované krajiny, jako je např. čejka obecná (*Vanellus vanellus*), koroptev polní (*Perdix perdix*) apod.

Rovněž dotační politika vede ke „zprůmyslnění“ a unifikaci zemědělského obhospodařování pozemků, které není v souladu se zachováním bohatosti a diverzity lučních a pastevních porostů. Zcela se vytrácí mozaikovitost v obhospodařování a celá krajina je „uklizená“ ve stanovených termínech.

Velmi špatná je situace týkající se zeleně rostoucí mimo les (včetně ovocných dřevin). V posledních desetiletích byla zlikvidována některá stromořadí a ani další zeleň v krajině a stávající volně rostoucí dřeviny nejsou ošetřovány a nedochází k jejich obnově.

Dlouhodobý cíl

- zemědělsky využívaná, esteticky hodnotná krajina jako vyvážený dobře fungující ekosystém, tzn. mozaikovitá krajina s prvky drobnějšího měřítka, především luk a pastvin, s vysokým zastoupením rozptýlené mimolesní zeleně, mezí, remízků a dalších dochovaných krajinných prvků, s prioritou dle zonace a krajinné a přírodní hodnoty krajinných segmentů
- v MZCHÚ a v I. zóně mozaika (mikro)biotopů vhodných pro život různých druhů rostlin i živočichů, a to i za cenu vyšších finančních nákladů a netradičních způsobů hospodaření (bránování namísto pastvy, ponechávání nepokosených pásů, mozaikovitá seč apod.)

Dílčí cíle

- zachování současné rozlohy zemědělské půdy, tzn. minimalizace prostorových nároků zástavby a zalesňování (viz též kap. 2.12.)
- mozaikovitě hospodaření na zemědělské půdě s důrazem na šetrné způsoby obhospodařování
- zmenšení souvislých pozemků monokultur na orné půdě, zejména v místech, kde hrozí eroze půdy
- zvyšování podílu stanovištně odpovídající mimolesní zeleně
- zachování a podpora starých krajových odrůd ovocných dřevin
- zlepšení druhové skladby TTP
- zamezení zarůstání neobdělávaných pozemků nitrofilními plevelely (šťovíky, kopřiva, vratič, zlatobýl, pelyněk aj.) a dalšímu šíření invazních druhů
- dobrá informovanost zemědělsky hospodařících subjektů a podpora jejich zapojení do systému dotací podporujících šetrné hospodaření (EAFRD – agroenvironmentální programy)
- zachování nejcennějších lokalit, tak aby byly zaručeny základní podmínky existence významných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů vázaných na tyto nelesní

biotopy a zajištění dlouhodobě vhodného obhospodařování těchto biotopů a jejich ochrany

Navrhovaná opatření

- aktivní informovaností o hodnotě zemědělských pozemků a osobním jednáním s vlastníky důsledněji bránit nevhodnému obhospodařování (případně i formou sankcí)
- zpracovat a aktualizovat evidenci aktuálního využívání zemědělské půdy a hospodařících subjektů na území CHKO Labské pískovce
- podporovat diverzifikaci krajiny formou zachování křovitých biotopů, lesních lemů, mezí
- trvalé travní porosty na území CHKO obhospodařovat extenzivně (nehnojit průmyslovými hnojivy ani prasečí kejdou, neprovádět rychloobnovu drnu přeoráním, nepoužívat herbicidy)
- udržet a stabilizovat lokality s výskytem chřástala polního cíleným managementem, který bude zabraňovat keřové a stromové sukcesi a bude udržovat vysokostébelnou luční vegetaci (sečení luk provádět nejdříve po 15.8., nepoužívat biocidy, zamezit odvodňování vlhkých luk a pramenišť, zabránit sukcesi stromů a keřů na těchto lokalitách) – viz kap. 2.4.
- podporovat monitoring a průzkumy nelesních biotopů (viz kap. 3.11.)
- podporovat extenzivní pastvu (ovcí, skotu a koz) s cílem zachování a obnovy biologické rozmanitosti
- u nejcennějších lokalit na pozemcích ve vlastnictví státu jednat o převodu práva hospodařit do příslušnosti AOPK ČR
- dohodnout se s vlastníky na ochraně některých (zejména drobných) biotopů a lokalit výskytu vzácných druhů
- provést inventarizaci starých výsadeb ovocných stromů, vytipovat vhodné odrůdy pro obnovu a zajištění zdroje sadebního materiálu
- podporovat údržbu a obnovu stávající zeleně rostoucí mimo les – solitery, stromořadí a sady, liniová zeleň, remízy
- v rámci projektů komplexních a jednoduchých pozemkových úprav iniciovat realizace navržených prvků ÚSES (biokoridory a interakční prvky, viz též kap. 2.11.), prosazovat výsadby ovocných dřevin, zachování a obnovu trvalých protierozních prvků (meze, mokřady apod.)
- pěstování energetických plodin a rychle rostoucích dřevin povolovat pouze po komplexním vyhodnocení lokality a s ohledem na rizika šíření těchto plodin mimo vymezené pozemky
- mulčování travních porostů povolovat jen výjimečně (potřeba likvidace dřevinného náletu, obnova dlouhodobě neobhospodařovaných pozemků apod.)
- výstavbu samostatných zemědělských objektů směřovat do III. a IV. zóny, přednostně je nutné využít stávající budovy a již zastavěné plochy, výstavbu ve III. zóně vždy podmínit odůvodněným záměrem na údržbu konkrétních zemědělských pozemků, u nevyužívaných staveb mimo zastavěné části obcí a u staveb chátrajících podporovat jejich asanaci a následnou rekultivaci těchto ploch
- na plochách v minulosti odvodněných prosazovat rušení starých plošných drenáží bez náhrady
- využívat k realizaci navržených opatření v maximální možné míře dotačních titulů Ministerstva životního prostředí (např. PPK, MaS, POPFK) a Ministerstva zemědělství (např. EAFRD)
- podílet se na vydávání a distribuování informačních materiálů, které budou zemědělcům přibližovat zásady hospodaření v CHKO a ukazovat jim možnosti a způsoby, jaké pro jejich hospodaření vyplývají z dotačních programů MZe a MŽP, resp. z programů navazujících na strukturální fondy EU (EAFRD), a spolupracovat s místními zemědělci formou diskusních setkání zaměřených na různé oblasti hospodaření

3.3. Myslivost

Charakteristika problematiky

Na území CHKO se myslivost nedostává do významného střetu s ochranou přírody u lovných druhů. V některých honitbách se vyskytují lokální, avšak výrazné škody na lesních porostech. Z hlediska ochrany přírody může soustavné spásání přirozeného zmlazení a okus vybraných druhů dřevin v budoucnu vést ke zhoršení druhové skladby lesních porostů. Škody způsobuje především jelen evropský, problémy jsou na lokalitách PR Libouchecké rybníčky a PR Pavlínino údolí. Do budoucna mohou narůstat škody černou zvěří a vést, mimo jiné, ke snížení stavů tetřívka obecného. V oblasti se vyskytují i druhy chráněné podle zákona o ochraně přírody a krajiny, které jsou zařazeny jako zvěř, např. tetřívek obecný, křepelka polní, krkavec velký, sokol stěhovavý, výr velký, kormorán velký, bobr evropský, vydra říční, rys ostrovid apod. Sledování populací těchto druhů, případně jejich posílení, a naopak snížení stavu těch druhů zvěře, které na nich způsobují škody, zejména zvěře černé, je v zájmu ochrany přírody. Trvalým jevem jsou nízké stavy drobné zvěře.

Dlouhodobý cíl

- provozování myslivosti v souladu se zájmy ochrany přírody tak, aby nedocházelo ke zhoršování dochovaného stavu přírodního prostředí (spolupráce s držiteli a uživateli honiteb a orgány státní správy myslivosti)
- zlepšené podmínky pro vyskytující se druhy zvěře, které jsou chráněny zákonem o ochraně přírody, např. tetřívek obecný, sokol stěhovavý, i pro vymizelé druhy, které byly v území původní (jeřábek lesní)

Navrhovaná opatření

- jednat s držiteli a uživateli honiteb a státní správou myslivosti o postupném vyloučení nepůvodních druhů spárkaté zvěře (především muflona) nebo snížení skutečných stavů na minimální (kamzík horský)
- jednáním se státní správou myslivosti o navýšení plánu lovu eliminovat škody způsobené černou zvěří v honitbách, kde dochází k vyšší koncentraci této zvěře
- účastnit se sčítání zvěře ve vybraných honitbách dle potřeby ochrany přírody (zejména Jílové, Liboucheč a Česká Kamenice), účastnit se jednání o zařazení honiteb do jakostních tříd, o stanovení normovaných stavů, výši plánu chovu a lovu, hledat možnosti nezávislého objektivního způsobu stanovení stavů zvěře
- spolupracovat s myslivci, vlastníky pozemků a se Správou NP ČŠ při sledování vzácných druhů zvěře (tetřívka obecného, sokola stěhovavého, výra velkého, rysa ostrovida a vydry říční) a při redukci predátorů tetřívka obecného
- podpořit žádosti mysliveckých hospodářů o odlov jelena evropského v honitbách, kde nejsou stanoveny minimální ani normované stavy
- dohodou s myslivci dosáhnout v honitbách s tradičními hnízdišti chřástala zvýšenou regulací a snížení stavů predátorů (lišky obecné, prasete divokého, kuny skalní a jezevce lesního)
- ve spolupráci se Správou NP ČŠ, státní správou myslivosti a držiteli a uživateli honiteb dosáhnout snížení stavů jelení zvěře v honitbách NP ČŠ, Česká Kamenice a Studený (LČR), která migruje přes PR Pavlínino údolí a způsobuje poškození lesů v této PR
- ve spolupráci s vlastníky pozemků podporovat snahy uživatelů honiteb o zlepšování přírodního prostředí pro drobnou zvěř, zakládání remízků, tvorbu ochranných a rozčleňovacích pásů zemědělských pozemků pomocí vhodných dotačních titulů
- ve spolupráci s mysliveckými hospodáři a vlastníky pozemků dosáhnout odstranění zimního přikrmování zvěře mimo krmná zařízení
- v případě existence krmelišť pod posedy a kazatelny či krmných zařízení v MZCHÚ a jejich ochranných pásmech, zajistit ve spolupráci s mysliveckými hospodáři a vlastníky pozemků jejich odstranění

- ve spolupráci se Správou NP ČŠ vyhodnotit možnost reintrodukce kočky divoké a jeřábka lesního na části Labských pískovců, kde se tyto druhy v minulosti vyskytovaly
- v některých honitbách (přednostně Česká Kamenice, Libouchec, Jílové) iniciovat přehodnocení zařazení honiteb do jakostních tříd podle daných kritérií pro jednotlivé druhy zvěře a tím i stanovení normovaných stavů zvěře v nich
- řešit problém motorkářů a čtyřkolek ve vztahu k myslivosti a ochraně přírody ve spolupráci s orgány státní správy lesů a myslivosti, v případě nutnosti se zapojením Policie ČR
- podporovat uživatele honiteb v provádění intenzivního lovu invazních druhů živočichů, kteří nejsou zvěří, zejména norka amerického, mývala severního nebo psíka mývalovitého v případě jejich výskytu

3.4. Rybníkářství a sportovní rybářství

3.4.1. Sportovní rybářství

Charakteristika problematiky

Rybářské revíry na území CHKO Labské pískovce jsou převážně pstruhové. Páteřním tokem je říčka Kamenice, revíry jsou obhospodařovány organizacemi Českého rybářského svazu. Toky jsou rozděleny na lovné a chovné. Nejvýznamnějším rybářsky obhospodařovaným druhem je pstruh potoční. Na vodních nádržích, které jsou rybářskými revíry (Lesní I, Lesní II, Hráz Libouchec) hospodaří většinou Český rybářský svaz, výjimečně soukromý subjekt (Stará Oleška). Druhové složení rybích společenstev v tekoucích vodách je ovlivněno vodností toků a částečně i způsobem rybářského obhospodařování. Významná je populace chráněné vranky obecné, vranky pruhoploutvé, střevle potoční aj.

Kromě pozornosti věnované kvalitě vod je nutné věnovat zvýšenou pozornost nebezpečí rozšiřování nepůvodních druhů ryb, které by mohly ohrozit stabilní rybí společenstva původních druhů.

Dlouhodobý cíl

- přirozeně vysoká početnost a druhová pestrost místních druhů ryb a zachovaný rozsah jejich přirozených biotopů a trdlišť

Navrhovaná opatření

- podpora zásahů vedoucích ke zlepšení kvality vod (viz kap. 3.5.)
- preferovat ochranu vodních nebo na vodu vázaných druhů ptáků i jiných živočichů před rybářským využíváním toků
- spoluprací s rybářskými organizacemi zamezovat rozšiřování (z hlediska ochrany přírody) nepůvodních druhů ryb a prosazovat využívání druhů původních, především z místních populací nebo jednoho povodí
- sledovat výskyt lososa obecného na vodotečích v podzimním tahu a spolupracovat na jeho reintrodukci s rybářskými spolky
- zabezpečit osvětu mezi rybáři, pokud jde o ochranu vydry říční
- ve spolupráci s ČRS vymezit potoky, případně části potoků, které budou ponechány bez rybářského hospodaření (např. Studený potok).

3.4.2. Rybníkářství

Charakteristika problematiky

Hospodaření na rybnících a rybníkářství je na území CHKO Labské pískovce provozováno jen minimálně. Pro chov ryb, převážně extenzivní, jsou využívány především malé vodní nádrže (rybníčky, tůňky), které (včetně litorálu a mokřadů) zároveň tvoří významné biotopy pro řadu rostlinných i živočišných druhů.

Dlouhodobý cíl

- rozmanité biotopy stojatých vod a litorálních stanovišť s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů
- biotopy vhodné i pro další druhy živočichů a rostlin v rybnících využívaných pro chov ryb (podpora tradičního obhospodařování rybníků)

Navrhovaná opatření

- udržovat vzájemnou spolupráci a komunikaci s provozovateli chovu ryb na rekreačních nádržích (Stará Oleška, Kyjov) i na menších nádržích obhospodařovaných ČRS nebo soukromníky
- udržení a případné rozšíření počtu menších vodních ploch v přirozeném nebo přírodě blízkém stavu (charakterem i biotou)
- úpravy technického rázu prováděné na vodních nádržích směřovat časově do období mimo rozmnožování a zimování vodních živočichů (zejména obojživelníků, škeble, raka říčního a chráněných druhů ryb); v době hnízdění ptáků vázaných na litorál udržovat stálou výši vodní hladiny
- realizaci managementu (odstraňování břehových porostů rákosu a vysokých trav) provádět mimo hnízdní období ptactva (březen–červenec)
- zabezpečit zachování vodních biotopů i jejich návaznost na biotopy okolní (sklon břehů, konečná úprava břehů, charakter dna, rybí obsádka, režim, rostliny atp.)
- preferovat extenzivní chov ryb – prosazovat pro většinu rybníků vícedruhové obsádky se zvýšeným podílem vedlejších druhů ryb; preferovat především chov rybích obsádek tvořených ranými věkovými kategoriemi, jejichž vliv na ekosystém rybníka je šetrnější než vysazování starších ročníků, zejména kapra
- spolupracovat s rybářskými organizacemi v prevenci a omezování výskytu invazních druhů vodních živočichů

3.5. Vodní hospodářství

Charakteristika problematiky

Pro Labské pískovce je typická relativní chudost na vodní toky, což je způsobeno vysokou propustností geologického prostředí. Celé území je vyhlášeno jako Chráněná oblast přirozené akumulace podzemních vod Severočeská křída.

Většina vodních toků v CHKO má vhodné podmínky pro život vodních organismů.

Vodní poměry v oblasti jsou lokálně ovlivněny lidskou činností, především regulačními zásahy na tocích, zejména v zastavěných částech obcí, a melioračními opatřeními. Migrační překážky na tocích představují především jezy. Na území se nachází jediná malá vodní elektrárna, která je v současné době (po povodni 2005) mimo provoz. Objevují se tlaky na obnovu dalších MVE.

Zejména po povodních v roce 2002 se objevují návrhy na provádění technických opatření i na dosud nezregulovaných úsecích jednotlivých toků, a to i v místech, kde lze alespoň na jednom z břehů uplatnit jednodušší a „přírodě bližší“ řešení, které může zároveň zlepšit povodňovou ochranu území.

Dlouhodobý cíl

- zachování nebo zlepšení stávající ekologické hodnoty vodotečí, včetně jejich niv
- zachování ekologické hodnoty biotopů vázaných na stojaté vody
- ochrana a zlepšení retenčních schopností krajiny a čistoty vod

Navrhovaná opatření

- účinně kombinovat zájmy ochrany přírody a ochranu před povodněmi
- u upravených toků podpora proměnlivého členitého profilu koryta toku, podpora alternativních úprav
- podporovat ochranu přirozeného charakteru vodních toků (zejména mimo zastavěná území obcí), s využitím procesu přirozené revitalizace toků
- vytipovat úseky vodních toků, vhodné k provedení revitalizačních opatření a podporovat jejich realizaci
- na tocích podporovat projekty na odstranění, případně zprůchodnění migračních bariér, kamenných stupňů a jezů (zejména na řece Kamenici – součást EVL)
- podporovat a zajišťovat tvorbu drobných vodních ploch, zejména tůní, na vhodných lokalitách v CHKO a pečovat o stávající vodní plochy
- spolupracovat se správcem povodí při hledání společných postupů v revitalizaci vodních toků, při řešení protipovodňových opatření v krajině a v zastavěném území, odstraňování migračních překážek, zlepšování morfologie vodních toků a při konzultacích a sjednocování přístupu k záměrům jiných investorů na vodních tocích
- zajišťovat udržení či zlepšení stavu biotopů a chráněných fenoménů v lokalitách podporou péče o ekosystém a technický stav rybníků (vodních děl)
- sledovat hydrologické poměry prameništích a rašelinných oblastí a v případě potřeby vhodnými zásahy zamezit jejich vysychání a odvodňování
- prosazovat takové využívání ZPF, včetně podpory vhodných agrotechnických metod, aby nedocházelo ke snižování kvality povrchových i podzemních vod, případně došlo k jejímu zlepšení
- na plochách v minulosti odvodněných podporovat rušení starých plošných drenáží bez náhrady
- zjistit hlavní bodové zdroje znečišťování a podporovat opatření k omezení jejich negativního vlivu na vodní ekosystémy, prosazovat nápravu v případech, kdy dochází ke znečišťování vod nebo k ohrožení jejich kvality
- podporovat výstavby obecních ČOV, zejména v povodí vodních toků s výskytem významných a zvláště chráněných druhů vodních živočichů, preferovat oddílné kanalizace apod
- ve spolupráci s vodoprávními úřady sledovat množství průtoků malých vodních toků v souvislosti s odběry z nich (obvykle pro účely zálivky)
- podporovat realizace kvalitních projektů čištění odpadních vod, včetně následného používání vody
- zajistit zaslepení vrtu u Suché Kamenice (k. ú. Hřensko)

3.6. Výstavba

Charakteristika problematiky

Původní urbanistická struktura obcí s tradičními rysy jednotlivých staveb přetrvaly plošně až do 60. let 20. stol. Pak dochází k nárůstu zejména rekreačních chat a domů. Ve výrazněji zastavěném, urbanizovaném území (městské a příměstské lokality) se realizují panelové domy. Bytové až třípodlažní domy se staví i v mnohých menších obcích. V obcích se staví zemědělské areály, prodejny, příp. i kulturní střediska. Nevelká výstavba rodinných domů se

soustřeďuje spíše do měst, v obcích se jedná o vzácné výjimky. Velký rozmach individuální bytové výstavby, a tím i tlak na zástavbu volné krajiny, nastává od 90. let 20. století.

Jeden z největších problémů je tlak ze strany obcí, vlastníků půdy i investorů na rozšíření zastavěného území obce na úkor volné krajiny a zemědělské půdy. Z obcí se vytrácí zemědělství, velké množství rodinných domů plní pouze funkci rekreačních domů.

Stavebníci převážně vybírají své domy z nabízených katalogů rodinných domů, které svým architektonickým ztvárněním a svojí hmotou nejsou do obcí oblasti vhodné. Navíc se stále více projevuje snaha vytvářet pro dům i zahradu v méně či více svažitém terénu rovinu. V zájmu ochrany krajiny je podřízení architektonického řešení nových staveb vč. jejich navazujícího prostředí místním zvyklostem.

V poslední době narůstá zájem o stavby větrných a fotovoltaických elektráren. Rozmístění věží operátorů mobilních sítí považujeme víceméně za stabilizované.

Dlouhodobý cíl

- zachování typické urbanistické struktury sídel, jejich rázu, siluety, způsobu umístění v krajině, „jednoduchost“ a prostorové utváření jednotlivých objektů, s vazbou na zemědělskou krajinu s prostorově vymezenými přírodními předěly a lesy

Navrhovaná opatření

- při posuzování nových záměrů respektovat základní rozlišení na krajinu přírodní, přírodě blízkou a krajinu kulturní, respektovat prostorové vztahy v krajině – horizonty, panoramata sídel, vztah sídla a volné krajiny
- průběžně uplatňovat níže uvedená opatření ve stanoviscích k územním plánům i k jednotlivým záměrům za využití studie Vyhodnocení krajinného rázu území (Ing. arch. Jitka Brychtová, 2008)
- prosazovat zachování venkovského charakteru drobných sídel s navazující zemědělskou krajinou s prostorově vymezenými přírodními předěly a lesy (viz též kap. 2.12.)
- zachovat urbanistickou strukturu sídel, zástavbu doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným
- zachovat či utvářet drobné veřejné prostory, vhodný je jednotně působící interiér sídla – charakter cest, dřevěné ploty, travnaté méně frekventované cesty, venkovské zahrady
- zachovat rozvolněný charakter zástavby částí sídel s včleněnými loukami, sady a rozptýlenou zelení, nezahušťovat zástavbu
- zachovat oddělenost jednotlivých osad, nespojovat je
- v rámci realizace staveb zachovat dochovanou terénní konfiguraci pozemku, svažitost terénu a jeho nerovnosti vyrovnávat podezdívkou domu
- u nových staveb u jejich architektonického řešení a jejich navazujícího prostředí respektovat místní stavební zvyklosti
- zamezit rozrůstání tržišť a parkovišť, odstranit nevhodná stávající tržiště
- umožnit umístění fotovoltaických elektráren v zastavitelném území obcí v souladu s harmonickým měřítkem krajiny (zejména v nevyužívaných průmyslových zónách)
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, vč. území zaniklých obcí nebo jednotlivých domů které již splynuly s volnou krajinou; nebudovat nové stavební celky ve volné krajině, lze akceptovat dílčí dostavbu obce na jejích okrajích, a to při zachování jejího tvaru a v souladu se zájmy ochrany přírody a krajiny
- věnovat pozornost trasám inženýrských sítí, použitým prvkům a jejich umístění v krajině i v rámci sídla
- v rámci výstavby veřejného osvětlení (v obcích, u dopravních, průmyslových, rekreačních či turistických staveb atd.) uplatňovat návrhy takových opatření, která budou minimalizovat „světelné znečištění“ krajiny
- do nových územních plánů obcí zapracovat regulační podmínky pro funkční využití ploch

3.7. Doprava a inženýrské sítě

3.7.1. Doprava

Charakteristika problematiky

Územím CHKO prochází rekonstruovaná železniční trať mezinárodního významu a regionální tratě, které jsou funkční. Významnou silniční komunikací oblasti je silnice I. třídy I/62 z Děčína na hraniční přechod se SRN ve Hřensku. Část hranice s CHKO České středohoří vymezuje silnice I. třídy I/13. Hranici obcí Petrovice ke státní hranici se SRN tvoří silnice II. třídy II/248. Na těchto silnicích je udělena výjimka k jejich chemickému ošetření v zimním období. Tato výjimka je udělena i pro ostatní silnice regionálního významu (III. třídy) v obtížnějších terénních podmínkách. Ostatní nejsou chemicky ošetřovány.

Lodní dopravci usilují o zlepšení plavebních podmínek řeky Labe výstavbou jezu (přehrad). Ta by znamenala silný zásah do vodního ekosystému řeky Labe, který je součástí evropsky významné lokality „Labské údolí“, i do krajinného rázu kaňonu řeky. V současné době se sleduje význam realizovaných „výhonů“ z kamenné rovnaniny pro lodní dopravu a jejich vliv na biodiverzitu řeky. V případě prokázání jejich negativního vlivu budou (dle podmínek rozhodnutí vodoprávního úřadu) odstraněny.

Dlouhodobý cíl

- doprava s minimálním narušením krajinného rázu, bez zvyšování negativního vlivu na lokality chráněných druhů rostlin a živočichů

Navrhovaná opatření

- v rámci stanovisek k územním plánům i k jednotlivým záměrům zkapacitnění komunikací upřednostňovat železniční dopravu před silniční
- nerozšiřovat síť komunikací s chemickým ošetřením v zimním období (v rámci udělování výjimek na chemické ošetření dalších komunikací v zimním období)
- preferovat rekonstrukce, případně přeložky, silnic při respektování zájmů ochrany přírody před výstavbou nových silnic
- zachovat co nejvíce nezpevněných lesních a polních cest (bez živičného povrchu)
- zachovat v co největší míře přírodní a přírodě blízký charakter říčního kaňonu řeky Labe
- v rámci procesů EIA, SEA a dalších řízení důsledně odborně oponovat návrhy na stavby velkých vodních děl (zejm. stavbu jezu /přehrad/ na řece Labi)

3.7.2. Fragmentace, migrační bariéry

Charakteristika problematiky

Celé území CHKO je protkáno sítí zpevněných účelových komunikací, silnicemi, železničními tratěmi, jezy. Tak dochází k fragmentaci krajiny a biotopů, a tím i k vytváření migračních bariér.

Dlouhodobý cíl

- minimalizování zvyšování fragmentace krajiny dopravními stavbami a zachování, případně zlepšení, jejich současné migrační propustnosti.

Navrhovaná opatření

- minimalizovat rozšiřování sítě dopravních staveb
- nevytvářet migrační bariéry při stavbě nových dopravních cest
- požadovat v rámci oprav a úprav dopravních cest odstranění migračních bariér; v rámci větších oprav a úprav vodních staveb vytvářejících migrační bariéry (např. jezů) požadovat zprůchodnění této migrační bariéry (např. vybudování rybích přechodů)

3.7.3. Inženýrské sítě

Charakteristika problematiky

Na území CHKO existuje převážně vrchní vedení NN, VN a VVN. V rámci nových vrchních vedení nebo jejich rekonstrukcí se na sloupy osazují ochranné prostředky, bránící usmrcování ptáků elektrickým proudem. Na území CHKO převažuje nadzemní telefonní síť pro pevné linky. Na některých vyvýšených místech jsou telekomunikační věže operátorů mobilní sítě. V trasách vedení plynovodů, které jsou pouze ve větších sídelních aglomeracích, nedochází k rozporu se zájmy ochrany přírody. Kromě vodovodního řadu ze Hřenska do Děčína jsou vodovodní řady v obcích vedeny v komunikacích a nejsou v rozporu se zájmy ochrany přírody. Mnohé obce budují splaškovou kanalizaci s centrálními (obecními) čistírnami odpadních vod, a to i s kořenovými. Převážně je odkanalizování objektů řešeno individuálními vybíracími jímkami, biologickými septiky nebo domovními ČOV.

Dlouhodobý cíl

- krajina (zejména volná krajina mimo sídla) minimálně narušená technickými sítěmi

Navrhovaná opatření

- požadovat v rámci rekonstrukcí a při stavbě nových sítí v pohledově exponovaných místech a tam, kde to dovolí přírodní a terénní podmínky, ukládání kabelů elektrického vedení do země
- požadovat sdílení telekomunikačních věží více operátory
- minimalizovat povolování staveb nových telekomunikačních věží
- podporovat nahrazení individuálního čištění odpadních vod centrálním (požadovat při projednávání územních plánů obce, tam kde to dovolují terénní podmínky, vybudování centrální čistírny odpadních vod)
- minimalizovat tvrdé a mohutné opevnění břehů vodotečí u výtokových kanalizačních objektů, zpevnění provádět výjimečně kamennou rovnaninou a do dna usadit pouze větší kámen (dopadiště); v případě vybudování centrální kanalizace odstranit stávající opevnění břehů, které ztratilo svou opodstatněnost v případě nepoužívaných výpustí; v co největší míře zachovat přírodní prostředí vodoteče

3.8. Průmysl

Charakteristika problematiky

Na území CHKO v současné době nejsou větší průmyslové podniky. Nachází se tu pouze drobné výroby, které nejsou v rozporu se zájmy ochrany přírody. Průmyslová výroba je v obcích CHKO zastoupena minimálně. Rozvinutá je pouze v městech, ležících na jejím okraji (Jílové, Děčín, Česká Kamenice, Mikulášovice), kde po roce 1989 došlo k jejímu poklesu.

Dlouhodobý cíl

- uchránění volné krajiny i zastavěných území obcí od nových větších výrobních podniků a skladovacích hal, rozvoj drobných provozoven služeb a řemesel při respektování zájmů ochrany přírody

Navrhovaná opatření

- k případné výstavbě nových větších výrobních podniků, skladovacích hal a k případným podobným záměrům využít stávající areály zemědělských podniků (nikoliv volnou krajinu)

3.9. Zacházení s odpady

Charakteristika problematiky

Na území CHKO Labské pískovce se nenachází žádná skládka komunálních odpadů. Vyvážejí se na skládku „Orlík IV“ v Malšovicích, která již leží v CHKO České středohoří. Komunální odpad ze severní části CHKO je vyvážen na skládku v Rožanech u Šluknova. Oproti minulosti slouží obyvatelům CHKO několik dobře dostupných sběrných dvorů, kde se koná separace odpadů. Navíc konají obce po určité době sběr odpadu, který není možno kompostovat či dávat do popelnic. Ve městech jsou dobře dostupné kontejnery pro třídění odpadu. Největší problém je s nepřizpůsobivými občany, kteří netřídí či nevyváží odpad na sběrný dvůr, ale vyváží ho do lesa. Vlastníci takto poznamenaných pozemků – zpravidla Lesy ČR – tyto „černé skládky“ příležitostně uklízejí.

Dlouhodobý cíl

- krajina neznečištěná skládkami ani odpadem

Navrhovaná opatření

- zajištění likvidace TKO mimo území CHKO
- soustředit se na likvidaci nově vznikajících „černých“ skládek, v případě kapacit i na skládky „vyhaslé“, které jsou roztroušeny na okrajích obcí
- více spolupracovat se stráží ochrany přírody, s policií a s obcemi na odhalování původců „černých“ skládek
- při práci s mládeží klást důraz na výchovu k třídění odpadů, informovat o problematice v místním tisku

3.10. Těžba nerostných surovin a rašeliny

Charakteristika problematiky

V CHKO v současnosti neprobíhá žádná těžba nerostných surovin. Těžba fluoritu pod Vysokým Sněžníkem se zastavila v roce 1995 a plochy dotčené důlní činností byly zalesněny. Také těžba pískovce, provozovaná v minulosti v menším množství hlavně v labském údolí, v minulém století definitivně zanikla. Ani rašelina se na území CHKO netěží.

Dlouhodobý cíl

- území bez těžby nerostných surovin

Navrhovaná opatření

- případnou obnovu těžby nerostných surovin či rašeliny připustit pouze v místech, kde by neznamenal poškození krajinného rázu ani přírodních hodnot CHKO
- spolupracovat se Správou jeskyní na péči o Přírodní památku Jeskyně pod Sněžníkem (viz též kap. 2.10.)
- bývalé drobné lomy na okrajích vsí jako místa s cennými přírodními společenstvy a také z krajinářského hlediska chránit před zasypáváním
- navrhnout odpis zásob a navrhnout zrušení ložiska fluoritu Jílové u Děčína – Sněžník, uvážit zrušení CHLÚ Sněžník

3.11. Rekrece, turistika, sportovní činnost

3.11.1. Pěší turistika, cykloturistika, mototuristika, táboření

Charakteristika problematiky

Z volnočasových aktivit, které se v Labských pískovcích provozují, patří k nejrozšířenějším **pěší turistika**, která zde má hlubokou tradici a bude i nadále preferována. Dnešní hustota značených turistických cest a jejich vybavenost (schůdky, vyhlídky, zábradlí, odpočívadla) dosáhla zhruba úrovně před druhou světovou válkou, která je z hlediska návštěvnosti dostatečná a z hlediska ochrany přírody vyhovující.

Cykloturistika je novou formou využití volného času, která má zhruba od r. 1990 vzrůstající trend a zdá se, že zatím nedosáhla svého vrcholu. V krajině Labských pískovců se – podobně jako v jiných částech naší republiky – postupně rozrostla síť cyklotras, která navazuje na síť v sousedních chráněných oblastech. Jejich stav je uspokojivý, zejména poté, co koordinaci značení převzal Klub českých turistů. Na rozdíl od značených turistických tras není vývoj značené sítě cyklostezek dosud ukončen. Cykloturistika je provozována většinou na veřejných komunikacích, vyasfaltovaných či štěrkovaných lesních cestách.

V posledních deseti letech přibývá **motocyklistů**, kteří jezdí mimo veřejné komunikace ve volné krajině a způsobují škody na přírodním prostředí (eroze, hluk – rušení živočichů). Plochy, jejichž údržba a management by mohly být spojeny s jízdou na motorkách, se v CHKO nevyskytují. CHKO Labské pískovce svojí povahou a rozlohou není vhodná pro budování motokrosových drah (střety s ochranou přírody, blízkost sídel, zvýšené riziko eroze).

Veřejná tábořiště se v současné době nacházejí při obcích Tisá, Ostrov, Jílové-Kamenná, Srbská Kamenice, Vysoká Lípa, Jetřichovice. Kromě veřejných tábořišť dochází každoročně k vyhrazení několika míst pro **letní tábory mládeže** dle ustanovení § 26 zákona č. 114/92 Sb. Táboří se za předem stanovených podmínek (např. zákaz budování pevných zařízení, používání chemických záchodů) a počet tábořišť nepřekračuje pět lokalit. Podobně se povoluje rozdělování ohně (ohniště musí být upravené tak, aby nemohlo docházet k šíření ohně do okolí). U táborníků se jedná se o organizované skupiny, které využívají pozemek se souhlasem vlastníka a jsou z hlediska ochrany přírody bezproblémové. Přínosem někdy bývá posekání louky, která by jinak zůstala zaplevelená. Tato tábořiště jsou Správou kontrolována. S některými skupinami Správa spolupracuje v oblasti ekologické výchovy, což přináší vedlejší efekt – utváření lepšího vztahu mládeže k přírodě.

Dlouhodobý cíl

- zachování současného rozsahu turisticky značených cest s kvalitní vybaveností včetně informačního systému
- síť značených cyklostezek nekolidující se zájmy ochrany přírody ani se zájmy pěší turistiky či provozu na veřejných komunikacích.
- zlepšená celková úroveň veřejných tábořišť vedoucí k minimalizaci možného negativního dopadu jejich provozu na životní prostředí

Navrhovaná opatření

- v opodstatněných případech (např. z důvodu zklidnění některých míst) souhlasit s dílčími změnami ve vedení tras značených cest
- ve spolupráci s KČT zajistit vedení případných nově vznikajících turistických tras tak, aby se vyhýbaly známým hnízdištím výra velkého a sokola stěhovavého
- při vyznačování nových naučných stezek, vycházkových okruhů kolem obcí či hipposteze rozvíjet spolupráci s Klubem českých turistů (značkařskou komisí) a dosáhnout vzájemné informovanosti
- podporovat údržbu a zkvalitňování terénního informačního systému (viz kap. 2.14.), ve spolupráci s KČT dbát o dobrou vybavenost značených tras umožňující poznávání bez poškozování přírodních hodnot

- umožnit rozšíření značených cyklotras, zejména pak v obcích, nové trasy schvalovat s ohledem na oblasti, kde je nutno zachovat klidový režim
- problém jízdy motorkářů mimo silnice a místní komunikace řešit spoluprací strážce ochrany přírody s policií a dalšími subjekty (zejména Lesy ČR).
- zvážit přípustnost rozšíření areálu pro minibikový a minimotokárový sport u Dolní Kamenice (Rabštejnské údolí)
- provádět kontrolu míst vyhrazených pro letní tábory z hlediska dodržování podmínek ochrany přírody

3.11.2. Horolezectví

Charakteristika problematiky

Vlastní horolezecká činnost se řídí horolezeckým řádem, přesto se může dostávat do konfliktu se zájmy ochrany přírody (např. poškozování skalních útvarů či urychlování eroze). CHKO nemá ve výnosu bližší ochranné podmínky pro horolezectví a nebyly stanoveny ani při vyhlášení přírodní památky Tiské stěny, kde je horolezecký sport dominantní. Při zřízení CHKO nedocházelo k problémům s horolezeckou činností, ty vyvstaly až s masovým rozšířením tohoto sportu v posledních letech. Jiným problémem jsou nedisciplinovaní jedinci, kteří nedodržují pravidla lezení (např. nevhodná obuv, lezení za vlhka, nerespektování přechodného uzavření věží či masivů z důvodu hnízdění ohrožených druhů ptáků). Proto provádějí strážci (někdy za doprovodu policie) kontroly horolezců.

Dlouhodobý cíl

- provozování horolezectví v CHKO bez poškozování předmětu ochrany ZCHÚ

Navrhovaná opatření

- do nového nařízení o vyhlášení přírodní památky Tiské stěny zapracovat požadavky ochrany přírody ve vztahu k horolezecké činnosti (bližší ochranné podmínky regulující horolezectví),
- z důvodu hnízdění významných chráněných druhů ptáků u vybraných lokalit horolezectví omezit či dočasně zakázat, dle potřeby a možností zajistit ostrahu hnízd, ve spolupráci s horolezci zajistit mimo hnízdní období vyřezání nežádoucích dřevin ve skalních stěnách se známými hnízdy sokola stěhovavého a výra velkého
- prohloubit spolupráci s orgány Českého horolezeckého svazu a dále zlepšovat informovanost (např. uspořádání semináře) horolezecké veřejnosti o podmínkách horolezectví v CHKO
- častěji provádět strážní službu v lezeckých oblastech
- na internetových stránkách informovat horolezeckou veřejnost o oblastech dočasně uzavřených pro lezení z důvodu hnízdění chráněných druhů ptactva
- pro lepší informovanost a k usměrnění sportovních aktivit i nadále iniciovat a vydávat naučné a propagační materiály a pečovat o informační systém
- vyhradit v NPR Kaňon Labe místa pro horolezectví v částech, kde nebude mít negativní dopad na předměty ochrany této NPR

4. Závěrečný přehled prioritních úkolů za celou CHKO

- zajistit aktivní ochranu zvláště chráněných a biogeograficky významných druhů rostlin, živočichů a hub, s důrazem na druhy kriticky a silně ohrožené (např. sokol stěhovavý, drobnokvět pobřežní)
- zachovat nebo zlepšit stav biotopů a druhů, které jsou předmětem ochrany v EVL a PO Labské pískovce (např. modrásci rodu *Maculinea*, žabníček vzplývavý)
- zajistit doplnění sítě MZCHÚ o další cenné lesní, nelesní a geologické lokality vyhlášením nových MZCHÚ
- prosazovat udržení a zlepšování stavu lesních společenstev, např. zvyšováním zastoupení stanovištně původních druhů dřevin, ponecháváním dřevní hmoty, redukováním invazní borovice vejmutovky, vhodným způsobem rekonstrukcí náhradních porostů (v oblasti Děčínského Sněžníku), snižováním stavu spárkaté zvěře apod.
- pečovat o cenná nelesní společenstva, zejména o lokality s výskytem zvláště chráněných, ohrožených druhů rostlin, živočichů a hub prosazováním a podporováním vhodného způsobu hospodaření vlastníků, příp. přímým zajištěním péče
- redukovat invazní příp. expanzivní druhy rostlin a živočichů, přednostně nejagresivnější druhy (např. křídlatky, borovice vejmutovka) a v cenných lokalitách (např. zachovalá přírodní stanoviště, cenná společenstva a lokality s významnými a chráněnými druhy)
- zajistit nezbytný monitoring společenstev a rostlinných a živočišných druhů v koordinaci s celostátními programy a mezinárodními závazky
- udržovat a rozvíjet terénní informační systém a terénní zařízení a regulovat v případě ohrožení předmětů ochrany turistický ruch a rekreační aktivity (např. v PR Tiské stěny)
- rozvíjet a prohlubovat přeshraniční spolupráci s ochranou přírody a krajiny v Sasku, např. se Správou Národního parku Saské Švýcarsko
- zajistit revizi a realizaci ÚSES
- zajišťovat ochranu krajinného rázu, tj. např. prosazovat udržení vyváženého poměru mezi zastavěným územím a volnou krajinou, neumožňovat zábor a industrializaci volné krajiny, dbát na zachování přírodních a kulturních dominant krajiny a nenarušování krajinných horizontů apod.
- ochránit významné lokality, dochované prvky přírodního prostředí a krajinu před fragmentací, případně dalšími negativními vlivy, které mohou způsobit narušení přírodních hodnot území (např. výstavbou dopravní infrastruktury – jez na řece Labi)

5. Seznam zkratek

AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
ČOV – čistírna odpadních vod
ČRS – Český rybářský svaz
EAFRD – European Agricultural Fund for Rural Development (evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EU – Evropská unie
EVL – evropsky významná lokalita
CHKO – chráněná krajinná oblast
CHKO LP – Chráněná krajinná oblast Labské pískovce
CHLÚ – chráněné ložiskové území
k. ú. – katastrální území
KČT – Klub českých turistů
KPÚ – komplexní pozemkové úpravy
LČR – Lesy České republiky, s. p.
LHC – lesní hospodářský celek
LHO – lesní hospodářská osnova
LHP – lesní hospodářský plán
MaS – dotační podprogram 215012 Správa nezcizitelného státního majetku v zvláště chráněných územích (majetek státu)
MZCHÚ – maloplošné zvláště chráněné území
MZe – Ministerstvo zemědělství
MŽP ČR – Ministerstvo životního prostředí České republiky
NN – nízké napětí
NP – národní park
NP ČŠ – Národní park České Švýcarsko
NPP – národní přírodní památka
NPR – národní přírodní rezervace
OOP – orgány ochrany přírody
OPK – ochrana přírody a krajiny
PO – ptačí oblast
POPFK – program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
PP – přírodní památka
PPK – Program péče o krajinu
PR – přírodní rezervace
RSPL – rámcové směrnice péče o les
TTP – trvalé travní porosty
ÚTP – územně technický podklad
ÚSES – územní systém ekologické stability
VCHÚ – velkoplošné chráněné území
VN – vysoké napětí
VVN – velmi vysoké napětí
ZCHD – zvláště chráněný druh
ZPF – zemědělský půdní fond
ZÚR – zásady územního rozvoje

Zkratky dřevin jsou uvedeny podle přílohy č. 4 k vyhlášce č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování, s těmito výjimkami:

DB – znamená všechny druhy domácích dubů (zejména dub zimní)
LP – znamená lípu malolistou i lípu velkolistou
JL – znamená všechny druhy jilmů (zejména jilm horský)

6. Použitá literatura

- Abraham V. (2006): Přirozená vegetace Českého Švýcarska a její změny v důsledku kolonizace a lesnického hospodaření. Diplomová práce, dep. in Katedra botaniky PřF UK.
- Abraham V., Pokorný P., Bobek P., (2007): Vývoj lesní vegetace Českého Švýcarska v historické době- In: Bauer P., Kopecký V. & Šmucar J. [eds.] (2008): Labské pískovce - historie, příroda a ochrana území. - Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Labské pískovce, Děčín, 129 pp. + 32 pp. append.
- Abtová M., Bubeníčková L., Bureš V., Eisenwortová M., Klaudisová A., Novák J., Šutera V., Turoňová D., Vilímová J. & Vondráček J. 1990: Přírodovědná inventarizace vybraných území dotčených stavbou „Vodovodu Všemily“. *Závěrečná zpráva. 01/18 ČSOP při Českém ústavu ochrany přírody, Praha.*
- Ackland D. M., 1993: Revisionary notes on the genus *Phorbia* (Diptera: Antomyiidae) with descriptions of three new species from the Czech Republic and Georgia (Palearctic Region). *Eur. J. Entomol.*, 90 (2): 209-226.
- Ankert H. 1896: Vogelfauna im Gebiete des Nordböh. *Ex.cursions-Clubs. Mitt. des Nordb. Ex.cursions-Clubs* 19:299-314.
- Augst U. 1996: Zwei Nachweise des Grünlaubsängers (*Phylloscopus trochiloides*) in der Sächsisch-Böhmischen Schweiz. *Mitt. Ver. Sächs. Ornithol.* 8, 57-58.
- Augst U. 1998a: Die Ansiedlung des Würgfalken *Falco cherrug* als Brutvogel in Deutschland. *Limicola. Band 12, Heft 6: 297-313.*
- Augst U. 1998b: Zum Vorkommen des Tannenhähers (*Nucifraga caryocatactes*) im Elbsandsteingebirge. *Actitis* 33: 4-11.
- Augst U. 1999: Der Grünlaubsänger (*Phylloscopus trochiloides*) – Brutvogel in Sachsen. *Mitt. Ver. Sächs. Ornithol.* 8: 387-392.
- Augst U. 2001: Die ersten erfolgreichen Bruten des Würgfalken *Falco cherrug* in Deutschland. *Limicola. Band 15, Heft 3: 137-146.*
- Augst U. 2003: Reproduktion und Bestandentwicklung des Uhus *Bubo bubo* im Elbsandsteingebirge. *Vogelwelt* 124:229 – 239.
- Augst U. 2004: Neues und Interessantes aus der Vogelwelt des Elbsandsteingebirges im Jahr 2004. *Sächsische – Schweiz – Initiative. Heft 21:21 – 22.*
- Augst U. 2006: Vorkommen und Verbreitung der Wasseramsel (*Cinclus cinclus*) im Elbsandsteingebirge. *Mitteilungsheft 4 des Arbeitskreises Sächsische Schweiz im Landesverein Sächsischer Heimatschutz e. V. Pirna 2006: 11 – 14.*
- Augst U. 2007: 2007 – ein Erfolgjahr bei den Wanderfalken im Elbsandsteingebirge. *Sächsische – Schweiz – Initiative. Aktuelles zum Umwelt – und Naturschutz in der Nationalpark – Region. Dresden: 9 – 10.*
- Baňář P. 2005: Faunistický průzkum řádu ploštic (Heteroptera) na území NP České Švýcarsko. *Závěrečná zpráva za rok 2005. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 15 pp.*
- Baňář P. 2006: Ploštice (Heteroptera) vybraných lokalit CHKO Labské pískovce. *Závěrečná zpráva za rok 2006. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 6 pp.*
- Baňář P. 2007: Ploštice (Heteroptera) vybraných lokalit CHKO Labské pískovce. *Závěrečná zpráva za rok 2007. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 7 pp.*
- Baňář P. 2008: Ploštice (Heteroptera) vybraných lokalit CHKO Labské pískovce. *Závěrečná zpráva za rok 2008. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 9 pp.*
- Baňář P., 2005: Faunistický průzkum ploštic (Heteroptera) v NP ČŠ a CHKO Labské pískovce v roce 2005. *Listy EK při Lab. Písk.*, 5/05, 2 pp.
- Baňář P., 2006: Faunistický průzkum ploštic (Heteroptera) vybraných lokalit CHKO Labské pískovce a NP České Švýcarsko. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 14 pp.

- Bárta Z., BENDA P. 1998: K rozšíření myšice temnopásé (*Apodemus agrarius*) v severním pohraničí Čech. *Lynx*, Praha, n.s., 29/1998: 7-10.
- Bárta Z. 1961: K výru velkému (BUBO BUBO) na Děčínsku. *Ochrana přírody* 16, Praha: 56-57.
- Bárta Z. (1967): O vyhubení některých velkých savců v okolí Děčína. *Děčínské vlastivědné zprávy*, říjen 1967: 2-6.
- Bárta Z. 1974: Hnízdí ořešník kropenatý evropský v Labských pískovcích ? *Zprávy ČSOS* 19, Praha: 1-3.
- Bárta Z. 1982: Ke zvířené netopýrů CHKO Labské pískovce. *Sborník Severočeského muzea – Přírodní vědy*, Liberec, 12: 163-165.
- Bárta Z. 1984: Drobní zemní savci nivy Křinice (Děčínské meziohří, Jetřichovické stěny, o. Děčín) mezi nultým až třináctým kilometrem jejího toku. *Sborník okresního muzea v Mostě, řada přírodovědná*, číslo 6: 109-129.
- Bárta Z. 1984: Z faunistického výzkumu CHKO Labské pískovce a Landschaftschutzgebiet Sächsische Schweiz. *Památky a příroda* 1, Praha: 54-55.
- Bárta Z. 1987: Žije ještě tetřev hlušec, Tetrao urogallus, dosud v Děčínské vrchovině ? *Sylvia XXIII / XXIV, 1984-1985, Brno: 115-117.*
- Bárta Z., 1982: Nález *Pholidoptera aptera bohemica* MAŘ. 1953 (*Insecta, Orthoptera*) v CHKO Labské pískovce. (*Pholidoptera aptera bohemica* MAŘ. 1953 (*Insecta, Orthoptera*) im Landschaftsschutzgebiet Labské pískovce). *Sborn. Severočes. Muz., Ser. Natur.*, Liberec, 12: 149 - 150.
- Bárta Z., Benda P., Fabiánek O. 2000: Netopýři okresu Děčín. *Vespertilio* in press.
- Bárta Z., Still V. & Valenta B. 1961: Příspěvek k poznání avifauny Děčínska. *Ochrana přírody* 16, Praha: 123-124.
- Baťa L., Hoffer A. & Šutera O. 1938: Prodrómus blanokřídlého hmyzu Republiky Česko-Slovenské, Pars II. Vespoidea. *Sborn. Entomol. Odděl. Zem. Mus v Praze* 16: 166-223.
- Bauer P. (1996): Květantec Archerův v Labských pískovcích.- *Sborn. Děčínské vlastivědné zprávy*, 3:32-35.
- Bauer P. (2003): Péče o genofond v CHKO Labské pískovce – žabníček vzplývavý, *Ochrana přírody*, 6:184-186.
- Bauer P.(2002): Vyhodnocení péče o rašeliniště v CHKO Labské pískovce a NP České Švýcarsko, *Ochrana přírody*, 8:249-251.
- Bauer P.(2005): Záchrana genofondu populace topolu černého (*Populus nigra*) na řece Labi, *Alternativy pro Sever*, červen 2005, s. 3
- Bauer P., 2000: Blešivec studniční pod Děčínským Sněžníkem. *Děčínské Vlastivědné Zprávy*, X/4: 35.
- Bauer P. et Härtel H. (2000): Jarní floristická exkurze Severočeské pobočky České botanické společnosti 1999 v Jílovém u Děčína.- *Severočes. Přír.*, Litoměřice, 32: 83-88.
- Bauer P., Benda P., Härtel H. et Trýzna M. (2002): Přehled současných zvláště chráněných území v Labských pískovcích. - *Děčín. Vlastiv. Zprávy*, Děčín 12/4: 5-28.
- Bauer P., Hamerský R., Härtel H. et Kuncová J. (2001): Lokality zvláště chráněných a významných druhů rostlin. - In: Kuncová J., Šutera V. et Vysoký V. (eds.), *Labe. Příroda dolního českého úseku řeky na konci 20. století*, p. 76-81.- Ústí nad Labem.
- Bauer P., Härtel H., Němcová L., Voříšková L. (2001): Inventarizace vegetace a návrh managementu rašelinišť a zrašelinělých půd na území Národního parku České Švýcarsko a přilehlého území. – 20 p. + 3 p. append., Ms. [depon in knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa].
- Bejček V., Šťastný K. & Hudec K. 1995: Atlas zimního rozšíření ptáků v České republice 1982-1985. *H & H, Jinočany*.

- Benda P. & Honců M., 2002: Faunistické nálezy vážek (Odonata) z exkurzí V. celostátního setkání odonatologů v Labských pískovcích. *Vážky 2002*. Sborník referátů V. celostátního semináře odonatologů v Labských pískovcích. ZO ČSOP Vlašim: 8-13.
- Benda P. & Marek J. (2008): Nová hnízdiště bramborníčka černošedého (*Saxico torquata*) na Děčínsku. *Zpravodaj Ornitologického klubu při Labských pískovcích, číslo 3:16*.
- Benda P. & Marek J. 1995: Labské pískovce z hlediska ochrany přírody. Sborník České geografické společnosti. Ročník 1995, číslo 3, svazek 100. Nakladatelství České geografické společnosti Praha: 210-221.
- Benda P. & Marschner R., 1996: Vážky na Olešském rybníce. *Děčínské Vlastivědné Zprávy, XV/3: 25 - 27*.
- Benda P. & Marschner R., 1999: Příspěvek k rozšíření vážky podhorní - *Sympetrum pedemontanum* (ALLIONI, 1766) na Děčínsku. (Contribution to the extension of *Sympetrum pedemontanum* (ALLIONI, 1766) in the region of Děčín). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná, 20/21: 35-38*.
- Benda P. & Marschner R., 2005: Páchník hnědý, *Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763) v Děčíně. *Listy EK při Lab. Písk., 5/05, 5 pp.*
- Benda P. & Marschner R., 2005: Páchník hnědý, *Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763) v Děčíně. *Listy EK při Lab. Písk., 5/05, 5 pp.*
- Benda P. & Phoenix J., 2007: Setkání saských odonatologů 2007 v česko – německých Labských pískovcích. *Listy EK při Lab. Písk., 7/07, 2 pp.*
- Benda P. & Rohlík M. 2007: První prokázané hnízdění hohola severního (*Bucephala clangula*) na Děčínsku. *Komínček, Zpravodaj Severočeské pobočky ČSO č. 6, září 2007:17 – 18*.
- Benda P. & Šutera V. (2007): Příspěvek k poznání některých nepůvodních druhů savců na území Ústeckého a Karlovarského kraje. *Fauna Bohemiae Septentrionalis, Tomus 32, Ústí nad Labem: 37 -41*.
- Benda P. & Trýzna M. (in press): Zoologická charakteristika Českého Švýcarska. MAB – biosférické rezervace České republiky.
- Benda P. & Vysoký V., 2000: *Tesaříci Labských pískovců (Coleoptera: Cerambycidae)*. Albis international, Ústí nad Labem. 337 pp.
- Benda P. (2002): Netopýři v Labských pískovcích. *Děčínské vlastivědné zprávy, časopis pro vlastivědu Děčínska a Šluknovska č. XXXIX, ročník XII, číslo 4/2002: 50-53*.
- Benda P. (2003): Lososi opět v Čechách. *Vesmír - přírodovědecký časopis, ročník 82 (133), č. 6: 343 - 344*.
- Benda P. (2005): Mýval severní, nový nepůvodní druh pro Labské pískovce. *Zpravodaj Správy Národního parku České Švýcarsko, 4. ročník, 2/2005: 4*.
- Benda P. (2005): Vyhubené a nezvěštné druhy Labských pískovců (Českosaského Švýcarska). Díl 1. Jeseter velký (*Accipenser sturio*). *Zpravodaj Správy Národního parku České Švýcarsko, 4. ročník, 2/2005: 3*.
- Benda P. (2008a): Čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*) opět po deseti letech v Labských pískovcích. *Zpravodaj Ornitologického klubu při Labských pískovcích, číslo 3:15*.
- Benda P. (2008a): Nové zajímavé nálezy obojživelníků v Labských pískovcích. *Děčínské vlastivědné zprávy, časopis pro vlastivědu Děčínska a Šluknovska. Ročník XVIII, číslo 1/2008: 39 – 41*.
- Benda P. (2008b): Hružný nález racka bělohlavého (*Larus cachinnans*). *Zpravodaj Ornitologického klubu při Labských pískovcích, číslo 3:13 – 14*.
- Benda P. (2008b): Opomíjené historické údaje o výskytu mihule mořské (*Petromyzon marinus*) a mihule říční (*Lampetra fluviatilis*) v České republice. *Sborník Oblastního muzea v Mostě, řada přírodovědná, 29/30, s. 122 – 123*.
- Benda P. (2008c): Nález hnízdní lokality strakapouda prostředního (*Dendrocopos medius*) v Labských pískovcích. *Zpravodaj Ornitologického klubu při Labských pískovcích, číslo 4:10 – 11*.

- Benda P. (2008d): Pozdní pozorování turpana hnědého (*Melanita fusca*). *Komínček, Zpravodaj Severočeské pobočky ČSO.Číslo 8, září 2008: 14 - 15.*
- Benda P. (2008e): Ptáci Českého Švýcarska. In BAUER P., KOPECKÝ V. & ŠMUCAR J. (eds.): Labské pískovce – historie, příroda a ochrana území – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Labské pískovce, Děčín, 129 pp. + 32 pp. append., 94 – 101.
- Benda P. (2008e): Ptáci Českého Švýcarska. In BAUER P., KOPECKÝ V. & ŠMUCAR J. (eds.): Labské pískovce – historie, příroda a ochrana území – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Labské pískovce, Děčín, 129 pp. + 32 pp. append., 94 – 101.
- Benda P. 1992a: První prokázané hnízdění volavky popelavé (*Ardea cinerea*) na Děčínsku. *Děčínské vlastivědné zprávy. Ročník 1995, číslo 2-X, Děčín: 32.*
- Benda P. 1992b: Výskyt některých vzácných druhů ptáků na území CHKO Labské pískovce. *Děčínské vlastivědné zprávy. Ročník 1992, číslo 2-III, Děčín: 30-31.*
- Benda P. 1993: Výskyt některých vzácných druhů ptáků na území CHKO Labské pískovce. *Ochrana přírody, 48, č. 3, Praha: 77.*
- Benda P. 1995: První prokázané hnízdění bramborníčka černohlavého na Děčínsku. *Děčínské vlastivědné zprávy. Ročník 1995, číslo 2-X, Děčín: 26-27.*
- Benda P. 1996: Der Eisvogel, Alcedo atthis (Linnaeus, 1758) in der Böhmischen Schweiz. *Sächsische-Schweiz Initiative. Heft 11, Winter 1995/1996 : 25-27.*
- Benda P. 1996: Lynx (*Lynx lynx*) in the Labe river sandstone area. *Acta Scientiarum Naturalium Academiae Scientiarum Bohemicae Brno,XXX Nova Series, 3: 34-38.*
- Benda P. 1997: Hnízdění skorce vodního (*Cinclus cinclus aquaticus*) na třech vybraných tocích Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce (České Švýcarsko). *Sylvia, ročník 33, číslo 1, Praha: 36-43.*
- Benda P. 1999: Příspěvek k rozšíření vážky podhorní - *Sympetrum pedemontanum* na Děčínsku. *Sborník Okresního muzea v Mostě, 20/21: 35-38.*
- Benda P. 1999: Sýček obecný na Děčínsku. *Děčínské vlastivědné zprávy 9, Děčín: 21-23.*
- Benda P. 2001: Sokol stěhovavý a České Švýcarsko. *Zpravodaj Správy Národního parku České Švýcarsko. 0. ročník, 1/2001:2.*
- Benda P. 2001: Sokol stěhovavý a České Švýcarsko. *Zpravodaj Správy Národního parku České Švýcarsko. 0. ročník, 1/2001:2.*
- Benda P. 2004: Hnízdění dvou zajímavých ptačích druhů na území Děčína v roce 2004. *Děčínské vlastivědné zprávy, ročník XIV, číslo 2: 32 – 34.*
- Benda P. 2005: Ptáci Českého Švýcarska. *Disertační práce: 295 pp. + přílohy.*
- Benda P. 2005: Ptáci Českého Švýcarska. *Disertační práce: 295 pp. + přílohy.*
- Benda P. 2005: Ptáci Českého Švýcarska. *Disertační práce: 295 pp. + přílohy.*
- Benda P. 2007: Sokol stěhovavý zpátky v Labských pískovcích. *Ptačí svět, časopis České společnosti ornitologické 1/2007:8.*
- Benda P. 2007: Sokol stěhovavý zpátky v Labských pískovcích. *Ptačí svět, časopis České společnosti ornitologické 1/2007:8.*
- Benda P., 1996: Pozorování vážky hnědoskvrnné *Orthetrum brunneum* (Fonscolombe, 1837) v Labských pískovcích. (Sichtbeobachtung vom Südlichen Blaupfeil *Orthetrum brunneum* (Fonscolombe, 1837) im Elbsandsteingebirge). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná, 18: 27 - 28.*
- Benda P., 2002: 5. setkání odonatologů. *Listy EK při Lab. Písk., 2/02, 2-3 pp.*
- Benda P., 2002: Nález vážky hnědoskvrnné (*Orthetrum brunneum*) a vážky červené (*Crocothemis erythraea*) na Ústecku. Vážky 2002. Sborník referátů V. celostátního semináře odonatologů v Labských pískovcích. ZO ČSOP Vlašim: 157-158.

- Benda P., 2002: Vážky (Odonata) Labských pískovců (Českého Švýcarska). Vážky 2002. Sborník referátů V. celostátního semináře odonatologů v Labských pískovcích. ZO ČSOP Vlašim: 14-20.
- Benda P., 2003: Žije ještě roháč obecný (*Lucanus cervus*) na děčínsku ?. *Listy EK při Lab. Písk.*, 3/03, 2 pp.
- Benda P., 2004: Soustava chráněných území NATURA 2000 a Labské pískovce. *Listy EK při Lab. Písk.*, 4/04, 4 pp.
- Benda P., 2004: Soustava chráněných území NATURA 2000 a Labské pískovce. *Listy EK při Lab. Písk.*, 4/04, 4 pp.
- Benda P., 2004: Vážky a Labské pískovce (České Švýcarsko). České Švýcarsko. *Zpravodaj Správy Národního parku České Švýcarsko*, 3. Ročník, 1/2004: 6.
- Benda P., 2006: Jak začal náš klub?. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 5-6 pp.
- Benda P., Blažej L., Černý J., Kopecký V. & Michalega M., 2007: Faunistické střípky. *Listy EK při Lab. Písk.*, 7/07, 6-7 pp.
- Benda P., Blažej L., Černý J., Kopecký V. & Michalega M., 2007: Faunistické střípky. *Listy EK při Lab. Písk.*, 7/07, 6-7 pp.
- Benda P., Dušek M. et. ŠMÍD J. (2002): Losos obecný opět v Českém Švýcarsku. Děčínské vlastivědné zprávy, časopis pro vlastivědu Děčína a Šluknovska č. XXXIX, ročník XII, číslo 4/2002: 38-40.
- Benda P., Dušek M. et. Šmíd J. (2002): Losos obecný opět v Českém Švýcarsku. Děčínské vlastivědné zprávy, časopis pro vlastivědu Děčína a Šluknovska č. XXXIX, ročník XII, číslo 4/2002: 38-40.
- Benda P., Kalík M., Kurka P. 1998: První prokázané hnízdění jeřába popelavého (*Grus grus*) ve Šluknovském výběžku. *Fauna Bohemiae Septentrionalis*, Ústí nad Labem, Tomus 23: 33-34.
- Benda P., Rohlík M. & Řehák R. 2007: Hnízdění břehulí říčních (*Riparia riparia*) v Děčíně v roce 2007. *Komínček, Zpravodaj Severočeské pobočky ČSO č. 6, září 2007:16 – 17.*
- Beran L., 2007: Vodní měkkýši vybraných MZCHÚ v CHKO Labské pískovce. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 9 pp. + 2 pp. append.
- Blažej L. & Benda P., 2006: Jak vytvořit z lesní školky entomologickou klenotnici. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 6-7 pp.
- Blažej L. & Trýzna M., 2006: Entomologické výzkumy v Českém Švýcarsku v roce 2006. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 4-5 pp.
- Blažej L. & Trýzna M., 2007: Entomologické dny v Českém Švýcarsku. *České Švýcarsko – Zpravodaj Správy NP České Švýcarsko*, Krásná Lípa, 6(2): 1.
- Blažej L. & Trýzna M., 2007: Výzkumy bezobratlých v Českém Švýcarsku v roce 2007. *Listy EK při Lab. Písk.*, 7/07, 5-6 pp.
- Blažej L. 2006: Monitoring modrásků rodu *Maculinea* na území CHKO Labské pískovce. Závěrečná zpráva. Msc. Depon. In Správa CHKO Labské pískovce, Děčín. 8 pp. + 9 pp. Append.
- Blažej L., 2004: Broučí otazník v labském kaňonu. *Listy EK při Lab. Písk.*, 4/04, 2-3 pp.
- Blažej L., 2004: Dosavadní znalosti fauny žahadlových blanokřídlých Pastýřské stěny. *Děčínské Vlastivědné Zprávy*, XIII/4: 34 - 37.
- Blažej L., 2004: K rozšíření cvrčíka v severních Čechách. *Děčínské Vlastivědné Zprávy*, XIII/3: 28 - 29.
- Blažej L., 2004: K rozšíření cvrčíka v severních Čechách. *Listy EK při Lab. Písk.*, 4/04, 8 pp.
- Blažej L., 2004: Megopis v Děčíně?. *Listy EK při Lab. Písk.*, 4/04, 8 pp.
- Blažej L., 2004: Významné faunistické nálezy (Col., Cerambycidae & Curculionidae). *Listy EK při Lab. Písk.*, 4/04, 3 pp.
- Blažej L., 2006: Entomologické dny EK při Labských pískovcích. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 1-2 pp.

- Blažej L., 2006: Seminář o motýlech. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 3 pp.
- Blažej L., 2006: Střevlíkovití brouci (Coleoptera: Carabidae) nivy řeky Labe v CHKO Labské pískovce. Bakalářská práce, depon. in. FŽP UJEP, Ústí nad Labem, 86 pp.
- Blažej L., 2006: Střevlíkovití brouci (Coleoptera: Carabidae) nivy řeky Labe v CHKO Labské pískovce. Bakalářská práce, depon. in. FŽP UJEP, Ústí nad Labem, 86 pp.
- Blažej L., 2006: Výskyt modrásků rodu *Maculinea* na území CHKO Labské pískovce. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 9-10 pp.
- Blažej L., 2006: Výskyt modrásků rodu *Maculinea* na území CHKO Labské pískovce. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 9-10 pp.
- Blažej L., 2007: Entomologické dny EK při Labských pískovcích. *Listy EK při Lab. Písk.*, 7/07, 3-4 pp.
- Blažej L., 2007: Střevlíkovití brouci (Coleoptera: Carabidae) nivy řeky Labe v CHKO Labské pískovce. (Laufkäfer (Coleoptera: carabidae) der Aue der Elbe im LSG Labské pískovce). *Sborník Severočeského Muzea - Přírodní Vědy*, Liberec, 25: 71 - 86.
- Blažej L., 2007: Střevlíkovití brouci štěrkopískových náplavů řeky Labe. *Děčínské Vlastivědné Zprávy*, XVII/2: 37 - 39.
- Blažej L., 2007: Významné mokřady Jetřichovicka a okolí. *Listy EK při Lab. Písk.*, 7/07, 16 pp.
- Blažej L., Farkač J., Häckel M. & Sehnal R., 2007: Faunistic records from the Czech Republic - 238. *Klapalekiana*, 43: 213 - 214.
- Blažej L., Lust Z., Michalega M., Benda P., Ryjáček V. & Trýzna M., 2005: Faunistické střípky 2005. *Listy EK při Lab. Písk.*, 5/05, 4-5 pp.
- Blažej L., Marková I., Trýzna M. 2007: Zpráva z entomologického a bryologického průzkumu rašelinišť Českosaského Švýcarska. Ms. Depon. in: Verwaltung NP und LSG Sächsische Schweiz, Bad Schandau, 29 pp. + 11 pp. append.
- Blažej L., Trýzna M. & Phouenix J. (2008): Výsledky zoologických výzkumů bezobratlých živočichů v Českosaském Švýcarsku. In BAUER P., KOPECKÝ V. & ŠMUCAR J. (eds.): Labské pískovce – historie, příroda a ochrana území – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Labské pískovce, Děčín, 129 pp. + 32 pp. append., 87 - 93.
- Blažej L., Trýzna M., Říha R., Kadlec J., Benda P. & Phoenix J., 2006: Faunistické střípky. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 14-15 pp.
- Blažej L. & Straka J. (in press.): Výsledky monitoringu vybraných skupin hmyzu (Coleoptera: Carabidae; Hymenoptera: Aculeata) v bývalé lesní školce u Býnovce (CHKO Labské pískovce). *Sb. Okr. Muz. Most, Řada Přír.*
- Blažej L. & Trýzna M. 2007/2008: Výsledky průzkumu kutilek (Hymenoptera: Spheciformes) iniciačního stadia sukcese spáleniště na Krkavčím kameni u Jetřichovic (NP České Švýcarsko). *Sb. Okr. Muz. Most, Řada Přír.* 29/30: 117-121.
- Blažej L. & Straka J. 2004: Dosavadní znalosti fauny žahadlových blanokřídлых Pastýřské stěny. *Děčínské vlastivědné zprávy XIII*, 4: 34-37
- Blažej L. & Straka J. (in press.): Výsledky monitoringu vybraných skupin hmyzu (Coleoptera: Carabidae; Hymenoptera: Aculeata) v bývalé lesní školce u Býnovce (CHKO Labské pískovce). *Sb. Okr. Muz. Most, Řada Přír.*
- Blažej L. & Trýzna M. 2007/2008: Výsledky průzkumu kutilek (Hymenoptera: Spheciformes) iniciačního stadia sukcese spáleniště na Krkavčím kameni u Jetřichovic (NP České Švýcarsko). *Sb. Okr. Muz. Most, Řada Přír.* 29/30: 117-121.
- Borsdorf W. (1984): Beiträge zur Kenntnis der Moosflora von Sachsen (III.). – Ber. Arbeitsgem. Sächs. Bot. N. F. 12, 49-57.
- Bouchner M., Fišer Z. & Hanuš V. 1981: Výsledky inventarizace stavu tetřeva hlušce. *Folia Venatoria* 10/11: 51-67.
- Čáp J. & kol. (1998): Mykologický monitoring CHKO Labské pískovce, metodika. – 10 pp. + 22 pp. append., Ms. (depon. in knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín).

- Čáp J. & kol. (1998): Mykologický monitoring CHKO Labské pískovce, nálezy 1997. – 159 p., Ms. (depon. in knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín).
- Čáp J. & kol. (1999): Mykologický monitoring CHKO Labské pískovce, nálezy 1998. – 358 p., Ms. (depon. in knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín).
- Čáp J. (2001): Mykologický monitoring CHKO Labské pískovce a NP České Švýcarsko, souhrn 1997 - 1999. – 110 p., Ms. (depon. in knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín).
- Čapek L., 2002: Příspěvek k výskytu tesaříkovitých (Cerambycidae) na lokalitách Varnsdorf, Dolní Podluží a Rybníště. *Listy EK při Lab. Písk.*, 2/02, 4-5 pp.
- Černý J & Spružina J., 2005: Průzkum fauny motýlů imisní oblasti s dominantním zastoupením břízy. *Listy EK při Lab. Písk.*, 5/05, 2-3 pp.
- Černý J. & Říha R., 2007: Výsledky faunistického průzkumu motýlů (Lepidoptera) v okolí města Rumburk (Šluknovský výběžek, severní Čechy). (Results of faunistic research of Lepidoptera in town of Rumburk and its environs (Šluknovský výběžek region, Northern Bohemia)). *Klapalekiana*, 43: 125-161.
- Černý J. & Vondráček J. 1982: Ptáci. *Příroda Ústecka: 179 – 211.*
- Černý J. & Vysoký V., 2001: Nové druhy motýlů na okrese Ústí nad Labem (Lepidoptera). *Fauna Bohemiae septentrionalis*, 26: 169 - 178.
- Černý J. 1981: Hnízdění racka chechtavého (*Larus ridibundus* L.) v Severočeském kraji. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. No 5-6, Ústí nad Labem: 53-56.*
- Černý J. 2006: Faunistické novinky ze světa mikrolepidopter. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 16-17 pp.
- Černý J. 2006: Přehled zjištěných motýlů (Lepidoptera) v rámci 2. entomologických dnů EK při Labských pískovcích v roce 2006. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 2-3 pp.
- Černý J. 2006: Příspěvek k poznání molovitých (Lepidoptera, Tineidae) na Děčínsku. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 10-13 pp.
- Černý J. 2007: Inventarizační průzkum motýlí fauny v připravovaném ZCHÚ Na Tisce. *Listy EK při Lab. Písk.*, 7/07, 13-16 pp.
- Černý J. 2007: Inventarizační průzkum motýlí fauny v připravovaném ZCHÚ Na Tisce. *Listy EK při Lab. Písk.*, 7/07, 13-16 pp.
- Černý J. 2007: Přehled zjištěných motýlů (Lepidoptera) v rámci 3. entomologických dnů EK při Labských pískovcích v roce 2007. *Listy EK při Lab. Písk.*, 7/07, 4-5 pp.
- Černý J. 2007: Připravované ZCHÚ Na Tisce – Lepidopterologický průzkum. Závěrečná zpráva. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 10 pp. + 11 pp. append.
- Černý J. 2007: Připravované ZCHÚ Na Tisce – Lepidopterologický průzkum. Závěrečná zpráva. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 10 pp. + 11 pp. append.
- Černý J. 2008: Přírodní rezervace Pavlino údolí – Lepidopterologický průzkum. Závěrečná zpráva. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 9 pp. + 17 pp. append.
- Černý J. 2008: Přírodní rezervace Za pilou – Lepidopterologický průzkum. Závěrečná zpráva. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 8 pp. + 8 pp. append.
- Černý J., 1996: Příspěvek k faunistice čeledi Nepticulidae Děčínska (Lepidoptera). (Zur Faunistik der Familie Nepticulidae der Umgebung Děčín (Lepidoptera)). *Klapalekiana*, 32: 1 - 10.
- Černý J., 1998: Příspěvek k faunistice čeledi Nepticulidae (Lepidoptera) Děčínska - 2. část. (Zur Faunistik der Familie Nepticulidae (Lepidoptera) der Umgebung Děčín - 2. Teil). *Klapalekiana*, 34: 31 - 44.
- Černý J., 2001: Příspěvek k faunistice čeledi Nepticulidae (Lepidoptera) Děčínska - 3.část. (Zur Faunistic der Nepticulidae (Lepidoptera) der Umgebung Děčín - 3. Teil). *Klapalekiana*, 37: 153-165.
- Černý J. (ed.) 1981: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. Septentr. No 5-6, Ústí nad Labem: 73-74.*

- Čtvrtlíková M. et Bauer P. (2007): Ohrožený druh Labských pískovců *Luronium natans* (Žabníček vzplývavý) a výsledky monitoringu - In: Bauer P., Kopecký V. & Šmucar J. [eds.] (2008): Labské pískovce - historie, příroda a ochrana území. - Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Labské pískovce, Děčín, 129 pp. + 32 pp. append.
- Duda J. et Váňa J. (1967-1978): Die Verbreitung der Lebermoose in des Tschechoslowakei I.-XXIV. – Čas. Slez. Mus. Opava, ser. A, 16-27.
- Duda J. et Váňa J. (1970): Die Verbreitung der Lebermoose in des Tschechoslowakei VII. – Čas. Vlasten. Mus. Spolku Olomouc, 60/1: 17-30.
- Duda J. et Váňa J. (1979-1986): Rozšíření jätrovek v Československu XXV.-XLVII. - Čas. Slez. Mus. Opava, ser. A, 28-35.
- Duda J. et Váňa J. (2005): *Lepidoziaceae* Limpr. – plevinkovitě, In: Kučera (ed.), Mechorosty České republiky, on-line klíče, popisy a ilustrace, <http://botanika.bf.jcu.cz/bryoweb/klic/>
- Duchoň E. 1966: Vzácní hosté na Děčínsku. *Příroda Děčínska. Vlastivědné zprávy muzea v Děčíně, květen, Děčín: 5-6.*
- Dušek J., Dušek M., Kava T., Šmíd J. et Benda P. (2003): Návrat lososa obecného do České republiky. *Ochrana přírody 2, ročník 58: 48 – 49.*
- Dvořák V. 1977: Ochrana dravců a myslivost na okrese Děčín. *Děčínské vlastivědné zprávy č.1, Děčín: 27-30.* FLASAR I. 1960: K rozšíření moudivláčka lužního (*Remiz pendulinus* L.) v severních Čechách. *Čas. Národ. Muzea CXXIX: 200-201.*
- Fabiánek O. 1998: Netopýr pestrý ve Šluknovském výběžku. *Děčínské vlastivědné zprávy, ročník VIII, Děčín, číslo 4/1998: 37.*
- Fabiánek O., 1996: Křížák pruhovaný v Jiřetíně p. J. *Děčínské Vlastivědné Zprávy, XVI/4: 23 - 24.*
- Farkač J., Král D. & Škorpík M. (eds.) 2005: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp FLASAR I. & FLASAROVÁ M. 1975: Die Wirbeltierfauna Nordwestböhmens (severozápadní Čechy). Die bisherigen Ergebnisse ihrer Erforschung. *Zoologische Abhandlungen. Band 33 Supplement. Akademische Verlagsgesellschaft Geest & Portig K.-G. Leipzig.*
- Flasar I. & Flasarová M. 1995: Die Ergänzungen zur Arbeit: Wirbeltierfauna Nordwestböhmens (severozápadní Čechy). Die bisherigen Ergebnisse ihrer Erforschung. *Acta Universitatis Purkynianae v Ústí nad Labem, Studia oecologica II. (11): 1-88.*
- Förster H. 1925: Beobachtungen über das Vorkommen der Wasseramsel als Brutvogel in der Sächs.-Böhm. Schweiz. Sonderabdruck der "Mitteilungen des Vereins sächsischer Ornitologen", I, Sonderheft: 17-20.
- Förster H. 1925: Beobachtungen über das Vorkommen der Wasseramsel als Brutvogel in der Sächs.-Böhm. Schweiz. Sonderabdruck der „Mitteilungen des Vereins sächsischer Ornitologen“, I, Sonderheft: 1-4.
- Förster H. 1938: Aus der Tierwelt der Sächsisch - Böhmisches Schweiz. Beiträge zu einem Heimatbuch der Sächsischen Schweiz. Wilhelm Polkmann Dresden.
- Friml V., 2005: Aktuální stav chiropterofauny v území připravované NPR Kaňon Labe. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 8 pp.
- Friml V., 2005: Aktuální stav chiropterofauny v území připravované NPR Kaňon Labe. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 8 pp.
- Gebert J. 2006: Die Sandlaufkäfer und Laufkäfer von Sachsen. Teil 1 (Carabidae: Cicindelini – Loricerini). In: Klausnitzer B. & Reinhart R. (eds.), Beiträge zur Insektenfauna Sachsens, Band 4. Entomologische Nachrichten und Berichte, Beiheft 10, 1-180.
- Glöckner P. (1995): Fyzickogeografické a geologické poměry okresu Děčín. - Vlastivěda okresu děčínského, Ser. Příroda, Děčín.
- Grác L. 1961: Kulík bledý a jespák bojovný v děčínském ZOO. *Myslivost 1. 29.*
- Grund E. 1939: Vom Uhu im Elbsandsteingebirge. *Natur und Heimat 10: 52.*

- Hantschmann M. 1932: Der Uhu, *Bubo bubo* (L.), in Nordböhmen und die Aussichten für seine Wiederansiedlung in Sachsen. *Mitt. Ver. sächs. Orn.* 3: 201-211.
- Härtel H. et Bauer P. (2001): Českosaské Švýcarsko - bilaterální národní park a chráněná krajinná oblast. - *Živa* 49: 12-16.
- Härtel H. et Bauer P. (2001): Českosaské Švýcarsko – historie a současnost středoevropské romantické krajiny.- In: Petříček V. (ed.), *Krajina jako přírodní prostor*, p. 119-124.- Praha.
- Härtel H. et Bauer P. (2002): Das Vorkommen von *Luronium natans* (L.) RAF. Im Elbsandsteingebirge. – *Sächs. Florist. Mitt.*, Dresden 2002/7: 20-25.
- Härtel H., Bauer P. et al.. (1997): Floristické mapování Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce. – Botanický ústav AV ČR, Průhonice, Správa CHKO Labské pískovce, Děčín.
- Härtel H. et Bauer P. (2001): Vegetace kaňonu Labe v Labských pískovcích.- In: Kuncová J., Šutera V. et Vysoký V. (eds.), *Labe. Příroda dolního českého úseku řeky na konci 20. století*, p. 72-76.- Ústí nad Labem.
- Härtel H., Bauer P. et Wild J. (2001): Botanický výzkum národního parku České Švýcarsko a chráněné krajinné oblasti Labské pískovce: principy, výsledky a perspektivy. – *Příroda*, Praha 19: 59-65.
- Härtel H., Bauer P., Němcová L., Voříšková L. (2001): Inventarizace vegetace a návrh managementu rašelinišť a zrašeliněných půd na území Národního parku České Švýcarsko a přilehlého území. – 20 p. + 3 p. append., Ms. [Depon. in: Knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa].
- Härtel H., Riebe H. et Bauer P. (2004): Mapping of flora in a transboundary protected area: a case study from the Saxon-Bohemian Switzerland (Germany/Czech Republic). - In: *Planta Europa IV Proceedings*, Valencia.
- Härtel H. & Marková I. (2005): Phytogeographic importance of sandstone landscapes. – *Ferrantia – Travaux scientifiques de Musée national d'histoire naturelle – Sandstone Landscapes in Europe Past, Present and Future*, 44: 103-105, Luxembourg.
- Heinrich K. 1956: Historie hnízda ostříže a příhoda se strakapúdem. *Živa* 4: 74.
- Heinrich K. 1957a: K hníždění lejska černohlavého v severním pohraničí. *Živa* 4: 158.
- Heinrich K. 1957b: Neobvyklé hníždění babky leskohlavé. *Živa* 4, ročník X (XLIX): 143.
- Heinrich K. 1961: Hníždění kvíčal v severním pohraničí Čech. *Živa* 6: 238-239.
- Heinrich K. 1963: Jak strakapoud velký obvykle nehnízdí. *Živa* 6, ročník XI (XLIX): 211.
- Heinrich K. 1964: Pozdní hníždění hýla obecného. *Živa* 2, ročník XII: 79.
- Heinrich K. 1965: Z hnízdní biologie krahujce. *Živa* 1: 154-155.
- Heinrich K. 1969: Příběh hnízdicích křivek *Živa* 2: 71-73.
- Heneberg P. & Kovář V. 2007: Hníždění břehulí (*Riparia riparia*) v umělých hnízdních dutinách. *Sylvia, ornitologický časopis, ročník 43, Praha 2007*. 132 – 138.
- Herben T., Härtel H., Trýzna M. & Marková I., 2007: Biota in sandstone habitats: sandstones as ecological islands, pp. 141-143 - In: Härtel H., Cílek V., Herben T., Jackson A. & Williams R. (eds.): *Sandstone Landscapes*, Academia, Praha.
- Herben T., Williams R. (eds.): *Sandstone Landscapes*. Academia, Praha.
- Heyder R. 1952: Die Vögel des Landes Sachsen. *Lipsko*.
- Holešák J. 1960: Výr velký (*Bubo bubo* L.) na Děčínsku. *Ochrana přírody XV: 168-169*.
- Holub J. (1999): Předběžný Červený seznam ostružiníků České republiky.- *Zprávy České Bot. Společ.*, Praha, 34: 1-19.
- Holub J. et Procházka F. (2000): Red List of vascular plants of the Czech Republic – 2000.- *Preslia*, Praha, 72: 187-230.

- Honců M., 1993: Příspěvek k poznání orthopteroidního hmyzu severozápadních Čech. (Beitrag zur Kenntnis der Orthopteren-Fauna aus Nordwestböhmen). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná*, 13/14: 89 - 108.
- Hora J., Marhoul P. & Urban T. 2002: Natura 2000 v České republice: „Návrh ptačích oblastí“. *Česká společnost ornitologická, Praha*.
- Hovorka J., Bauer P. and Marshall G.B., Study of metal distribution in Pine and Spruce Needles, “Global Environmental Protection: Science, Politics and Common Sense”, II. SETAC World Congress, Vancouver, 5-9 November 1995.
- Hradílek Z. (2005): *Fissidentaceae* Schimp. – křídlovkovité, In: Kučera (ed.), *Mechorosty České republiky*, on-line klíče, popisy a ilustrace, <http://botanika.bf.jcu.cz/bryoweb/klic/>
- Hubáčková J. (1987): *Mechorosty Jetřichovických stěn*. – ms., 126 p. [Dipl. práce; depon in: Knih. kat. bot. PřF UK Praha].
- Hubáčková J. (1990): Bryophytes of the Jetřichovické stěny rocks.- *Novit. Bot. Univ. Carol., Praha*, 6: 47-59.
- Hudec K. & Černý W. (eds.) 1977: *Fauna ČSSR. Ptáci 2. Academia, Praha*.
- Hudec K. (ed.) 1983: *Fauna ČSSR. Ptáci 3. Academia, Praha*.
- Hudec K. (ed.) 1994: *Fauna ČR a SR. Ptáci 1. Academia, Praha*.
- Hula V., 2006: Hnědásek chrastavcový, proč nám vymřel na severu Čech?. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 7-9 pp.
- Hula V., 2006: Návrh změn managementových aktivit a základní inventarizační průzkum několika MCHÚ pod patronátem CHKO Labské pískovce. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 47 pp. + 7 pp. append.
- Hula V., 2006: Návrh změn managementových aktivit a základní inventarizační průzkum několika MCHÚ pod patronátem CHKO Labské pískovce. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 47 pp. + 7 pp. append.
- Hürka, K., 1996: *Carabidae of the Czech and Slovak Republics. Carabidae České a Slovenské republiky*. Kabourek, Zlín. 565 pp (in English and Czech).
- Chládek F & Trýzna M., 2004: Významné nálezy orthopter v Národním parku České Švýcarsko. *Listy EK při Lab. Písk.*, 4/04, 9 pp.
- Chládek F., Trýzna M. 2005: Předběžné výsledky inventarizačního průzkumu rovnokřídlého hmyzu (Orthoptera s. l.) na území Národního parku České Švýcarsko a Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce v roce 2000 – 2004. Vorläufige Ergebnisse der Inventarisierung der Orthoptera s. l. auf dem Gebiet des Nationalparks Böhmisches Schweiz und des Landschaftsschutzgebiets Elbsandsteingebirge in den Jahren 2000 – 2004. *Fauna Bohemiae Septentrionalis, Ústí n. L.*, 29: 221–232.
- Chládek F. et Trýzna M. (2005a): Faunistický průzkum rovnokřídlého hmyzu (Insecta, Orthoptera) na území Národního parku České Švýcarsko a CHKO Labské pískovce. Souhrnná zpráva za roky 2000–2005. – 9 pp., Ms. (Depon. in: Knih. NP České Švýcarsko, Krásná Lípa).
- Chládek F. et Trýzna M. (2005b): Předběžné výsledky inventarizačního průzkumu rovnokřídlého hmyzu (Orthoptera s. l.) na území Národního parku České Švýcarsko a Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce v roce 2000 – 2004. Vorläufige Ergebnisse der Inventarisierung der Orthoptera s. l. auf dem Gebiet des Nationalparks Böhmisches Schweiz und des Landschaftsschutzgebiets Elbsandsteingebirge in den Jahren 2000 – 2004. *Fauna Bohemiae Septentrionalis, Ústí n. L.*, 29: 221 – 232.
- Chochel M. & Andrlík J., 2001: Přástevníci na Děčínsku. *Děčínské Vlastivědné Zprávy*, XI/3: 58 - 59.
- Chochel M., 1997: Křížák pruhovaný. *Děčínské Vlastivědné Zprávy*, XVII/1: 44 - 45.
- Chochel M., 2000: Nové výskyty vzácných druhů živočichů na území Českého Švýcarska. *Děčínské Vlastivědné Zprávy*, X/3: 43 - 44.
- Chochel M., 2001: Návrat běláška ovocného. *Děčínské Vlastivědné Zprávy*, XI/2: 50.

- Chochel M., 2002: Zajímaví bezobratlí suťového pole na Holém vrchu. *Děčínské Vlastivědné Zprávy*, XII/4: 48 - 49.
- Chochel M., 2003: Příspěvek k rozšíření klínatky obecné *Gomphus vulgatissimus* (Linnaeus, 1785) v CHKO Labské pískovce a její bionomii (Odonata, Gomphidae). (Beitrag zur Verbreitung Gemeine Keiljungfern - *Gomphus vulgatissimus* (Linnaeus, 1785) im Landschaftsschutzgebiet Labské pískovce und seine Bionomie (Odonata, Gomphidae)). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná*, 25: 37 - 38.
- Jungbauer S. 1981: Výzkum vertebratologických poměrů ve SPR Babylon. *Fauna Bohemiae Septentrionalis No 5 – 6: 27 – 32.*
- Kadlec J., 2006: Příspěvek k faunistickému poznání brouků čeledi Cerambycidae vrchu Špičák ve Varnsdorfu. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 13-14 pp.
- Klabník L. 1983: Příspěvek k bionomii a etologii potápky rudokrké (*Podiceps griseigena* Boddaert). *Fauna Bohemiae Septentrionalis*, Ústí nad Labem, No 8: 45-62.
- Klabník L. 1985: Bahňáci (Charadriiformes) Šluknovského výběžku (okres Děčín). *Zprávy Moravského ornitologického sdružení*, 43: 53-66.
- Klabník L. 1986: Ptactvo Šluknovského výběžku. *Sborn. severočes. Muz. Liberec*, 15: 103-138.
- Klaus S., Augst U. & Benda P. 2000: Wiedereinbürgerung von Hasel- und Auerhuhn im östlichen Teil des Nationalpares. Sächsische Schweiz und grenznaher Teile des Nationalpares. Česká Švýcarsko- Planungsgrundlagen für ein grenzüberschreitendes Artenchutzprojekt: 35 pp.
- Klitsch M., Bejček V. & Benda P. 2004: Návrh lesnických zásahů pro zlepšení existenčních podmínek populace tetřívka obecného (*Tetrao tetrix*) na LHC Děčínský Sněžník. *Manuskript.*
- Kment P., Bryja J., Hradil K. & Jindra Z., 2005: New and interesting records of true bugs (Heteroptera) from the Czech Republic and Slovakia III. (Nové a zajímavé nálezy ploštíc (Heteroptera) z České republiky a ze Slovenska III). *Klapalekiana*, 41: 157-213.
- Knížek M. & Trýzna M., 2002: Bark beetles on white pine in Bohemian Switzerland National Park. In. Sandstone Landscapes: Diversity, Ecology and Conservation. Abstract Book: 7.
- Knížek M. & Trýzna M., 2002: Bark beetles on white pine in Bohemian Switzerland National Park. Poster. Sandstone Landscapes: Diversity, Ecology and Conservation, 14 - 20 September, 2002, Doubice in Saxonian-Bohemian Switzerland, Czech Republic.
- Knížek M. & Trýzna M., 2002: Kůrovci na borovici vejmutovce v Národním parku České Švýcarsko. *Zpravodaj ochrany lesa*, VIII/2002, VÚHLM Jíloviště – Strnady: 54 - 55.
- Knížek M., Trýzna M. & Klitsch M., 2007: Bark beetles on white pine (*Pinus strobus*) in the Bohemian Switzerland national park (Czech Republic). 240-243. – In: Härtel H., Cílek V.,
- Kocian M., 1993: Faunistic records from the Czech Republic - 7. *Klapalekiana*, 29: 196.
- Koleška Z., 1994: Historie entomologické činnosti a výzkumu entomofauny v severozápadním regionu severních Čech - I. část. (Geschichte der entomologischen Tätigkeit und der Entomofaunaerkundung in der nordwestlichen Region Nordböhmens. - Teil I). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná*, 15/16: 15 - 25.
- Koleška Z., 1995: Historie entomologické činnosti a výzkumu entomofauny v severozápadním regionu severních Čech - II. část (1945 - 1990). (Geschichte der entomologischen Tätigkeit und der Entomofaunaerkundung in der nordwestlichen Region Nordböhmens. - Teil II (1945 - 1990)). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná*, 17: 27 - 37.
- Koleška Z., 1996: Historie entomologické činnosti a výzkumu entomofauny v severozápadním regionu severních Čech - III. část. (Geschichte der entomologischen Tätigkeit und der Entomofaunaerkundung in der nordwestlichen Region Nordböhmens. - Teil III). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná*, 18: 53 - 60.
- Kožená I. 1982: Mezinárodní sčítání vodních ptáků 1980/81 na území ČSR. *Vertebratologické zprávy 1982: 91- 99.*
- Král D. & Vitner J., 1993: Faunistické síťové mapování listorohých brouků (Coleoptera: Scarabaeoidea) Českosloveska - výběr výsledků získaných v letech 1989-1990. (Faunistic

grid mapping of Czechoslovak Scarabaeoidea (Coleoptera) - selected results obtained in 1989-1990). *Klapalekiana*, 29: 25-36.

Kralert 1894: Nordb. Vogel - u. Gefl. Z.:7.

Krásenský P., 2005: Závěrečná zpráva. Determinace brouků čeledi drabčíkovitých (Coleoptera, Staphylinidae). Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 9 pp.

Krásenský P., 2007a: Entomologický průzkum PP Meandry Chřibské Kamenice. Coleoptera: střevlíkovití (Carabidae), drabčíkovití (Staphylinidae). Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 13 pp.

Krásenský P., 2007b: Entomologický průzkum PR Za pilou. Coleoptera: střevlíkovití (Carabidae), drabčíkovití (Staphylinidae). Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 9 pp.

Krásenský P., 2008a: Inventarizační průzkum střevlíků a drabčíků v PR Pavlínino údolí. Coleoptera: Carabidae, Staphylinidae. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 9 pp.

Krásenský P., 2008b: Inventarizační průzkum střevlíků a drabčíků v ZCHÚ Holý vrch. Coleoptera: Carabidae, Staphylinidae. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 9 pp.

Kubát K., Hrouda L., Chrtek J. jun., Kaplan Z., Kirschner J. & Štěpánek J.(eds.) (2002): Klíč ke květeně České republiky. (Key to the Flora of the Czech Republic.) - 928 p., Academia, Praha.

Kučera J., Müller F., Buryová B. et Voříšková L. (2003): Mechorosty zaznamenané během 10. jarního setkání Bryologicko-lichenologické sekce v Krásné Lípě (NP České Švýcarsko a CHKO Labské pískovce) [Bryophytes recorded during the 10th Spring Meeting of the Bryological and Lichenological Section in Krásná Lípa (NP Bohemian Switzerland and PLA Labské pískovce)]. – Bryonora, Praha, 31: 13-23.

Kučera J. et Váňa J., 2005: Seznam a červený seznam mechorostů České republiky. – Příroda, Praha, 23: 1-104.

Kula E. & Králíček M., 1995: Výskyt melanismů u motýlů v imisní oblasti Děčínského Sněžníku. *Lesnictví-Forestry*, 41(6): 257-264.

Kula E. & Tyrner P., 2003a: Hymenoptera (Aculeata) of spruce stands of the air-polluted region of north Bohemia. *J. FOR. SCI.*, 49 (5): 200-207.

Kula E. & Tyrner P., 2003b: Hymenoptera (Apocrita, Aculeata) in forest stands of forest district Sněžník. *Acta univ. Agric. Et silv. Mend. Brun.*, LI (5): 19-28.

Kula E. 1991: Drabčíkovití (Staphylinidae, Coleoptera) porostů břízy v imisní oblasti. *Lesnictví*, 37 (11): 393-956.

Kula E., 1992: Střevlíkovití (Carabidae) v porostech břízy (*Betula verrucosa* Ehrh.) imisní oblasti. *Acta Univ. Agric.*, 1-4: 17-30.

Kula E., 1997: Fauna motýlů porostu břízy v imisní oblasti - I. imaga. (Moth fauna in birch stands in an air-polluted area - I. imagoes). *Lesnictví-Forestry*, 43(7): 289-295.

Kula E., 1997: Fauna motýlů porostu břízy v imisní oblasti - II. housenky. (Moth fauna in birch stands in an air-polluted area - II. larvae). *Lesnictví-Forestry*, 43(8): 347-356.

Kula E., 1997: Fauna motýlů porostu břízy v imisní oblasti - III. Zimující stadia. (Moth fauna in birch stands in an air-polluted area - III. Wintering stages). *Lesnictví-Forestry*, 43(9): 398-404.

Kula E., 1997: Spider fauna in substitute birch stands of air polluted area. *Biologia, Bratislava*, 52/2: 167-175.

Kula E., 1999: Lepidoptera feed-dependent on birch in air-polluted area. *Biologia, Bratislava*, 54/2: 151-157.

Kula E., 1999: Plošnice korunové fauny lesních dřevin v imisní oblasti lesní správy Sněžník. *J. FOR. SCI.*, 45 (6): 259-269.

- Kula E., 2001: Upland Seasonal dynamics of hoverflies (Diptera: Syrphidae) in forest ecosystems of the Děčínská Sandstone. *Acta Universitatis Carolinae Biologica*, 45: 97-108.
- Kula E., 2002: The leafhopper fauna in birch (*Betula pendula* Roth) stands. *J. FOR. SCI.*, 48 (8): 351-360.
- Kula E., 2007: *Motýli porostů náhradních dřevin v imisním území Sněžníku*. Lesnická práce, Brno. 107 pp.
- Kula E., Černý J. & Spružina J., 2005: Notes of the fauna of moths in an air-polluted area with a dominant proportion of birch. *Folia Oecologica*, 32/2: 83-89.
- Kula E., Černý J. & Spružina J., 2005: Nové druhy motýlů ve fauně Děčínska. (New Lepidoptera species in fauna of Děčín surroundings). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná*, 27: 55 - 66.
- Kula E., Černý J. & Spružina J., 2006: Sezónní letová aktivita motýlů čeledi Geometridae v území Děčínského Sněžníku. (Seasonal flight of moths of the family Geometridae in the region of Děčínský Sněžník). *Sborník Oblastního muzea v Mostě, Řada přírodovědná*, 28: 49-74.
- Kuncová J. et al. (1999): In: Mackovčín P & Sedláček M. (eds.): Chráněná území ČR, svazek I., Ústecko.-Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 350 pp.
- Kurková J. (1974): Bryosociologické poměry pískovcových ekotopů v Čechách. – ms., 84 p. [Dipl. práce; depon in: Knih. kat. bot. PŘF UK Praha].
- Kurková J. (1977): Společenstva mechorostů na pískovcích v Čechách. – ms., 125p. [Rigor. práce; depon in: Knih. kat. bot. PŘF UK Praha].
- Kurková J. (1978): The survey of bryophyte communities on sandstones in Bohemia. – Proc. Cryptogamol. Symp. Slovak Acad. Sci., Smolenice, p. 251-257.
- Kučková P. 2004: Srovnání fauny motýlů (Lepidoptera) lesního porostu v podmínkách inverzní rokle. Diplomová práce, Depon. in: Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a environmentální, Katedra ekologie a životní prostředí, 76 pp.
- Kučková P. 2004: Srovnání fauny motýlů (Lepidoptera) lesního porostu v podmínkách inverzní rokle. Diplomová práce, Depon. in: Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a environmentální, Katedra ekologie a životní prostředí, 76 pp.
- Laštůvka Z., Liška J., Vávra J., Elsner V., Laštůvka A., Marek J., Dufek T., Dvořák M., Kopeček F., Petruš M., Skyva J. & Vitek P., 1994: Faunistic records from the Czech Republic - 18. *Klapalekiana*, 30: 197-206.
- Liška J., Franz J., Laštůvka A., Laštůvka Z., Marek J., Němý J. & Vávra J., 2002: Faunistic records from the Czech Republic - 154. *Klapalekiana*, 38: 259-260.
- Lohwasser K. 1929: Vom Uhu in der böhmischen Schweiz. *Naturschutz in Sachsen, Landesverein Sächsische Heimatschutz. Dresden: 135- 141.*
- Lohwasser K. 1936: Vom Uhu im Elbsandsteingebirge. *Mitteilungen des Landesvereins Sächsische Heimatschutz. Band 25, Heft 9-12, Dresden: 241-244.*
- Loos K. 1906: Der Uhu in Böhmen, nebst einigen Notizen über die Verbreitung dieser Eule in anderen Ländern. 1-70 Saaz.
- Loos K. 1915: Der Wanderfalke in Böhmen. *Österreichische Monatschrift für den naturwissenschaftlichen Unterricht 11, Tempsfy Wien: 4-6,54-57, 136-140, 182-186, 227-234, 283-286, 321-324.*
- Macek J., 2006: Faunistic records from the Czech Republic - 219. *Klapalekiana*, 42: 345-349.
- Macek J., Ježek J., Chvojka P. 2006: Entomologický průzkum vybraných skupin hmyzu na území Národního parku České Švýcarsko. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa) 38 pp.
- Macek J., Ježek J., Chvojka P. 2007: Entomologický průzkum vybraných skupin hmyzu na území Národního parku České Švýcarsko. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa) 42 pp.

- Macek J., Švihla V., Ježek J., Chvojka P. 2004: Entomologický průzkum vybraných lokalit Národního parku České Švýcarsko. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 39 pp.
- Macek J., Švihla V., Ježek J., Chvojka P. 2005: Entomologický průzkum vybraných lokalit Národního parku České Švýcarsko. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 57 pp.
- Malík L., 1982: Střevlíkovití města Děčína. *Zprávy Čs. Spol. Entomol. Při ČSAV*, Praha, 18 (2): 47 - 50.
- Mánek J., Kolář R. (2006) : Genetická diverzita čtyř pravděpodobně původních populací smrku ztepilého z oblastí Labských pískovců, Českého ráje a Broumova. Ms. (Depon. in: Knih. Správa CHKO Labské pískovce, Děčín).
- Marková I., Härtel H., Bauer P. et Holec J. (2007): České Švýcarsko. - In: Čeřovský J., Podhajská Z. et Turoňová D., Botanicky významná území České republiky, pp. 75-82. AOPK ČR, Praha.
- Marková I. (2005a): Bryophyte diversity of Bohemian Switzerland in relation to microclimatic conditions. – *Ferrantia-Travaux scientifiques de Musee national d'histoire naturelle – Sandstone Landscape in Europe Past, Present and Future*, 44: 221-225, Luxembourg.
- Marková I. (2005b): *Hygrobiella laxifolia*. – In Kučera J. (ed.), Zajímavé bryofloristické nálezy VI., *Bryonora* 36:27.
- Marková I. (2006a): Botanický a bryologický průzkum Pryskyřičného dolu. - 9p.+ 6 append. [Ms.-depon in knihovna Správy NP České Švýcarsko, Pražská 52, Krásná Lípa]
- Marková I. (2006b): Mechorosty – text pro webové stránky NP České Švýcarsko. – el. dokum., 5 p. [depon in Správa NP České Švýcarsko, Pražská 52, Krásná Lípa]
- Marková I. (2006c): Mapování zástupců rodu *Orthotrichum* Hedw. a *Ulota* D. Mohr ex Brid. v Českém Švýcarsku (Labských pískovcích) a blízkém okolí. – Konference „Ohrožené a jinak významné rostliny a biotopy severních Čech“, FŽP UJEP, Ústí nad Labem, 16. – 17.9.2006.
- Marková I. (2008): Mechorosty Českého Švýcarska (Labských pískovců). – 106-120 p., In: Bauer P., Kopecký V. & Šmucar J. (eds.), *Labské pískovce – historie, příroda a ochrana území*. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Labské pískovce, Děčín.
- Martincová R., Musil P. & Musilová Z. 2003: Mezinárodní sčítání zimovišť kormorána velkého (*Phalacrocorax carbo sinensis*) v České republice v roce 2003. *Zprávy České společnosti ornitologické* 57: 24 – 27.
- März R. & Piechocki R. 1976: Der Uhu (*Bubo bubo*). *Neue-Brehm-Bücherei, a. Ziemsen Verlag – Wittenberg Lutherstadt*.
- März R. 1952: Vom Uhu, *Bubo bubo* (L.), in Sachsen und im angrenzenden Raum der Tschechoslowakei. *Beiträge zur Vogelkunde* 2: 109-136.
- März R. 1957: Das Tierleben des Elbsandsteingebirges. *Wittenberg*.
- März R. 1958: Der Uhu (*Bubo bubo* L.). *Neue-Brehm-Bücherei Leipzig*.
- Michalega M. & Blažej L., 2005: Poznatky z pozorování tesařka *Acmaeops septentrionis* (C.G.THOMSON). *Listy EK při Lab. Písk.*, 5/05, 5-6 pp.
- Michel J. 1891: Ornitologisches aus dem Elbthale. In: *Nordböhm. Vogel- und Geflügel-Zeitung* 4 (2): 1-3 (sic!), (3): 18-19.
- Michel J. 1896: Ornitologisches aus dem Elbthale II. *Nordböhm. Vogel- und Geflügel-Zeitung* 9 (7): 53-56, (8):61-63, (9): 69-71).
- Míka P., 1995: Faunistic records from the Czech Republic - 33. *Klapalekiana*, 31: 147-149.
- Müller F. (2003): *Hygrobiella laxifolia* (HOOK.) SPRUCE – eine neue Lebermoosart für die Tschechische republik. – *Bryonora*, Praha 31 (červen): 10-12.
- Müller J. & Steglich R., 2001: Zum aktuellen Vorkommender Flussjungfern (*Gomphus* et *Ophiogomphus* - Odonata) in der Elbe Sachsen-Anhalts. *Entomologische Nachrichten und Berichte*, 45: 145-150.

- Müller K. (1906-1916): Die Lebermoose Deutschlands, Oesterreichs u. d. Schweiz, ed. 2, tom 6, pars 1 (1906-1911): 1-871, pars 2 (1912-1916): 1- 947, Leipzig.
- Musil P., Musilová Z. & Pellantová J. 2003: Mezinárodní sčítání vodních ptáků v České republice v letech 1998 - 2003. *Zprávy České společnosti ornitologické* 57: 17 – 23.
- Nejedlá M., 1997: Rozšíření ploštic čeledi Rhopalidae (Heteroptera) na území Čech, Moravy a Slovenska. (The distribution of the family Rhopalidae (Heteroptera) in Bohemia, Moravia and Slovakia). *Klapalekiana*, 33: 187-237.
- Němcová (2008): Inventarizační průzkum připravovaného ZCHÚ Holý vrch. – Ms., 9 p. + 1 p. append. [Depon in knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín]
- Němcová-Pujmanová L. (1995): Floristische Kartierung der Moose in der böhmisch-sächsischen Krinitzsch. - In: Härtel et al., Schlußbericht zum Projekt "Biologisch/naturschutzfachliche Untersuchungen an der böhmisch-sächsischen Krinitzsch". - ms.(Depon.: Bioservis s r. o., Praha).
- Němcová (1999): *Fissidens arnoldii*. – In: Zajímavé nálezy, Bryonora, Praha, 23:9-10.
- Němcová L. (2001): Mechorosty. – In: Kuncová J., Šutera V., Vysoký V. (eds.), Labe, příroda dolního českého úseku řeky na konci 20. století, p. 50-59, Ústí n. L. Němcová-Pujmanová L. (1995): Floristische Kartierung der Moose in der böhmisch-sächsischen Krinitzsch. - In: Härtel et al., Schlußbericht zum Projekt "Biologisch/naturschutzfachliche Untersuchungen an der böhmisch-sächsischen Krinitzsch". - Ms.(Depon. in: Bioservis s r. o., Praha).
- Novák J., 1975: Příspěvek k poznání motýlů (Lepidoptera) severních Čech. (Beitrag zur Schmetterlingsfauna (Lepidoptera) Nordböhmens). *Sborn. Severočas. Mus., Ser. Natur., Liberec*, 7: 91-94.
- Novotný I., Popíšíl V. et Pospíšilová L. (1986): Bryofloristický příspěvek k širšímu okolí Děčína. – Severočas. Přír. Litoměřice, Příl. 1986: 77-85. Plášek, V., Marková, I. *Orthotrichum pulchellum* (Orthotrichaceae, Musci), new to the Czech Republic. *Acta Musei Moraviae*. 2007, sv. 92, s. 223-228.
- Očadlík J. (1970) - Výsledné zpracování topografického průzkumu rašelinných ložisek v ČSSR (R VI 1/4). Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín.
- Oehlke J. & Wolf H. 1987: Beiträge zur Insekten-Fauna der DDR: Hymenoptera – Pompilidae. *Beiträge zur Entomologie* 37: 279-390.
- Petersen G., 1965: Beitrag zur Kenntnis der Tineiden der Tschechoslowakei (Lepidoptera: Tineidae). *Acta faun. Ent. Mus. Nat. Pragae*, 11: 165-194.
- Petrus J. & Kalus Č. (eds.), (1998): Monitoring celkové atmosférické depozice na plochách bazálního monitoringu v Chráněných územích ČR. AOPK ČR středisko Brno.
- Pfeffer A., 1989: *Kůrovcovití a jádrohlodovití. Zoologické klíče*. Academia, Praha.
- Phoenix J. & Hentschel W., 2006: Nové doklady o vážkách *Aeshna subarctica elisabethae* Djakonov, 1922 a *Somatochlora alpestris* (SÉLYS, 1840) z české části Krušných hor. Vážky 2005. Sborník referátů VIII. celostátního semináře odonatologů ve Ždárských vrších. ZO ČSOP Vlašim: 167-174.
- Phoenix J. & Zinke J., 2004: Neue Nachweise von *Cordulegaster bidentata* SÉLYS, 1843 (Odonata, Cordulegastridae) im sächsischen Teil des Elbsandsteingebirges (Sächsische Schweiz). *Entomologische Nachrichten und Berichte*, 48: 175-178.
- Phoenix J., 1998: Nachweis der Gemeinen Keiljungfer *Gomphus vulgatissimus* (Linnaeus, 1758) an der Oberelbe (Odonata). *Mitteilungen Sächsischer Entomologen*, 43: 15.
- Phoenix J., 1999: Die Kirnitzsch / Křinice – ein überregional bedeutsames Fließgewässersystem in Sachsen und Böhmen. Schriftenreihe des Nationalparkes Sächsische Schweiz, 3: 58-88.
- Phoenix J., 2000: Besonderheiten aus der Tierwelt. Nationalpark Report, 2/2000: 12.
- Phoenix J., 2002: Die Libellenfauna (Odonata) in der Sächsischen Schweiz – eine erste zusammenfassende Übersicht. Vážky 2002. Sborník referátů V. celostátního semináře odonatologů v Labských pískovcích. ZO ČSOP Vlašim: 34-39.

- Phoenix J., 2004: Grenzübergreifende Libellenstudien (Cordulegastridae, Gomphidae) in der Sächsisch-Böhmischen Schweiz (Elbsandsteingebirge). *Vážky 2004*. Sborník referátů VII. celostátního semináře odonatologů v Krušných horách. ZO ČSOP Vlašim: 41-47.
- Phoenix J., 2005: Gestreifte Quelljungfer *Cordulegaster bidentata* (SÉLYS, 1843). In: Brockhaus, T. & U. Fischer (Hrsg.): Die Libellenfauna Sachsens. Natur & Text, Rangsdorf: 194-197.
- Phoenix J., 2005: Quellabflüsse in der Sächsischen Schweiz. In: Brockhaus T. & Fischer U. (Hrsg.): Die Libellenfauna Sachsens. Natur & Text, Rangsdorf: 364-365.
- Phoenix J., 2005: Zweigestreifte Quelljungfer *Cordulegaster boltonii* (DONOVAN, 1807). In: Brockhaus, T. & U. Fischer (Hrsg.): Die Libellenfauna Sachsens. Natur & Text, Rangsdorf: 198-201.
- Phoenix J., Kneis P. & Zinke J., 2001: *Ophiogomphus cecilia* im sächsischen Abschnitt der Elbe (Odonata: Gomphidae). *Libellula*, 20: 23-32.
- Pižl V., 1977: Kovaříkovití v rezervaci Růžák na Děčínsku (Col.). (Elateriden im Naturschutzgebiet Růžák auf Děčínsko in Nordböhmen (Col.)). *Zprávy Čs. Spol. Entomol. Při ČSAV*, Praha, 13: 20-24.
- Pižl V., 1979: Tesaříkovití Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce (Coleoptera, Cerambycidae). (Bockkäfer des LSG Labské pískovce (Coleoptera, Cerambycidae)). *Zprávy Čs. Spol. Entomol. Při ČSAV*, Praha, 15: 11-16.
- Pižl V., Starý J., Tajovský K. 2006a: Diverzita vybraných skupin půdní fauny (Oribatida, Lumbricidae, Chilopoda, Diplopoda, Oniscidea) v NP České Švýcarsko. Závěrečná zpráva. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 30 pp.
- Pižl V., Starý J., Tajovský K. 2006b: Půdně-zoologický průzkum (Oribatida, Lumbricidae, Chilopoda, Diplopoda, Oniscidea) v připravované NPR Kaňon Labe, v připravované PR Pod Holým vrchem a stávající PR Libouchecké rybníčky. Závěrečná zpráva. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 20 pp.
- Pižl V. et Tajovský K. (1996): Lumbricidae, Diplopoda, Oniscidea a Chilopoda CHKO Labské pískovce. Ms. (Depon. in Ústav půdní biologie AV ČR, Č. Budějovice et Správa NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 1-89).
- Podskalská H. 2004: Srovnání fauny vodních brouků (Coleoptera) vybraných vodních biotopů v Národním parku České Švýcarsko. Diplomová práce, Depon. in: Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a environmentální, Katedra ekologie a životní prostředí, 87 pp.
- Podskalská H. 2004: Srovnání fauny vodních brouků (Coleoptera) vybraných vodních biotopů v Národním parku České Švýcarsko. Diplomová práce, Depon. in: Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a environmentální, Katedra ekologie a životní prostředí, 87 pp.
- Pokorný J., 1985: Příspěvek k faunistice brouků tribu Carabini na Děčínsku (Coleoptera, Carabidae). *Zprávy Čs. Spol. Entomol. Při ČSAV*, 21: 37 - 40.
- Pokorný J., 1993: Příspěvek k rozšíření stěvlíků rodu "Carabus" a "Cychrus" v širším okolí Děčína. "COLEOPTERA: CARABIDAE". *Děčínské Vlastivědné Zprávy*, VI/3: 32 - 38.
- Pokorný J., 2006: Pokus o vysledování četnosti výskytu stěvlíka *Hemicarabus nitens* v závislosti na momentálních klimatických podmínkách v letech 1988-2006. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 18-19 pp.
- Pokorný J., 2006: Příspěvek k poznání druhu *Hemicarabus nitens* Linné, 1758. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 17-18 pp.
- Pokorný J., 2007: Příspěvek k poznání stěvlíka *Carabus menetriesi* Hummel. *Listy EK při Lab. Písk.*, 7/07, 9-12 pp.
- Pokorný J., 2007: Příspěvek k poznání stěvlíka *Carabus menetriesi* Hummel.. *Listy EK při Lab. Písk.*, 7/07, 9-12 pp.
- Pokorný P., Kuneš P., Abraham V. (2007): Holocenní vývoj vegetace v Českém Švýcarsku - In: Bauer P., Kopecký V. & Šmucar J. [eds.] (2008): Labské pískovce - historie, příroda a ochrana

- území. - Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Labské pískovce, Děčín, 129 pp. + 32 pp. append.
- Pulpán J. & Táborský I., 1983: Střevlíkovití severozápadních Čech (Coleoptera, Carabidae). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná*, 5: 1 - 56.
- Rejl S., 2004: Poznámka k druhu *Heteropterus morpheus*. *Listy EK při Lab. Písk.*, 4/04, 7 pp.
- Riebe H., Härtel H., Bauer P. & Benda P. 1999: Přírodní poměry Českosaského Švýcarska. *Nationalpark Sächsische Schweiz. Heft 3 Sächsisch – Böhmisches Schweiz, Českosaské Švýcarsko. Schriftenreihe des Nationalparkes Sächsische Schweiz. Sächsisches Druck – und Verlagshaus AG: 20 – 57.*
- Riebe H., Härtel H., Bauer P. et Benda P. (1999): Die Naturlausstattung der Sächsisch –Böhmischen Schweiz. - Nationalpark Sächsische Schweiz, Bad Schandau 3: 20-57.
- Riehmer E. (1926): Die Laubmoose Sachsens I. – S. B. u. Abh. Naturwiss. Ges. Isis Dresden, 1925: 24-72.
- Riehmer E. (1927): Die Laubmoose Sachsens II. – S. B. u. Abh. Naturwiss. Ges. Isis Dresden, 1926: 17-95.
- Richter K. 1938: Das Brutvorkommen des dick schäbeligen Tannenhähers, *Nucifraga c. caryocatactes* L., in den Sudetenländern. In: *Mitt. Ver. sächs. Orn. Bd. 5: 128-134, Dresden.*
- Roček Z. 1972: Rozšíření čolka horského (*Triturus alpestris* Laur.) v Severních Čechách. *Sborník Severočeského muzea – Přírodní vědy*, Liberec, 4: 45-52.
- Rozínek R. & Francek J., 2007: Zhodnocení současného stavu tůň obnovených v roce 1997 – 2006 na území CHKO Labské pískovce, posuzováno z hlediska atraktivnosti pro obojživelníky. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 71 pp.
- Růžička J. & Vávra J., 1993: Rozšíření a ekologie brouků rodu *Choleva* (Coleoptera: Leioidea: Cholevinae) na území Čech, Moravy a Slovenska. (The distribution and ecology of the genus *Choleva* (Coleoptera: Leioidea: Cholevinae) throughout Bohemia, Moravia and Slovakia). *Klapalekiana*, 29: 103-130.
- Růžička J. 2005: Průzkum řádu brouků (Coleoptera) suťových polí v připravované přírodní rezervaci Holý vrch, k. ú. Jílové u Děčína. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 6 pp. + 6 pp. append.
- Růžička J. 2006: Zoologický průzkum suť v Národní přírodní rezervaci Růžák (NP České Švýcarsko). Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 7 pp. + 3 pp. append.
- Růžička V. 1987: Krkavec velký - *Corvus corax* L., 1758 - v Severočeském kraji v roce 1987. *Fauna Bohem. Septentr. No 13, Ústí nad Labem: 57-64.*
- Růžička V. 1992: Některá méně obvyklá pozorování hnízdících ptáků v severních a severovýchodních Čechách. *Fauna Bohem. Septentr. T. 17, Ústí nad Labem: 51-58.*
- Rychnovský S. 1964: Lovná zvěř děčínského okresu. *Diplomová práce, Pedagogická fakulta, Ústí nad Labem.*
- Řezáč M. & Kubcová L., 2002: Rozšíření pavouků (Araneae) čeledí Atypidae, Eresidae a Titanoecidae v České republice. (Distribution of spiders families Atypidae, Eresidae a Titanoecidae in the Czech Republic). *Klapalekiana*, 38: 37-61.
- Říha R. & Blažej L., 2006: Klepítníci. *Listy EK při Lab. Písk.*, 6/06, 19 pp.
- Salásek V. C. & Tyrpák J. 1966: Výskyt a hnízdění některých ptačích druhů v Severočeském kraji. *Zprávy a studie, část II. Oblastní vlastivědné muzeum Teplice: 20 – 33.*
- Sekera J. 1951: Hnízdiště výrů v Československu. *Práce Výzkumného ústavu lesa a myslivosti.*
- Sekera J., 1954: Rozšíření výrů v Československu. *Práce výzk. ústavů lesnických v ČSSR, Sv. 7: 155-170.*
- Schmatz R. 1928: Tiere des Erzgebirges. *Heimatkunde des Bezirkes Aussig: 214 – 219.*
- Schade A. (1923): Die kryptogamischen pflanzengesellschaften an den Felswänden der Sächsischen Schweiz. – Ber. Deutch. Bot. Ges., Berlin, 41: 49-66.

- Schade A. (1924): Die Lebermoose Sachsens. – S. B. u. Abh. Naturwiss. Ges. Isis Dresden, 1922-1923: 3-70.
- Schade A. (1934): Die kryptogamische Pflanzenwelt an den Felswänden des Elbsandsteingebirges und ihre Lebensbedingungen. – Feddes Repert., Beih., Berlin, 76: 12-32.
- Schade A. (1936): Nachträge zum Standortverzeichnis der Lebermoose Sachsens nebst einigen kritischen Bermerkungen. – S. B. u. Abh. Naturwiss. Ges. Isis Dresden, 1935: 18-86.
- Schiffner V. (1896): Neue Bieträge zur byologie Nordböhmens und Riesengebirges I. – Lotos, Prag, 44: 268-293.
- Schiffner V. (1900): Nachweis einiger für die böhmische Flora neuer Bryophyten nebst bemerkungen über einzelne bereits daselbst nachgewiesene Formen. – Lotos, Prag, 48: 322-356.
- Schiffner V. (1905): Ergebnisse der bryologischen Exkursionen in Nord-Böhmen und im Riesengebirge im Sommer 1904. – Lotos, Prag, 53: 12-53.
- Schiffner V. et Schmidt A. (1886): Moosflora des Nördlichen Böhmens. – Lotos, Prag, 34: 18-36.
- Skalický V. (1988): Regionálně fyto geografické členění. - In: Hejný S. et Slavík B. (eds.), Květena České socialistické republiky 1: 103-121, Praha.
- Skoupý V., 2004: *Střevlíkovití brouci (Coleoptera, Carabidae) České a Slovenské republiky ve sbírce Jana Pulpána. (Ground-beetles (Coleoptera, Carabidae) of Czech and Slovak Republics of Jan Pulpan's collection)*. Public History, Praha, 213 pp. + CD.
- Skuhrovec J., 2003: Rozšíření nosatců rodu *Hypera* (Coleoptera: Curculionidae) na území České republiky. (Distribution of weevils of the genus *Hypera* (Coleoptera: Curculionidae) in the Czech Republic). *Klapalekiana*, 39: 69-125.
- Sláma M. 1998: *Tesaříkovití – Cerambycidae, České republiky a Slovenské republiky (Brouci – Coleoptera)*. Vyd. Milan Sláma, Krhanice. 383 pp.
- Slavičková H. 2004: Poznámky k myslivosti na českokamenickém velkostatku Ulricha Kinského v letech 1930 – 1938. *Minulosti Českého Švýcarska (II). Sborník příspěvků historické konference 2003: 193 – 199*.
- Smetana A., 1958: *Drabčíkovití – Staphylinidae. Fauna ČSR, svazek 12. Československá akademie věd, Praha, 419 pp.*
- Steffens R. & Sturm A. 1978: Das gegenwärtige Brutvorkommen der Wasseramsel im Bezirk Dresden und Vorschläge für seinen wirksameren Schutz. *Naturschutzarbeit und naturkundliche Heimatforschung in Sachsen, 20: 19 – 39*.
- Still V. & Still J. 1968: Naše ptactvo v Děčínské zoo. *Příroda Děčínska, okr. vlast. Muzeum v Děčíně, srpen 1968*.
- Still V. 1999: Zvířecí vzpomínky. *Fauna Bohemiae Septentrionalis, Tomus 24. Ústí nad Labem: 13-43*.
- Stolle E. (1938-1940): Die Torfmoose Sachsens. - S. B. u. Abh. Naturwiss. Ges. Isis Dresden, 1936/37(1): 85-132 et 1938/39(2): 112-164.
- Straka J. 2006: Závěrečná zpráva. Inventarizační průzkum brouků z čeledi střevlíkovitých (Coleoptera) a žahadlového blanokřídlého hmyzu (Hymenoptera, Aculeata) v připravované přírodní rezervaci Býnovecké vřesoviště. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 11 pp. + 9 pp. append.
- Straka J. 2007: Závěrečná zpráva. Inventarizační průzkum brouků z čeledi střevlíkovitých (Coleoptera) a žahadlového blanokřídlého hmyzu (Hymenoptera, Aculeata) v připravované přírodní rezervaci Býnovecké vřesoviště. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 18 pp.
- Straka J. 2005: Závěrečná zpráva. Determinace materiálu zástupců řádu blanokřídlého hmyzu (Hymenoptera). Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 13 pp.
- Straka J., 2005b: Apoidea (včely), pp. 392 – 405. In: Farkač J., Král D. & Škorpík M. (ed.), 2005: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.

- Straka J., Bogusch P., Tyrner P. & Vepřek D., 2004: New important faunistic records of Hymenoptera (Chrysidoidea, Apoidea, Vespoidea) from the Czech Republic. (Nové významné nálezy blanokřídlých (Chrysidoidea, Apoidea, Vespoidea) z České republiky). *Klapalekiana*, 40: 143-153.
- Strejček J. 2001: Zpráva o výsledku průzkumu fytofágních brouků z čeledí Chrysomelidae s. l., Bruchidae, Anthribidae a Curculionidae s. l. v NP Labské pískovce a okolí v roce 2001. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 22 pp.
- Strejček J. 2002: Zpráva o výsledku průzkumu fytofágních brouků z čeledí Chrysomelidae s.l., Bruchidae, Anthribidae a Curculionidae s.l. v Národním parku České Švýcarsko a okolí v roce 2002. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 26 pp.
- Strejček J. 2003: Zpráva o výsledku průzkumu fytofágních brouků z čeledí Chrysomelidae s. l., Bruchidae, Anthribidae a Curculionidae s. l. v Národním parku České Švýcarsko a okolí v roce 2003. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 29 pp.
- Strejček J. 2004: Zpráva o výsledku průzkumu fytofágních brouků v Národním parku České Švýcarsko a v navazujících významných areálech CHKO Labské pískovce v roce 2004. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 25 pp.
- Strejček J. 2005: Zpráva o výsledku průzkumu fytofágních brouků z čeledí Chrysomelidae s. l., Bruchidae, Anthribidae a Curculionidae s. l. v Národním parku České Švýcarsko a v navazujících významných areálech CHKO Labské pískovce v roce 2005. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 24 pp.
- Strejček J. 2006: Provedení inventarizačních průzkumů vybraných skupin fytofágního hmyzu v PR Arba a PR Pod lesem, v přípr. PR Pastýřská stěna a přípr. NPR Kaňon Labe. Závěrečná zpráva. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 29 pp.
- Strejček J. 2007: Zpráva z informativního jednosezonního průzkumu fytofágních brouků z čeledí Chrysomelidae s. l., Bruchidae, Anthribidae a Curculionidae s. l. v chráněném přírodním území „Za pilou“ (u Srbské kamenice), „Stará Oleška“ (u obce Stará Oleška) = „Olešský rybník“, „Libouchecké rybníčky (u obce Libouchec), „Na Tisce“ (u obce Tisá) v CHKO Labské pískovce. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 22 pp.
- Strejček J. 2008: Studie výskytu fytofágních druhů brouků na území CHKO Labské pískovce. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 53 pp.
- Strejček J., 1976 :Příspěvek k poznání fauny brouků čeledí Anthribidae a Curculionidae v ČSSR. (Beitrag zur Kenntnis der Käferfauna der Familien Anthribidae und Curculionidae in der ČSSR). *Zprávy Čs. Spol. Entomol. Při ČSAV*, Praha, 12: 119-138.
- Strejček J., 1993: Příspěvek k poznání brouků z čeledí *Carabidae*, *Chrysomelidae* a *Curculionidae* východního konce Krušných hor v okolí Petrovic, Tisé a Knínice. (Beiträge zur Kenntnis der Käfer aus den Familien *Carabidae*, *Chrysomelidae* und *Curculionidae* an östlichen Ende des Erzgebirges in der Umgebung von Petrovice, Tisá und Knínice). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná*, 13/14: 83 - 84.
- Suda J., Bauer P., Brabec J. et Hadinec J. (2000): Znovunalezené druhy naší květeny – žabníček vzplývavý. – *Živa* 48: 205–207.
- Suda J., Bauer P., Brabec J. et Hadinec J. (2001): Znovunalezené druhy naší květeny – třezalka pěkná. – *Živa* 49: 113–115.
- Svadbík P., 2003: Faunistické střípky. *Listy EK při Lab. Písk.*, 3/03, 4 pp.
- Svadbík P., 2004: I štěstí je sběrateli třeba. *Listy EK při Lab. Písk.*, 4/04, 7 pp.
- Svoboda D. et Peksa O. (2008): Epyfitická lichenoflóra stromů podél silnic v Labských pískovcích v severních Čechách. (Epiphytic lichen flora on roadside trees in the Elbe Sandstones (Labské pískovce) in northern Bohemia (Czech Republic). - *Příroda*, Praha, [in press].
- Šafránek O., 2005: Inventarizační průzkum na území připravované NPR Kaňon Labe. Závěrečná zpráva. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 73 pp. + 16 pp. append.

- Šedivý J., 2001: Contribution to the taxonomy and knowledge of hosts of ichneumonids (Hymenoptera: Ichneumonidae). (Příspěvek k taxonomii a poznání hostitelů lumků (Hymenoptera: Ichneumonidae)). *Klapalekiana*, 37: 59-69.
- Štill V. (1975): Kamzík horský (*Rupicapra rupicapra*) v Lužických horách a Labských pískovcích. *Sborník Severočeského musea, Serie Naturaea, Liberec*, 7:127 – 166.
- Šťastný K., Bejček V. & Hudec K. 1996: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 1985 - 1989. *H & H, Jinočany*.
- Šťastný K., Randík A. & Hudec K. 1987: Atlas hnízdního rozšíření ptáků ČSSR 1973/77. *Academia Praha*.
- Štill J. 1975: Kamzík horský (*Rupicapra rupicapra*) v Lužických horách a Labských pískovcích. *Sborník Severočeského muzea – Přírodní vědy, Liberec*, 7:127-166.
- Šutera V., Koptíva J. & Vysoký V., 1999: Průzkum přírodní rezervace Libouchecké rybníčky. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 12 pp.
- Šutera V. & Vondráček J. 1985: Nové hnízdiště kulíška nejmenšího, *Glaucidium passerinum* (L.), v CHKO Labské pískovce. *Fauna Bohemiae Septentrionalis, No 10. Ústí nad Labem: 45-49*.
- Šutera V. & Vondráček J. 1987: Ptactvo CHKO Labské pískovce. 2. část. *Fauna Bohemiae Septentrionalis, Tomus 12. Ústí nad Labem: 7-27*.
- Šutera V. & Vondráček J. 1988: Dravci a sovy okresu Ústí nad Labem. *Fauna Bohem. Septentr. T. 13, Ústí nad Labem: 37-46*.
- Šutera V. & Vondráček J. 1993: Moudivláček lužní, *Remiz pendulinus* (L.), v severních Čechách. *Fauna Bohem. Septentr. T. 18, Ústí nad Labem: 45 - 52*.
- Šutera V. & Vysoký V. 2001: Ptáci (Aves). In: ŠUTERA V., KUNCOVÁ J. & VYSOKÝ V.: *Labe. Příroda dolního českého úseku řeky na konci 20. století. Ústí nad Labem: 135-140*.
- Šutera V. 1983: Inventarizační průzkum SPR Růžák a SPR Ponova louka. *Fauna Bohemiae Septentrionalis, No 8. Ústí nad Labem: 15-19*.
- Šutera V. 1991: Kachnovití a chřástalovití ptáci okresu Ústí nad Labem (Aves, Anatidae et Rallidae). *Fauna Bohem. Septentr. T. 16, Ústí nad Labem: 21-23*.
- Šutera V. 1994a: Tah a zimování konipasa horského (*Motacilla cinerea*) a konipasa bílého (*Motacilla alba*). *Fauna Bohem. Septentr. T. 19, Ústí nad Labem: 103-105*.
- Šutera V. 1994b: Výsledky zoologického inventarizačního průzkumu řeky Labe mezi Děčínem a Hřenskem. *Labe, řeka současnosti a budoucnosti. Děčín: 70-72*.
- Šutera V., Kuncová J. & Vysoký V. (eds), 2001: *Labe. Příroda dolního českého úseku řeky na konci 20. století, Ústí nad Labem*.
- Šutera V., Vondráček J. & Vysoký V. 1997: Ptáci okresu Ústí nad Labem. *AOS Publishing Ústí nad Labem*.
- Švácha B. (1970) - Závěrečná zpráva – Průzkum rašelinných ložisek v kraji Severočeském. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín.
- Švihla V., 2004: Faunistic records from the Czech Republic - 176. *Klapalekiana*, 40: 155.
- Táborský I., 1981: Faunistic records from Czechoslovakia, Coleoptera, Dytiscidae. *Zprávy Čs. Spol. Entomol. Při ČSAV, Praha*, 17: 137.
- Táborský I., 1985: Nové a faunisticky pozoruhodné nálezy brouků ze severozápadních Čech. (Coleoptera 1. Haliplidae, Dytiscidae). (Neue und faunistisch bemerkenswerte Käferfunde aus Nordwestböhmen. (Coleoptera 1. Haliplidae, Dytiscidae)). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná, 7: 17 - 20*.
- Táborský I., 1988: K výskytu a rozšíření tesaříkovitých (*Cerambycidae*) v severozápadních Čechách. (Zum Vorkommen und Verbreitung der Bockkäfer (*Cerambycidae*) in Nordwestböhmen). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná, 8/9: 7 - 15*.

- Táborský I., 1995: *Histeroidea severozápadních Čech ze sbírek Okresního muzea v Mostě. (Histeroidea Nordwestböhmens aus den Sammlungen des Bezirksmuseums in Most). Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná, 17: 49 - 52.*
- Tolasz, R. (ed.), 2007: *Atlas podnebí Česka. ČHMÚ, Praha. 255 pp.*
- Trommler M. et Csaplovics E. (2007): Využití digitálního modelu terénu pro ochranu přírody a krajiny Labských pískovců - In: Bauer P., Kopecký V. & Šmucar J. [eds.] (2008): *Labské pískovce - historie, příroda a ochrana území. - Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Labské pískovce, Děčín, 129 pp. + 32 pp. append.*
- Trýzna M. & Blažej L., 2006: Spáleniště – vzácný biotop raritních druhů hmyzu Českého Švýcarska. *Listy EK při Lab. Písk., 6/06, 6 pp.*
- Trýzna M., 2001 : Faunisticky významné nálezy některých druhů brouků na území Labských pískovců. *Listy EK při Lab. Písk., 1/01, 3-4 pp.*
- Trýzna M., 2002: Krátké zprávy. *Listy EK při Lab. Písk., 2/02, 3 pp.*
- Trýzna M., 2002: Zajímaví a vzácní broučí obyvatelé národního parku. *České Švýcarsko - Zpravodaj Národního parku České Švýcarsko, 1/2002: 8.*
- Trýzna M., 2003: Amatérští i profesionální entomologové se sdružují při NP České Švýcarsko. *České Švýcarsko – Zpravodaj Správy Národního parku České Švýcarsko, Krásná Lípa, 2/2: 5.*
- Trýzna M., 2003: Brouci z doby ledové žijí v Českém Švýcarsku. *Listy EK při Lab. Písk., 3/03, 6-7 pp.*
- Trýzna M., 2003: Hmyz a České Švýcarsko. *Listy EK při Lab. Písk., 3/03, 5-6 pp.*
- Trýzna M., 2003: O broucích z doby ledové. *České Švýcarsko – Zpravodaj Správy Národního parku České Švýcarsko, Krásná Lípa, 2/1: 6.*
- Trýzna M., 2003: Výzkum bezobratlých živočichů na území Českého Švýcarska – historie a současnost. *Listy EK při Lab. Písk., 3/03, 4-5 pp.*
- Trýzna M., 2004: Bezobratlí zařazení do soustavy NATURA 2000. *Listy EK při Lab. Písk., 4/04, 5 pp.*
- Trýzna M., 2004: Bezobratlí zařazení do soustavy NATURA 2000. *Listy EK při Lab. Písk., 4/04, 5 pp.*
- Trýzna M., 2004: Další vzácní obyvatelé Českého Švýcarska. *Listy EK při Lab. Písk., 4/04, 7 pp.*
- Trýzna M., 2004: Faunistické střípky - hmyz. *Listy EK při Lab. Písk., 4/04, 5 pp.*
- Trýzna M., 2004: Chráněný a ohrožený hmyz Českého Švýcarska. *České Švýcarsko – Zpravodaj Správy Národního parku České Švýcarsko, Krásná Lípa, 3/1: 7.*
- Trýzna M., 2004: Ještě jednou ke kozlíčkům rodu Pogonocherus. *Listy EK při Lab. Písk., 4/04, 7-8 pp.*
- Trýzna M., 2004: Lepidopterologický průzkum motýlů v přírodní rezervaci Babylon v Národním parku České Švýcarsko, Dle výsledků výzkumu Dr. Jiřího Vávry. *Listy EK při Lab. Písk., 4/04, 6 pp.*
- Trýzna M., 2004: Motýli Českého Švýcarska. *Listy EK při Lab. Písk., 4/04, 6-7 pp.*
- Trýzna M., 2004: Unikáty v Národním parku České Švýcarsko. *Obzor – Národní geografický magazín. 1(1): 22-23.*
- Trýzna M., 2004: Výsledky faunistického výzkumu nosatcovitých brouků (Curculionidae) a mandelinek (Chrysomelidae) na území NP České Švýcarsko a v navazujících areálech, Dle výzkumů dr. Strejčka. *Listy EK při Lab. Písk., 4/04, 8 pp.*
- Trýzna M., 2005: Unikátní fauna Růžovského vrchu. *České Švýcarsko - Zpravodaj Správy Národního parku České Švýcarsko, Krásná Lípa, 4/2: 5-6.*
- Trýzna M., 2007: V národním parku objeveny nové druhy pro vědu. *České Švýcarsko - Zpravodaj Správy Národního parku České Švýcarsko, Krásná Lípa, 6(2): 5.*
- Týr V., 1997: Příspěvek k faunistice brouků nadčeledi Scarabaeoidea (Coleoptera) Čech, Moravy a Slovenska. (Contribution to the faunistics of Scarabaeoidea (Coleoptera) of Bohemia, Moravia and Slovakia). *Klapalekiana, 33: 239-247.*
- Tyrner P., 2001: Faunistic records from the Czech Republic - 134. *Klapalekiana, 37: 129-130.*

- Valečka J., Terhešová D., Koleník S., 2005: Tiské stěny – studie zhodnocení vlivu návštěvnosti na přírodní prostředí, návrh opatření. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 181 pp.
- Valečka J., Friml V., Terhešová D., Koleník S., 2006: Kaňon Labe, studie. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 221 pp.
- Valenta B. 1967a: Kulíšek nejmenší na Děčínsku. *Vlastivědné zprávy Okresního vlastivědného muzea v Děčíně, duben, Děčín: 14-15.*
- Valenta B. 1967b: Sokol stěhovavý na Děčínsku. *Děčínské vlastivědné zprávy, říjen, Děčín: 6-8.*
- Vaněk J. 1988: Výskyt obojživelníků a plazů na lokalitě Pískovna Filipov. *Fauna Bohemiae Septentrionalis, Ústí nad Labem, Tomus 13: 73-77.*
- Vávra J. 2002: NPR Růžák – lepidopterologický průzkum. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 9 pp. + 8 pp. append.
- Vávra J. 2003: PR Babylon – lepidopterologický průzkum. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 13 pp. + 13 pp. append.
- Vávra J. 2004: PR Babylon – lepidopterologický průzkum II. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 17 pp. + 15 pp. append.
- Vávra J. 2005: Lepidopterologický inventarizační průzkum na skalních biotopech v okolí Hřenska. Ms. Depon. in: knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa, 15 pp. + 15 pp. append.
- Vávra J. 2006: Kaňon Labe – Lepidopterologický průzkum. Závěrečná zpráva. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 18 pp. + 16 pp. append.
- Vávra J., 2000: Motýlí fauna Vysoké Lípy u Jetřichovic a okolí v CHKO Labské pískovce. (Lepidopteran fauna (*Lepidoptera*) of Vysoká Lípa near Jetřichovice and surroundings in the Labské pískovce Landscape Protected Area). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná, 22: 87 - 106 + appendix.*
- Vávra J., 2005: Motýlí fauna přírodní rezervace Babylon v Národním parku České Švýcarsko. (Lepidopteran fauna (*Lepidoptera*) of Babylon Nature Reserve in České Švýcarsko (Bohemian Switzerland) National Park). *Sborník Okresního muzea v Mostě, Řada přírodovědná, 27: 39 - 54*
- Veselý P. 2002: *Střevlíkovití brouci Prahy (Coleoptera: Carabidae). (Die Laufkäfer Prags (Coleoptera: Carabidae)).* Praha, 167 pp + CD-ROM (in Czech, German summary).
- Vlček M. & Vondráček, J. 1973: Výskyt, hnízdění a ekotopické nároky slavíka obecného *Luscinula megarhynchos* L. v podmínkách severních Čech. Litoměřicko, vlastivědný sborník 10: 131-147.
- Vogel J. C., Jeßen S., Gibby M., Jermy A. C. et Ellis L. (1993): Gametophytes of *Trichomanes speciosum* (Hymenophyllaceae: Pteridophyta) in Central Europe.- *Fern Gaz.*, London, 14: 227-232.
- Vondráček J. (ed.) 1990: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. Septentr. Tom 14-15, Ústí nad Labem: 15-17.*
- Vondráček J. (ed.) 1982: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. Septentr. No 7, Ústí nad Labem: 63.*
- Vondráček J. (ed.) 1985: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. Septentr. No 10, Ústí nad Labem: 67-70.*
- Vondráček J. (ed.) 1987: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. Septentr. Tom 13 Ústí nad Labem: 67-72.*
- Vondráček J. (ed.) 1988: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. Septentr. Tom 13, Ústí nad Labem: 67-72.*
- Vondráček J. (ed.) 1991: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. Septentr. Tom 16, Ústí nad Labem: 47-49.*

- Vondráček J. (ed.) 1992: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. Septentr. Tom 17, Ústí nad Labem: 59-67.*
- Vondráček J. (ed.) 1993: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v severních Čechách. *Fauna Bohem. Septentr. Tom 18, Ústí nad Labem: 35-44.*
- Vondráček J. (ed.) 1994: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v severních Čechách. *Fauna Bohem. Septentr. Tom 19, Ústí nad Labem: 91-102.*
- Vondráček J. (ed.) 1995: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v severních Čechách. *Fauna Bohem. Septentr. Tom 20, Ústí nad Labem: 27-34.*
- Vondráček J. & Benda P. 1993: Avifauna údolí Labe mezi střekovskou zdrží a státní hranicí ve Hřensku. *Manuskript, dep. ČÚOP Ústí n.L.*
- Vondráček J. & Honců M. 1990: Jeřáb popelavý *Grus grus* (L.) v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. septentr. T. 14-15, Ústí n.L.: 85-88.*
- Vondráček J. & Honců M. 1992: Dudek chocholatý (*Upupa epops* L.) v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. Septentr. T. 17, Ústí n.L.: 23-28.*
- Vondráček J. & Šutera V. 1984: Příspěvek k rozšíření kulíka říčního, *Charadrius dubius curonicus* GMELIN, 1789 v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. Septentr. No. 9, Ústí n.L.: 23-2.*
- Vondráček J. & Šutera V. 1986: Ptactvo CHKO Labské pískovce. 1. část. *Fauna Bohemiae Septentrionalis, No 11. Ústí nad Labem: 39-58.*
- Vondráček J. & Šutera V. 1987: Ptactvo Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce. 2. část. *Fauna Bohemiae Septentrionalis, Ústí nad Labem, Tomus 12: 7-39.*
- Vondráček J. 1967: Ornitologický výzkum navržené CHKO Labské pískovce. *Manuskript.*
- Vondráček J. 1968a: Der Uhu in Nordböhmen. *Sächsische Heimatblätter, Dresden 1968(5): 234.*
- Vondráček J. 1968b: Některé severské druhy v avifauně Severočeského kraje. *Zprávy a studie Oblastního vlastivědného muzea v Teplicích 4: 21-29.*
- Vondráček J. 1968c: Z historie ornitologických výzkumů Labských pískovců. *Příroda Děčínska, Okresní vlastivědné muzeum v Děčíně, srpen. Děčín: 8-11.*
- Vondráček J. 1970a: Dravci v Severočeském kraji. *Manuskript.*
- Vondráček J. 1970b: K výskytu sýce rousného (*Aegolius funereus* L.) v severních Čechách a sousedících oblastech Saska. *Ochrana fauny 4 (2): 75-78.*
- Vondráček J. 1972: Nové hnízdiště čápa černého (*Ciconia nigra*) v Labském pískovcovém pohorí. *Zprávy Čs. ornit. společnosti 12: 3-4.*
- Vondráček J. 1973a: K rozšíření výra velkého v Severočeském kraji. *Ochrana přírody, Ochranařský průzkum (5): 17-18.*
- Vondráček J. 1973b: K výskytu čápa černého (*Ciconia nigra*) v Labském pískovcovém pohorí. *Děčínské vlastivědné zprávy 4, Děčín: 7.*
- Vondráček J. 1975: K výskytu orlů v Severočeském kraji. *Sbor. Severočes. muzea, Ser. Natur. 7, Liberec: 95- 98.*
- Vondráček J. 1976a: K průběhu osídlení Severočeského kraje čápem černým, *Ciconia nigra*. *Fauna Bohem. Septentr. No. 1, Ústí n.L.: 23-25.*
- Vondráček J. 1976b: Ptactvo Ústecka. *Manuskript.*
- Vondráček J. 1976d: Výskyt některých chráněných ptačích druhů na Ústecku. *Stipa, vlast. sborník 2, , Ústí nad Labem: 79-108.*
- Vondráček J. 1976e: Změny ve složení avifauny Severočeského kraje v posledních 25 letech. *Fauna Bohem. Septentr. No.1. Ústí n.L.: 15-21.*
- Vondráček J. 1977: Moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*) v Severočeském kraji. *Zprávy a studie Kraj. Muzea v Teplicích 1976/1977 (12): 65-70.*

- Vondráček J. 1978: Veränderungen in der Vogelwelt des Nordböhmische Bezirkes. *Der Falke* 25: 386-389.
- Vondráček J. 1979: K rozšíření a bionomii výra velkého v severních Čechách. *Československá ochrana přírody* 19, Bratislava: 179-196.
- Vondráček J. 1971: Ještě k rozšíření sovy pálené v Severočeském kraji. *Ochrana přírody. Ochránářský průzkum* (8): 31-32.
- Vondráček J. 1981: K výskytu sýčka obecného, *Athene noctua* (SCOP.) v Severočeském kraji. *Fauna Bohem. Septentr. No 5-6, Ústí n.L.*: 37-44.
- Vondráček J. 1982a: K výskytu kulíška nejmenšího (*Glaucidium passerinum passerinum* L.) v Severočeském kraji. *Sborn. Severočas. Muz., Ser. Natur., Liberec, 12. Liberec*: 151-154.
- Vondráček J. 1982b: Ornitologická bibliografie Severočeského kraje. *Fauna Bohem. septentr. No 7, Ústí n.L.*: 43-55.
- Vondráček J. 1985: Sovy v Severočeském kraji. *Sborn. Severočas. muzea, Přírod. vědy* 14, Liberec: 137-168.
- Vondráček J. 1986: Vývoj populace výra velkého v Severočeském kraji. *Sovy - Sborník z konference v Přerově*: 131-133.
- Vondráček J. 1991: Potápky na území Severočeského kraje (Aves, Podocipediforme, Podicipedidae). *Fauna Bohem. Septentr. T. 16, Ústí n.L.*: 35-44.
- Vondráček J. 1992a: Avifauna ústecké části CHKO Labské pískovce. Přírodovědný průzkum zájmového území Tisá – Rájec - Ostrov. *Manuskript, str. 39-52, dep. ČÚOP, Ústí n.L. a CHKO Labské pískovce, Děčín.*
- Vondráček J. 1992b: Čáp černý v severních Čechách. *Manuskript, dep. ČÚOP Ústí n.L.*
- Vondráček J. 1996a: Hnízdění severočeské populace čápů černých v letech 1991 – 1995. *Fauna Bohem. Septentr. Tom 21, Ústí nad Labem*: 77-79.
- Vondráček J. 1996b: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v severních Čechách. *Fauna Bohem. Septentr. Tom 21, Ústí nad Labem*: 51-63.
- Vondráček J. 1997a: K výskytu luňáka červeného a luňáka hnědého (*Milvus milvus* L., *Milvus migrans* L.) v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 22. Ústí nad Labem*: 45-54.
- Vondráček J. 1997b: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 22. Ústí nad Labem*: 81-88.
- Vondráček J. 1998a: Motáci v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 23. Ústí nad Labem*: 61-72.
- Vondráček J. 1998b: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 23. Ústí nad Labem*: 73-84.
- Vondráček J. 1999a: Ledňáček říční – *Alcedo atthis*. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 24. Ústí nad Labem*: 49-62.
- Vondráček J. 1999b: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 24. Ústí nad Labem*: 73-90.
- Vondráček J. 2000a: Kavka velká – *Corvus monedula* v severních Čechách.m. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 25. Ústí nad Labem*: 101-105.
- Vondráček J. 2000b: Skorec vodní – *Cinclus cinclus* (L.) na území okresu Ústí nad Labem. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 25. Ústí nad Labem*: 101-105.
- Vondráček J. 2000c: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 25. Ústí nad Labem*: 95-100.
- Vondráček J. 2001a: Ptáci dolního Labe. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 26. Ústí nad Labem*: 87-122.

- Vondráček J. 2001b: Skorec vodní – *Cinclus cinclus* (L.) v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 26. Ústí nad Labem: 123 - 130.*
- Vondráček J. 2001c: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 26. Ústí nad Labem: 131-148.*
- Vondráček J. 2002a: K rozšíření volavky popelavé (*Ardea cinerea* L.) v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 27. Ústí nad Labem: 77 - 92.*
- Vondráček J. 2002b: Rackovití (*Laridae*) v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 27. Ústí nad Labem: 93 - 108.*
- Vondráček J. 2002c: Tetřívka obecná na území okresu Ústí nad Labem. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 27. Ústí nad Labem: 109 - 110.*
- Vondráček J. 2002d: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 27. Ústí nad Labem: 111 - 122.*
- Vondráček J. 2003a: K výskytu bekasiny otavní (*Gallinago gallinago*) v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 28. Ústí nad Labem: 105 - 113.*
- Vondráček J. 2003b: Výskyt vzácnějších druhů ptáků v severních Čechách. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 28. Ústí nad Labem: 121 - 133.*
- Vondráček J. 1976c: Sokolovití dravci v Severočeském kraji. (l.práce skupiny pro výzkum dravců a sov). *Sbor. Severočeš. muzea, Ser. Natur. 8, Liberec: 67-78.*
- Vondráček J. 1980: Sovice sněžná *Nyctea scandiaca* a její výskyt v Severočeském kraji. *Manuskript.*
- Vondráček J., Šutera V. & Čeřovský V. 2003: Chřástal polní (*Crex crex*) na území okresu Ústí nad Labem. *Fauna Bohemiae Septentrionalis. Tomus 28. Ústí nad Labem: 99 - 104.*
- Voříšková L.(2003): Mechorosty, p. 45 – 47, in Benda P. & Härtel H. (eds), Plán péče o Národní park České Švýcarsko na období 2004–2016. – 226 p., Ms. [depon in knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa].
- Voříšková L. et Marková I. (2003a): Bryologický průzkum Přírodní památky Meandry Chřibské Kamenice. – Ms., 4 pp. [Depon in knihovna Správy NP České Švýcarsko, Pražská 52, Krásná Lípa]
- Voříšková L. et Marková I. (2003b): Bryologický průzkum Přírodní rezervace Za Pilou. – Ms., 3 pp. [Depon in knihovna Správy NP České Švýcarsko, Pražská 52, Krásná Lípa]
- Voříšková L. et Marková I. (2003c): Závěrečná zpráva z bryologického průzkumu na území CHKO Labské pískovce v rezervacích: PR Pavlino údolí. – Ms., 5 pp. [Depon. in: Knihovna Správy NP České Švýcarsko, Krásná Lípa].
- Voženílek P. 1994: Změny v rozšíření obojživelníků a plazů na území bývalého Severočeského kraje po deseti letech. *Fauna Bohemiae Septentrionalis, Ústí nad Labem Tomus 19, Supplementum 1: 3-112.*
- Vrabec V., 2008: Vyhodnocení současného stavu populací modrásků rodu *Maculinea* na území obce Ludvíkovice a návrh na jejich podporu. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 25 pp.
- Vysoký V., 1975: Příspěvek k faunistice čeledi Carabidae Českosloveska (Col.). (Beitrag zur Faunistic der Laufkafer der Tschechoslowakei (Col.)). *Zprávy Čs. Spol. Entomol. Při ČSAV, Praha, 11: 55-58.*
- Vysoký V., 1989: Střevlíkovití okresu Ústí nad Labem (Coleoptera: Carabidae). *Příroda Ústecka II., Ústí nad Labem, 149 pp.*
- Vysoký V., 1996: Rozšíření mravenců v labských pískovcích: Poznámky k rozšíření v levostranné části CHKO Labské pískovce. *Fauna Bohemiae septentrionalis, 21: 117 - 126.*
- Vysoký V., 1998: Mravenci vybraných mokřadů CHKO Labské pískovce. *Fauna Bohemiae septentrionalis, 23: 103 - 115.*

- Vysoký V., 1999: Příspěvek k poznání mravenců Labských pískovců - Holý vrch. (Contribution to knowledge of the ants of the Protected Landscape Area Labské pískovce, locality Holý vrch). *Fauna Bohemiae septentrionalis*, **24**: 163 - 168.
- Vysoký V., 2007: Zástupci čeledí Agyrtidae, Silphidae a Leioidae vyskytující se na území Ústeckého kraje (Coleoptera). *Fauna Bohemiae septentrionalis, Supplementum*, 251 pp.
- Wagner B. 2006: Lišejníky Holého vrchu. Inventarizační průzkum. Ms. Depon. in: knihovna Správy CHKO Labské pískovce, Děčín, 11 pp.
- Wilhelm M. Bárta Z. 1979: Eine Luchsfährte im böhmischen Teil des Elbsandsteingebirges (Mammalia, Felidae). *Faunistische Abh., Staatl. Mus.f. Tierkunde*, Dresden: 23-24.
- Wolf R., & Kokeš O. 1979: Rozšíření tetřeva hlušce v České socialistické republice. *Folia Venatoria* **9**: 101-118.
- Zimmermann R., Kleinstäuber K. & März 1936: Das Vorkommen von Wanderfalke, *Falco peregrinus* TUNST., und Uhu, *Bubo bubo* (L.), in Sachsen. *Tharandter forstliches Jahrbuch* **89**: 714 – 739.
- Zinke J., 2000: Nachweis der Höhlenschrecke *Troglophilus neglectus*, Kraus, 1879 in Deutschland (Enisifera, Rhabdophoridae, Troglphilinae).- *Ent. Nachr. Ber.* **44** (3): 161-163
- Zitová-Kurková J. (1984): Bryophyte communities of sandstone rocks in Bohemia. – *Preslia*, Praha, **56**: 125-152.
- Zmrhalová M. (1995): Rod *Tetrodontium* Schwaegr. v České republice a Slovenské republice. - *Čas. Slez. Muz. Opava* (A), **44**: 203-216.